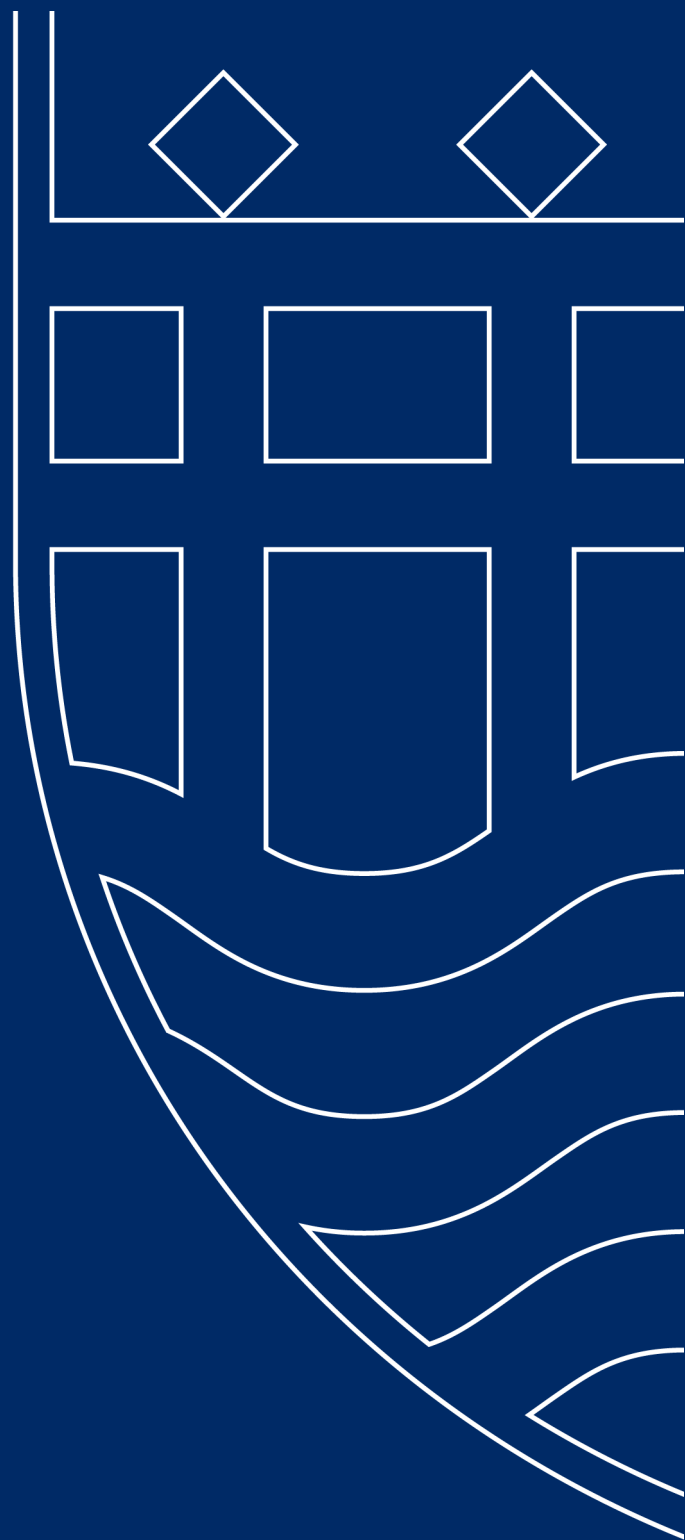

Supplerende budget 2026-2029

Indhold

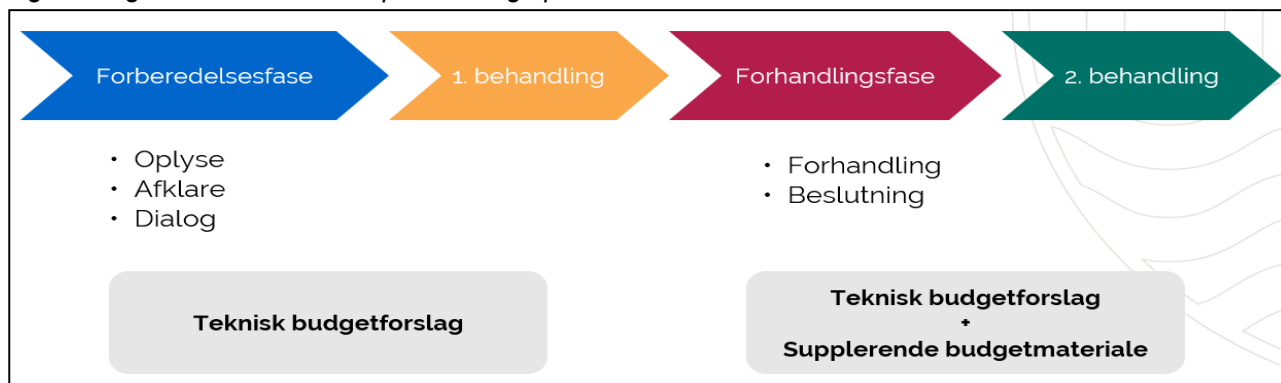
I. Faseopdelt budgetproces	1
II. Det supplerende budget	4
1. Økonomiaftale - Økonomisk råderum i Haderslev Kommune	4
2. Budgetkorrektioner	5
3. Demografiberegninger	8
4. Budgetanalyser	10
5.1. Beskyttet beskæftigelse	10
5.2. Vagtplanlægning	10
5.3. Energirenovering på de lavest klassificerede kommunale bygninger	10
5.4. Gennemgang af BBR ift. Klassificering af egne bygninger	11
5.5. Momskontrol for 2021-2023	11
5.6. 360 graders undersøgelse af de 10 familier med mest kontakt til kommunen	11
5.7. Ekstern analyse af IT-området	12
5.8. Inspirationskataloger	12
5. Drift - Udvalgenes budgetudfordringer og øvrige prioriteter	13
5.1. Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget	13
5.2. Børne- og Familieudvalget	14
5.3. Kultur- og Fritidsudvalget	17
5.4. Land- og Byudviklingsudvalget	19
5.5. Senior- og Sundhedsudvalget	20
5.6. Social- og Handicapudvalget	22
5.7. Teknik- og Klimaudvalget	28
5.8. Ungeudvalget	30
5.9. Vækst- og Udviklingsudvalget	31
5.10. Økonomiudvalget	32
6. Anlæg - Udvalgenes forslag til anlægsprojekter	33
6.1. Nettooverblik supplerende budget	33
6.2. Børne- og Familieudvalget	34
6.3. Kultur- og Fritidsudvalget	39
6.4. Land- og Byudviklingsudvalget	45
6.5. Senior- og Sundhedsudvalget	50
6.6. Social- og Handicapudvalget	51
6.7. Teknik- og Klimaudvalget	54
6.8. Vækst- og Udviklingsudvalget	68
6.9. Økonomiudvalget	69
7. Grundkapitalindskud - Landsbyggefonden	71
8. Budgetspørgsmål afledt af gruppeformændene	74
Bilag 1: Lov- og cirkulæreprogram	77
Bilag 2: Anlæg – Investeringsoversigt fra teknisk budget inkl. korrektioner	82
Bilag 3: Supplerende budget Anlæg – Oversigt over forslag til anlægsprojekter	84

I. Faseopdelt budgetproces

Et ambitiøst og solidt budget er fundamentet for den fremtidige udvikling af Haderslev Kommune. Vejen dertil skabes med et grundigt og gennearbejdet budgetmateriale, som kommunalbestyrelsen kan træffe kvalificerede beslutninger på baggrund af.

Budgetlægningen for 2026 (overslagsår 2027-29) er inddelt i to faser: Forberedelsesfasen og forhandlingsfasen. Formålet med faseinddelingen er at skabe en synlig opdeling mellem det administrative og tekniske budgetgrundlag og den politiske proces. På denne måde skabes der maksimalt politisk råderum, som kommunalbestyrelsen kan prioritere imellem i forhandlingsfasen.

Figur 1: Figuren viser den faseopdelte budgetproces

Forberedelsesfasen – det tekniske budget

I forberedelsesfasen afklares de økonomiske forhold på de enkelte serviceområder, og fagudvalgene involveres for at få belyst de udvalgsspecifikke udfordringer og prioriteter.

Omdrejningspunktet i denne fase er det tekniske budget, der udgør basen for budgetlægningen. Det tekniske budget indeholder primært de kendte driftsrammer og de vedtagne anlægsprojekter fra budget 2025-2028.

Forhandlingsfasen – det supplerende budget

Parallelt med udarbejdelsen af det tekniske budget, er der arbejdet med det supplerende budget. Formålet med det supplerende budget er at give kommunalbestyrelsen det bedst mulige forhandlingsgrundlag, så de enkelte elementer er belyst og gennemsigtige i forhold til de økonomiske konsekvenser. Materialet er udarbejdet i løbende dialog med Direktionen, Økonomiudvalget og fagudvalgene.

Det supplerende budgetmateriale består af mange forskellige elementer, herunder fagudvalgenes udfordringer og øvrige prioriteter, der er belyst ved en administrativ gennemgang af budgetterne og præsenteret på budgetseminaret den 19. juni 2025.

Det supplerende budget består af følgende elementer:

- Eventuelle finansielle korrektioner som følge af økonomiaftalen
- Budgetkorrektioner
- Demografiberegninger
- Budgetanalyser
- Oversigt over udvalgenes budgetudfordringer på drift
- Oversigt over udvalgenes øvrige prioriteter
- Oversigt over udvalgenes forslag til anlægsprojekter
- Budgettemner som gruppeformændene ønsker belyst af forvaltningen

Resultatoppgørelse – Det økonomiske råderum

Resultatoppgørelsen er vist i det tekniske budget, men der er i nedenstående lavet en række tilføjelser, der er markeret med orange. Det drejer sig om: Indarbejdelse af ekstraordinært finansieringstilskud, omstillingsbidrag for budget 2027-2030, korrektioner på beskæftigelsesområdet, lov- og cirkulæreprogram i 2026-2029, løft via bloktilskud, konsekvenser fra kommunalbestyrelsesmødet d. 26. august 2025 og foreslåede periodiseringer på anlæg.

Dette giver et mere retvisende råderum end angivet i det tekniske budget. Tilføjelserne skal formelt beslattes i forbindelse med 2. behandlingen i Haderslev Kommunalbestyrelse.

Såfremt de markerede tilføjelser godkendes, ser resultatet ud som følger. Det samlede økonomiske råderum er på 23,6 mio. kr. i 2026, 11,1 mio. kr. i 2027, 21,7 mio. kr. i 2028 og 10,6 mio. kr. i 2029. Det gennemsnitlige råderum over årene er 16,7 mio. kr.

Resultatoppgørelse (Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Personskatter	-3.010,5	-3.175,9	-3.224,1	-3.339,1
Selskabsskatter	-49,8	-67,9	-70,1	-72,2
Grundskyld	-180,3	-183,8	-188,3	-192,2
Generelle tilskud	-1.616,2	-1.555,4	-1.631,9	-1.647,2
Ekstraordinært finansieringstilskud	-	-29,0	-29,0	-29,0
Indtægter, i alt	-4.856,8	-5.011,9	-5.143,4	-5.279,8
Driftsudgifter	3.087,5	3.088,2	3.088,2	3.088,2
Omstillingsbidrag – Budget 2027	-	-15,9	-15,9	-15,9
Korrektioner beskæftigelse - Serviceudgifter	-	-8,0	-9,0	-9,0
Lov- og cirkulæreprogram	-0,1	1,5	1,5	1,2
Løft via bloktilskud	2,6	4,4	5,5	7,1
Pris- og lønfremskrivning	-	150,3	305,1	465,5
Aktivitetsbestemt medfinansiering	277,4	277,4	277,4	277,4
Overførselsudgifter	1.252,5	1.252,5	1.252,5	1.252,5
Korrektioner beskæftigelse - Overførselsudgifter	-	-9,0	-15,0	-17,0
Nettodriftsudgifter, i alt	4.619,9	4.741,4	4.890,4	5.050,1
Renteudgifter (nettoenter)	-6,0	-6,1	-6,7	-6,5
Resultat af ordinær drift	-242,9	-276,7	-259,8	-236,2
Anlægsudgifter, i alt	210,2	190,9	191,0	177,4
Anlægsindtægter, i alt	-19,4	-47,5	-5,4	-1,4
Anlæg - Konsekvenser af KB 26.08.2025	2,0	-3,1	0,0	0,0
Anlægsperiodiseringer	-28,2	12,7	15,5	0,0
Nettoanlægsudgifter, i alt	164,6	153,0	201,1	176,0
Resultat af skattefinansieret område, i alt	-78,3	-123,6	-58,6	-60,2
Lånoptagelse	-32,3	-9,9	-13,0	-
Afdrag på lån	86,1	87,4	49,0	49,6
Grundkapitalindskud	0,9	10,9	0,9	-
Balanceforskydninger*	-	24,1	-	-
Samlet balance på det skattefinansierede område	-23,6	-11,1	-21,7	-10,6
Resultat af det brugerfinansierede område	-	-	-	-
Resultat i alt	-23,6	-11,1	-21,7	-10,6

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

* For budget 2025-2028 blev selvbudgetteringsgevinsten i 2027 reserveret på balanceforskydninger. For budget 2026-2029 er der en forventet selvbudgetteringsgevinst i 2028 på 7,4 mio. kr. disse er ikke reserveret, men tæller med i resultatet til prioritering i forhandlingsfasen.

Rammeoverholdelse			
(Beløb i mio. kr.)	Beregnet ramme 2026 jf. KL	Indarbejdet i Budget 2026	Forskel
Serviceammen	3.236,7	3.177,5	-59,2
Anlægsramme KL's vejledende	181,5	184,0	2,5

"+" betyder overskridelse af ramme "-" betyder luft til ramme

II. Det supplerende budget

1. Økonomiaftale - Økonomisk råderum i Haderslev Kommune

Aftalen mellem Regeringen og Kommunernes Landsforening sætter rammerne for den kommunale økonomi. Økonomiaftalens konsekvenser for Haderslev Kommune gennemgås med henblik på at give et overblik over det økonomiske råderum. Det økonomiske råderum danner udgangspunktet for mulighederne for at prioritere de budgetudfordringer og budgetforslag, som præsenteres senere i det supplerende budgetmateriale.

Den 27. maj 2025 indgik Regeringen en aftale med Kommunernes Landsforening om kommunernes økonomi for 2026. De overordnede punkter i aftalen er:

- Kommunernes servicerramme hæves med 3,2 mia. kr. (svarende til 31,7 mio. kr. i Haderslev Kommune) til i alt 336,8 mia. kr.
- Anlægsloftet sættes til 22,3 mia. kr.

1.1. Serviceramme

Servicerammen afgør, hvor mange midler Haderslev Kommune må anvende på serviceområdet. Overordnet set er der en servicerramme, som kommunerne under et skal holde sig inden for. Haderslev Kommunes forventede andel er på 3.236,7 mio. kr. i 2026.

1.2. Anlægsramme

Anlægsrammen bestemmer, hvor mange midler Haderslev Kommune må anvende på anlægsområdet. Igen i år har Kommunernes Landsforening (KL) foretaget nye beregninger, som ser på det historiske anlægsniveau de seneste 10 år, og som sammenholder det med landsgennemsnittet og andre faktorer. På den baggrund er den vejledende anlægsramme for Haderslev Kommune på 181,5 mio. kr.

1.3. Lånetilsagn og andre lånemuligheder

Forvaltningen gør opmærksom på, at der i det tekniske budget er indarbejdet et forventet låneoptag på 32,2 mio. kr. i 2026, 9,9 mio. kr. i 2027, og 13,0 mio. kr. i 2028. Disse låneoptag kan henføres til Jomfrusti-projektet og lån til færger og havne.

Kommunernes lånemuligheder er regulerede af lånebekendtgørelsen. Generelt er der meget begrænsede muligheder for at optage lån.

2. Budgetkorrektioner

I forlængelse af økonomiaftalen og den aktuelle økonomiske situation er der følgende korrektioner, som skal håndteres i forhandlingsfasen:

- Indarbejdelse af ekstra finansieringstilskud i overslagsår
- Indarbejdelse af Lov- og cirkulæreprogrammet i 2026-2029
- Indarbejdelse af løft via bloktilskud
- Indarbejdelse af skønnet reduktion som følge af Beskæftigelsesreformen
- Indarbejdelse af konsekvenser fra kommunalbestyrelsesmødet d. 26. august 2025
- Indarbejdelse af foreslåede periodiseringer på anlæg

2.1. Ekstra finansieringstilskud – videreføres i overslagsårene

I forbindelse med økonomiaftalen for 2026 er der igen et ét-årigt særligt finansieringstilskud på 1,8 mia. kr. til kommunerne, som fordeles i lighed med kriterierne for uddelingen af det eksisterende finansieringstilskud. Haderslev Kommune har i den forbindelse fået tildelt 29,1 mio. kr. for 2026. Det særlige finansieringstilskud er indarbejdet i det tekniske budget for 2026.

I det supplerende budgetmateriale er der indlagt en antagelse om, at det ekstraordinære finansieringstilskud videreføres i overslagsårene.

2.2. Omstillingsbidrag – Budget 2027

De foregående år har forligspartierne indarbejdet et omstillingsbidrag i budgettet på 0,5 % af serviceudgifterne. I det supplerende budget for 2027 er dette indarbejdet forud for de politiske forhandlinger for at skabe et råderum.

2.3. Korrektioner på beskæftigelsesområdet

Linjerne viser de økonomiske konsekvenser af beskæftigelsesreformen på udgiftssiden både på serviceudgifter og overførselsudgifter. Konsekvenserne er indregnet i indtægtskønnet så linjerne har til formål at sikre større overensstemmelse mellem indtægter og udgifter vedrørende effekterne af beskæftigelsesreformen. De økonomiske konsekvenser er ikke forhandlet med KL hvilket er årsagen til at det ikke er en del af Lov og Cirkulæreprogrammet.

2.4. Lov- og cirkulæreprogram

Lov- og cirkulæreprogrammet består af lovændringer og økonomiske kompensationer fra staten. Folketinget vedtager løbende bindende lovændringer, der betyder flere eller færre opgaver til kommunerne. Staten er forpligtet til at tilpasse bloktilskuddet til den ændrede opgavemængde, og i økonomiforhandlingerne aftaler Regeringen og Kommunernes Landsforening den økonomiske kompensation. I tabellen nedenfor gennemgås effekterne af aftalen for Haderslev Kommune fordelt på udvalgsniveau.

Lov- og cirkulæreprogrammet indgår i det supplerende budget, fordi fordelingen på udvalg formelt set skal besluttet politisk af kommunalbestyrelsen.

Fordeling af lov- og cirkulæreprogram (Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget	-3,7	-1,3	-2,3	-2,3
Børne- og Familieudvalget	2,7	3,3	5,4	5,5
Senior- og Sundhedsudvalget	0,7	-	-	-
Social- og Handicapudvalget	0,0	-	-0,2	-
Teknik- og Klimaudvalget	2,1	0,9	0,6	0,1
Ungeudvalget	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Økonomiudvalget	0,6	1,1	0,5	0,4
Lov- og cirkulæreprogram i alt	-0,1	1,5	1,5	1,2

Afrundingsdifference kan forekomme

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Tidligere års beslutning om en bagatelgrænse på 0,050 mio. kr. er videreført. Det betyder, at beløb under 0,050 mio. kr. reguleres på kassen, og der justeres ikke i fagudvalgets budgetramme. Beslutningen gælder, hvis alle beløb i årene 2025 til 2029 falder for bagatelgrænsen. Såfremt beløbet i ét år er over 0,050 mio. kr., tildeles beløbene ud i alle årene. Alle love og bekendtgørelser, der falder for bagatelgrænsen, er ikke medtaget i ovenstående.

Der er samtidig visse punkter i lov- og cirkulærepragrammet, der ikke er medtaget, da disse håndteres på anden vis. Det gælder f.eks. overførselsudgifterne på Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalgets område. Disse er indregnet i budgettet særskilt, og er derfor ikke en del af lov- og cirkulærepragrammet.

Den samlede liste over punkter i lov- og cirkulærepragrammet fremgår af Bilag 1.

2.5. Løft via bloktilskud

I forbindelse med økonomiaftalen for 2026 og arbejdet med implementering af reformerne, er der en række initiativer, som overgår fra puljer til at blive finansieret via bloktilskuddet. For at der ikke skal være en nedgang i service eller mangle midler til de nye initiativer, skal midlerne udmøntes til de berørte udvalg.

Betydningen for Haderslev Kommune ses i tabellen nedenfor:

Løft via bloktilskud (Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Styrkelse af det lettilgængelige tilbud i kommunerne til børn og unge i psykisk mistrivsel	0,5	1,0	2,0	2,9
Etablering af nye afklaringspladser i socialpsykiatrien i kommunerne	0,8	1,9	2,0	2,6
Kvalitetsløft ældreplejen	0,5	0,8	0,8	0,8
Flere hænder og højere faglighed i ældreplejen	0,8	0,8	0,8	0,8
Løft via bloktilskud i alt	2,6	4,4	5,5	7,1

2.6. Konsekvens af kommunalbestyrelsesmødet d. 26. august 2025

Der er på august mødet en sag på med indvirkning på budgettet i 2026-2029. De økonomiske konsekvenser af denne sag er medtaget her for at give det mest retvisende udgangspunkt for budget 2026-2029.

I nedenstående tabel fremgår det, at anlægsbudgettet opskrives med 2,0 mio. kr. i 2026, og nedskrives med 3,1 mio. kr. i 2027. Derudover flyttes 1,1 mio. kr. til 2025, og beløbet fremgår derfor ikke af nedenstående tabel.

Konsekvens af sager på KB 26.08.2025 (Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Hammelev Erhvervsområde	9,0	-	-	-
Erhvervsjord	-7,0	-3,1	-	-
Konsekvens af sager på KB 26.08.2025 i alt	2,0	-3,1	-	-

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

2.7. Anlægsperiodiseringer

Administrationen har gennemgået anlæg i det tekniske budget 2026-2029 med henblik på at sikre den bedst mulige anvendelse af de afsatte anlægsbeløb i 2026. Det skal understreges, at administrationen har fokuseret på sandsynligheden for, at anlægsmidlerne bliver brugt i 2026.

Nedenstående anlægsprojekter er valgt som anlægsprojekter, hvor det er muligt at justere periodiseringen og dermed få lavere anlægsudgifter i 2026.

I nedenstående tabel fremgår det, at anlægsbudgettet netto kan nedskrives med 28,9 mio. kr. i 2026, opskrives med hhv. 12,7 mio. kr. og 16,2 mio. kr. i årene 2027 og 2028. Periodiseringer skal være udgiftsneutrale i budgetperioden.

Forslag til periodiseringer (Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer	-1,2	1,2	-	-
Broer og bygværker	-2,7	1,0	1,7	-
Håndtering af klimavand, klimatilpasning og kyststrategi	-2,0	2,0	-	-
Pulje til oprensning af sejlrende Haderslev Inderhavn og fjord	-3,0	3,0	-	-
Svømmefaciliteter Haderslev by	-6,0	-	6,0	-
Byudvikling	-5,0	-	5,0	-
Strukturelle ændringer på borgernære områder BFU, SSU og SHU	-7,0	3,5	3,5	-
Basen, et oplevelsescenter i Skrydstrup	-2,0	2,0	-	-
Periodiseringer anlæg i alt	-28,9	12,7	16,2	-

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

3. Demografiberegninger

Befolkningens udvikling påvirker budgettet på en række områder. Faldende befolkningstal kan betyde mindre udgifter, mens stigende befolkningstal kan betyde større udgifter. Derudover kan befolkningssammensætningen have indflydelse på udgiftspresset. Hvert år laver Danmarks Statistik en befolkningsfremskrivning, som giver et skøn på befolkningens udvikling i de kommende år. Ud fra befolkningsfremskrivningen beregner Økonomi og Løn de forventede udgifter i de kommende år.

Kommunalbestyrelsen skal tage stilling til, om et områdes budget skal reguleres i forhold til befolkningsudviklingen. Der anvendes samme beregningsmodel som for budget 2025-2028. Økonomiudvalget præsenteres hvert år i juni for den opdaterede fremskrivning og beregning, og har desuden besluttet, at der forud for budget 2027-2030 skal ses på modellen.

Nedenstående tabel viser et overblik over de forventede udgifter på baggrund af befolkningens udvikling:

Demografi (Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Skoleområdet	-6,6	-12,9	-16,6	-20,4
Dagtilbudsområdet	-3,1	-7,0	-9,9	-11,3
Forebyggende hjemmebesøg	0,2	0,4	0,5	0,6
Genoptræningsplaner	-	-	-	-
Ældrepleje	15,6	26,2	32,7	40,9
Demografi i alt	6,1	6,7	6,7	9,8

"+" betyder flere beregnede udgifter "-" betyder færre beregnede udgifter

3.1. Børne- og Familieudvalget

På Børne- og Familieudvalgets område beregnes forventede udgifter for dagtilbud og skoler.

Der forventes færre 0-6-årige i de kommende fire år. I nedenstående tabel ses, hvordan det forventede børnetal påvirker udgifterne på dagtilbud.

Alderssammensætningen har betydning for omfanget af demografireguleringen, da taksten for 0-2-årige er højere end taksten for 3-6-årige. Ved årets afslutning sker en efterregulering på baggrund af det faktiske børnetal.

Der forventes færre 6-16-årige i de kommende fire år. I nedenstående tabel ses, hvordan de forventede børnetal påvirker udgifterne på skolerne og dagtilbud.

Demografi (Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Skoleområdet	-6,6	-12,9	-16,6	-20,4
Dagtilbudsområdet	-3,1	-7,0	-9,9	-11,3
Demografiudvikling i alt	-9,7	-19,9	-26,5	-31,7

3.2. Senior- og Sundhedsudvalget

På Senior- og Sundhedsudvalgets område er der beregninger for genoptræningsplaner, forebyggende hjemmebesøg og ældrepleje. Der forventes flere ældre i målgruppen. Af nedenstående tabel fremgår, hvordan det forventede antal ældre påvirker udgifterne på området.

Demografi (Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Forebyggende hjemmebesøg	0,2	0,4	0,5	0,6
Genoptræningsplaner	-	-	-	-
Ældrepleje	15,6	26,2	32,7	40,9
Demografiudvikling i alt	15,8	26,6	33,2	41,5

Genoptræning bruges som alternativ til operationer, og kan være nødvendig på baggrund af forskellige diagnoser. I 2024 er antallet af genoptræningsplaner ikke steget, og der indarbejdes derfor ikke en stigning i budgettet for de kommende 4 år.

Den forventede udvikling i forebyggende hjemmebesøg og Ældrepleje tager udgangspunkt i det forventede antal ældre borgere over 80 år de kommende fire år. Antallet af ældre borgere over 80 år er stigende, så der forventes større udgifter de kommende fire år.

4. Budgetanalyser

I forbindelse med vedtagelse af budget 2025-2028 blev der iværksat 8 nye budgetanalyser, som skal bidrage til at skabe et økonomisk råderum gennem effektivisering og udvikling.

De 8 analyser varierer i karakter. Der er analyser, som påviser et økonomisk potentiale, men hvor der også eksisterer visse forudsætninger forbundet med realiseringen af potentialet. Der er også analyser, som har vist, at der ikke umiddelbart kan findes et uudnyttet potentiale.

De 8 analyser beskrives enkeltvis nedenfor.

5.1. Beskyttet beskæftigelse

Konklusion

Der er et anslået potentiale på cirka 1 mio. kr. ved at reducere timerne for de medarbejdere, som er ansat på mere end 30 timer ugentligt til 30 timer ugentligt (tilsvarende åbningstiderne).

Resumé

Analysen viser, at der er et økonomisk potentiale. Det bemærkes, at Haderslev Kommune er forpligtet til at tilbyde fuldtidsansættelse i 2027 jf. trepartsaftalen. Samtidig vil realiseringen af det fulde potentiale afhænge af en ny kontrakt på kørsel. En reduktion af medarbejdernes arbejdstid vil des videre kræve en længere proces, som kan strække sig over hele 2026. Et potentielt økonomisk råderum vil først kunne blive realiseret fra primo 2027.

Anbefalinger

Det anbefales, at arbejdet igangsættes. Der er forbehold forbundet med kørselsaftalen og tilbud om fuldtidsansættelse.

5.2. Vagtplanlægning

Konklusion

Implementeringen af Optima (vagtplanlægningssystemet) havde tidsmæssigt sammenfald med implementeringen af økonomisystem og omsorgssystem, hvilket medførte belastning af organisationen. Der er et anslået potentiale på op til ca. 2,6 mio. kr. ved bedre anvendelse af Optima.

Resumé

Projektgruppen har udtrukket lønforbruget for Botilbud, Plejehjem samt Hjemmeplejen for alle løntyper (fast løn, tillæg, overtid mv.) i 2024. Herefter har gruppen identificeret de løntyper, der vurderes at blive påvirket af den konkrete planlægning. Disse er kategoriseret i 2 grupper – "Overarbejde", samt "Tilkald på fridøgn". Resultatet er et potentiale på op til 2,6 mio. kr. ved at se på en ændret arbejdsgang i vagtplanlægningen i Optima.

Anbefalinger

Der er igangsat en række initiativer til forbedring af behovene herunder: (1) Der er igangsat en task-force, hvis arbejde er at udarbejde workshops med konkrete værktøjer til at kontrollere egen planlægning. (2) Der er nedsat ERFA-gruppemøder, hvor institutionerne vil dele Optima erfaringer med hinanden og dermed forbedre og forebygge evt. udfordringer i forbindelse med anvendelsen af vagtplanlægningssystemet.

5.3. Energirenovering på de lavest klassificerede kommunale bygninger

Konklusion

Den estimerede omkostning for at opgradere bygningerne er knap 11,8 mio. kr. Besparselsen herved er estimeret til 105.000 kg CO₂ pr. år og 0,626 mio. kr. pr. år.

Resumé

Ud fra Rambølls rapporter på bygningerne, er de årlige CO₂-besparelser og økonomiske energibesparelser blevet opgjort. På denne baggrund er der lavet en prioriteringsliste. Der er dog fortsat usikkerhed omkring den

fremtidige lovgivning om implementering af EU-direktiver i Danmark og omkring de kommende retningslinjer for udpegning af bygninger.

Anbefalinger

Det anbefales at igangsætte arbejdet ud fra prioriteringslisten. Det bemærkes, at Energistyrelsen i samarbejde med aftaleparterne er i gang med at udarbejde en vejledning, ift. hvordan udvælgelsen konkret kan ske. Det anbefales også, at der tages stilling til eventuelle salg eller nedrivning.

5.4. Gennemgang af BBR ift. Klassificering af egne bygninger

Konklusion

Der er ingen umiddelbare fejlregistreringer, der giver anledning til merindtægt via den kommunale udligningsordning.

Resumé

Det er et godt og solidt datagrundlag og arbejdsgange, der ligger til grund for registreringerne i BBR og i Landsbyggefondens huslejerregister.

Anbefalinger

Der henledes opmærksomhed på, at der på landsplan arbejdes på et kommissorie til en ny udligningsreform. Derfor skal værdien af analyser, der vedrører den kommunale udlignings- og tilskudsmodel fremadrettet nøje overvejes.

5.5. Momskontrol for 2021-2023

Konklusion

Der er fortsat korrespondance med revisoren, hvorfor tallene ikke er endeligt opgjort endnu. Det samlede estimerede beløb, som kan hjemtages i 2025 er 4,1 mio. kr. på nuværende tidspunkt.

Resumé

Analysen har afdækket fejl i momskonteringen, hvilket har resulteret i identifikation af et beløb, der kan hjemtages.

Anbefalinger

I forbindelse med implementeringen af det nye økonomisystem i 2024 kan der, som ved enhver større systemændring, opstå usikkerheder i den indledende fase – herunder i forhold til momsbogføringen. Det vurderes hensigtsmæssigt at gennemføre en momsanalyse for regnskabsårene 2024 og 2025. Det anbefales at reservere den hjemtagne momsrefusion som en sikkerhedspulje til eventuelle korrektioner.

5.6. 360 graders undersøgelse af de 10 familier med mest kontakt til kommunen

Konklusion

Der er intet økonomisk råderum ved de 10 familier med mest kontakt til kommunen.

Resumé

På baggrund af gennemgangen af de dyreste familier vurderer projektgruppen, at læringen fra disse sager er, at tidlig indsats og forebyggelse er vigtig. Tidlig og tydelig indsats er afgørende for at give borgeren og familien de bedste fremtidsudsigter herunder begrænse behovet for kommunal indsats på lang sigt.

Anbefalinger

Analysen tages til efterretning.

5.7. Ekstern analyse af IT-området

Konklusion

De samlede it-omkostninger er 11% højere end benchmarket. Analysen konkluderer med to tiltag til fremadrettede indsatser med et samlet økonomisk potentiale på 2-2,5 mio. kr. årligt. Der er dog visse forudsætninger for realiseringen af potentialet.

Resumé

Den eksterne analyse har behandlet Haderslev Kommunes strukturer, systemløsninger og økonomistyring på IT-området for hele kommunen herunder skoleområdet. Herved er udgifter til it-infrastruktur, basis-it, forretningssystemer og it-støttefunktioner mv. gennemgået. Gennemgangen har ført til to forbedringsforslag, som hver især indebærer bestemte forudsætninger.

Forslag 1: Etablering af central indkøbs-, kontrakt- og leverandørstyring, for at sikre en bedre og mere systematisk styring af og opfølgning på indkøb, kontrakter og leverandører (ca. 2,0 mio. kr.).

Forslag 2: Modning af bruger-, rolle- og rettighedsstyring, for at sikre en hel eller delvis automatisering af en række administrative opgaver knyttet til ansættelse og fratrædelse samt flytning/omrokering af medarbejdere og organisatoriske enheder (ca. 0,125-0,375 mio. kr.).

Der er en række signifikante forudsætninger forbundet med forslagene ift. investeringsbehov, tidshorisont for realisering af potentialer samt organisatoriske krav. Disse beskrives detaljeret i analysen. Eksempelvis er investeringsbehovet for forslag 1 et varigt løft af ressourcer ifm. etablering af en central funktion svarende til 1-1,5 årsværk.

Anbefalinger

Den eksterne konsulent har præsenteret to forbedringsforslag.

5.8. Inspirationskataloger

Konklusion

Enkelte tiltag blev implementeret og arbejdet videre med. Flere af de andre kommuners forslag er enten allerede gennemført, tidligere diskuteret eller vurderet som irrelevante i forhold til Haderslev Kommunes specifikke kontekst.

Resumé

En større oversigt over tiltag fra andre kommuner er blevet gennemgået for alle udvalg. Dette har ført til enkelte implementerede tiltag. Herudover kan det påpeges, at man i år har indarbejdet flere tiltag i det tekniske budget, som ikke er kommet på direkte baggrund af inspirationskataloget, men som bærer lighed med forslag, implementeringer og bevægelser i andre kommuner.

Anbefalinger

Analysen er blevet behandlet.

5. Drift - Udvalgenes budgetudfordringer og øvrige prioriteter

Nedenfor følger beskrivelser af udvalgenes politisk fremførte udfordringer og øvrige prioriteter, som også er blevet forelagt for kommunalbestyrelsen på budgetseminaret den 19. juni 2025.

Nedenfor ses en oversigt over de politisk fremførte udfordringer og øvrige prioriteter fordelt på udvalg.

Supplerende budget (Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget	-	-	-	-
Børne- og Familieudvalget	19,3	10,4	6,4	6,4
- Udfordringer	13,3	4,7	0,7	0,7
- Øvrige prioriteter	6,0	5,7	5,7	5,7
Kultur- og Fritidsudvalget	5,4	3,9	3,9	3,8
- Udfordringer	0,6	1,5	1,4	1,3
- Øvrige prioriteter	4,8	2,5	2,5	2,5
Land- og Byudviklingsudvalget	0,1	0,1	0,1	0,1
- Øvrige prioriteter	0,1	0,1	0,1	0,1
Senior- og Sundhedsudvalget	15,6	19,6	22,6	22,6
- Udfordringer	9,6	10,6	10,6	10,6
- Øvrige prioriteter	6,0	9,0	12,0	12,0
Social- og Handicapudvalget	50,6	49,4	47,6	47,6
- Udfordringer	46,0	44,8	44,1	44,1
- Øvrige prioriteter	4,6	4,6	3,5	3,5
Teknik- og Klimaudvalget	1,2	1,2	1,1	1,8
- Øvrige prioriteter	1,2	1,2	1,1	1,8
Ungeudvalget	0,6	0,6	0,6	0,6
- Øvrige prioriteter	0,6	0,6	0,6	0,6
Vækst- og Udviklingsudvalget	2,0	2,0	2,0	-
- Øvrige prioriteter	2,0	2,0	2,0	-
Økonomiudvalget	0,3	0,3	0,3	0,3
- Udfordringer	0,3	0,3	0,3	0,3
Driftsudgifter i alt	95,1	87,5	84,6	83,2

5.1. Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget

Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget har ikke fremført nogen udfordringer eller prioriteter i forbindelse med budget 2026-2029.

5.2. Børne- og Familieudvalget

Børne- og Familieudvalget har fremført nedenstående udfordringer og prioriteter:

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Udvalgets udfordringer:				
- Strukturel ubalance i distriktsøkonomi	7,0	2,0	-	-
- Mellemkommunale betalinger på skoleområdet	2,0	2,0	-	-
- Befordring på skoleområdet	2,0	-	-	-
- Strukturpulje dagtilbud	0,7	-	-	-
- Strukturpulje skoleområdet	0,9	-	-	-
- Fastholdelse af ungdomsklubber	0,7	0,7	0,7	0,7
Udvalgets udfordringer i alt	13,3	4,7	0,7	0,7
Udvalget øvrige prioriteter:				
- Forlængelse af to-voksenordninger fra B25	3,0	3,0	3,0	3,0
- Budgetværn mod langtidssygefravær	1,4	1,4	1,4	1,4
- COS-P til førstegangsførelse	0,7	0,4	0,4	0,4
- Naturskolen/Haver til Maver	0,8	0,8	0,8	0,8
- Tilskud til støtteundervisning	0,1	0,1	0,1	0,1
Udvalgets øvrige prioriteter i alt	6,0	5,7	5,7	5,7
Driftsudgifter i alt	19,3	10,4	6,4	6,4

Kvalitetsreform på skoleområdet er udgået af supplerende budget – da midlerne tildeles i Lov- og Cirkulæreprogrammet

5.2.1. Udvalgets udfordringer

Strukturel ubalance i distriktsøkonomien

Skolernes distriktsøkonomi finansierer specialtilbud og de såkaldte mellemformer. I 2024 og 2025 er distriktsøkonomien midlertidigt understøttet af overskud fra bl.a. R23. De muligheder er til 2026 udtømte. Der arbejdes kontinuerligt på at forbedre styring af området. En analyse af ubalancen viser, at der er et finansieringsbehov på ca. 7,0 mio. kr. i 2026 faldende til ca. 2,0 mio. kr. i 2027. Længerevarende prognoser bliver meget usikre, og derfor anbefaler forvaltningen, at analysen gentages på et passende tidspunkt. Samtidig arbejdes der intensivt på at skabe bedre balance bl.a. ved at styrke kommunens almentilbud og forebygge segregering.

Mellemkommunale betalinger på skoleområdet

Området for mellemkommunale betalinger er udfordret af et stigende merforbrug, som skyldes stigende mængder og priser. Området er svært styrbart, da udgifterne både knytter sig til forældres frie skolevalg samt udgifter til skoletilbud til anbragte børn i andre kommuner. En nærmere analyse af området peger på et finansieringsbehov på ca. 3,0 mio. kr. Længerevarende prognoser bliver meget usikre, og derfor anbefaler forvaltningen, at analysen gentages på et passende tidspunkt. Forvaltningen anbefaler i det lys, at der i en midlertidig periode på 2 år tilføres 2,0 mio. kr. til budgettet årligt.

Befordring på skoleområdet

I 2024 blev der konstateret et merforbrug på 3,2 mio. kr. på befordring svarende til 15 pct. Merforbruget har været stigende de sidste 4 år. Der er igangsat en række arbejdsplaner, som styrker udgiftsstyringen, og som på sigt reducerer kørselsudgifterne bl.a. via servicestandarder og effektiviseringer. Allerede i 2026 vil det have en effekt. Det vil dog tage en årrække at ændre kørselsmønstre og få balance i budgetterne. Derfor foreslås det, at der i 2026 tilføres 2 mio. kr. med henblik på at understøtte budgetoverholdelse.

Strukturpulje dagtilbud

På dagtilbud findes en strukturpulje, der understøtter tilbud med færre børn end 27. Puljen er underfinansieret. Flere midler i strukturpuljen skal sikre fortsat økonomisk bæredygtig drift af de dagtilbudsmatrikler, som enten permanent eller midlertidigt kommer under et gennemsnitligt årligt børnetal på 27 børn. Netop 27 børn er valgt som minimumsgrundlag for bæredygtig økonomisk drift, idet forvaltningen vurderer, at det kræver tilførsel af

midler svarende til 27 børn for at sikre budget til det nødvendige personale til dækning af vagtplan i hele daginstitutionens åbningstid.

I 2026 forventes to dagtilbudsafdelinger at komme under 27 børn i gennemsnitlig normering. Det drejer sig om Fællesinstitutionen Lagoni, afdeling Himmelblå og Fællesinstitutionen Nustrup – Sommersted, afdeling kridthuset.

En simulering i 2025-tildelingsmodellen viser et behov på

- 0,680 mio. kr. til Fællesinstitutionen Lagoni (Himmelblå) (beregning på 9 børn)
- 0,427 mio. kr. til Fællesinstitutionen Nustrup Sommersted (Kridthuset) (beregning på 6 børn)

I alt 1,107 mio. kr. i 2025-niveau, hvoraf eksisterende budget i strukturpuljen for dagtilbud udgør 0,375 mio. kr. i hvert af årene 2026-29.

Der er således behov for yderligere 0,732 mio. kr. i 2025-niveau i år 2026.

Strukturpulje skoleområdet

På skoleområdet findes en strukturpulje, der understøtter skoler der har mindre end 249 elever. Dette gøres ud fra en trappemodel og antallet af matrikler. En simulering af 2026 viser, at puljen vil blive underfinansieret. I 2026 forventes 5 skoler at komme under 249 børn. Det drejer sig om Fællesskolen Hoptrup/Marstrup/Vilstrup, Fællesskolen Nustrup-Sommersted, Gram skole, Lærvium skole og Ungeuniverset-Vojens.

Ud fra nuværende indmeldte børn i skoleåret 2025/2026, viser trappemodellen et behov på:

- 0,300 mio. kr. til Fællesskolen Hoptrup/Marstrup/Vilstrup (121 børn og en matrikel)
- 2,700 mio. kr. til Fællesskolen Nustrup-Sommersted (147 børn og to matrikler)
- 0,300 mio. kr. til Gram skole (242 børn og en matrikel)
- 2,100 mio. kr. til Lærvium skole (172 elever og to matrikler)
- 0,300 mio. kr. til Ungeuniverset-Vojens (234 elever og en matrikel)

I alt 5,700 mio. kr. i 2025-niveau, hvoraf eksisterende budget i strukturpuljen på skoleområdet udgør 4,753 mio. kr. i hvert af årene 2026-29.

Der er således behov for yderligere 0,946 mio. kr. i 2025-niveau i år 2026.

Fastholdelse af nuværende vifte af ungdomsklubber

En midlertidig finanslovsbevilling på 0,675 mio. kr. falder bort fra og med 2026. Ungdomsskolen har anvendt midlerne til at holde hånden økonomisk under de nuværende 5 ungdomsklubber

- Haderslev – Cafe Ung
- Over Jerstal
- Simmersted
- Starup
- Vojens - Stationsklubben

En fastholdelse af nuværende tilbud forudsætter en tilførsel på 0,650 mio. kr. årligt

Uden tilførslen af ny økonomi er det ikke muligt at videreføre det nuværende antal af klubber i kommunen.

5.2.2. Udvalgets øvrige prioriteter

Forlængelse af to-voksenordning

Det foreslås, at der varigt afsættes 3 mio. kr. til forlængelse af eksisterende to-voksenordningen for elever i indskolingen og i udskolingen. I budgetforliget for 2025 blev der ét-årigt afsat 1,0 mio. kr. til styrkelse af mulighederne for to-voksenundervisning primært i indskolingen samt 2,0 mio. kr. til en styrket folkeskole. Børne- og Familieudvalget har udmøntet alle 3 mio. kr. til to-voksenordninger på henholdsvis 0. og 7. årgang, hvor der sker sårbare skift fra henholdsvis dagtilbud til skole og fra juniorunivers til ungeunivers. To-voksenundervisning giver mulighed for mere individuel støtte og differentieret undervisning. Med to voksne i klassen kan de voksne bedre imødekomme elevernes forskellige behov og styrke deres sociale og faglige

kompetencer. Desuden kan to-voksenordning bidrage til at forbedre elevernes trivsel og skabe et mere inkluderende læringsmiljø og dermed forebygge stigende udgifter til specialtilbud.

Budgetværn mod langtidssygefravær

På baggrund af sag nr. 165 fra kommunalbestyrelsesmødet d. 29. november 2024 har forvaltningen beregnet merudgifterne til et budgetværn mod langtidssygefravær. Analysen blev forelagt Børne- og Familieudvalget i sag nr. 6 d. 3. februar 2025. Formålet med budgetværnet er at skabe økonomisk stabilitet i institutionerne ved langtidssygefravær. Budgetværnet indebærer en solidarisk kompensationsordning, der dækker 50 pct. af skoler og dagtilbuds udgifter til vikardækning udover eksisterende sygedagpengerefusion. Analysen viser, at den beskrevne model indebærer merudgifter for ca. 1,4 mio. kr. årligt.

COS-P (Tryghedscirklen) til førstegangsforældre

Det foreslås, at der afsættes 0,3 mio. kr. som en engangsudgift til videreuddannelse af sundhedsplejersker, samt dertil en årlig varig driftsudgift på 0,4 mio. kr. Forældreskabet forandres med øget fokus på barnets selvudfoldelse, hvilket kan skabe usikkerhed hos forældre. COS-P er en dokumenteret effektiv forældreuddannelse, som styrker forældrenes evne til tryk tilknytning, emotionsregulering og barnets selvstændighed. Målet er at fremme børns trivsel og sociale evner tidligt i livet. Sundhedsplejen har gode erfaringer med at tilbyde et COS-P-forløb til udvalgte målgrupper, og ønsker at udvide det til et generelt tilbud for alle førstegangsforældre i kommunen.

Etablering af et sådant generelt tilbud til styrkelse af forælderrollen, er i tråd med Trivselskommissionen, der peger på et forandret forældreskab. Derudover er der også en kobling til arbejdet med at udvikle Haderslev Kommunes Forældreunivers, hvor forælderrollen kunne være et af flere relevante kommende emner.

Naturskolen/Haver til Maver

Det foreslås, at der afsættes 0,8 mio. kr. varigt til fastholdelse af nuværende aktiviteter på Naturskolen samt udvidelse af tilbudsviften med initiativet Haver til Maver. Videreførelse af de nuværende aktiviteter forudsætter en budgettilførsel på ca. 0,5 mio. kr. årligt. I 2025 er Naturskolens aktiviteter udvidet med initiativet Haver til Maver via ekstern finansiering. Et minimumsniveau for videreførelse af Haver til Maver udgør ca. 0,3 mio. kr. årligt. Begge elementer kan skaleres og dimensioneres yderligere, såfremt der er et politisk ønske herom.

Tilskud til støtteundervisning

Haderslev Kommune har den 4. november 2024 modtaget en henvendelse fra Bund Deutsche Nordschleswiger. I henvendelsen fremsættes et ønske om, at Haderslev Kommune støtter Deutsche Schule Hadersleben (DSH) med 0,075 mio. kr. årligt som tilskud til særlig støtteundervisning i dansk målrettet børn af tyske tilflyttere. I henvendelsen henvises der til, at Aabenraa og Sønderborg Kommuner har valgt at give støtte til lokale tyske skoler.

5.3. Kultur- og Fritidsudvalget

Kultur- og Fritids udvalget har fremført følgende udfordringer og prioriteter:

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Udvalgets udfordringer:				
- Driftstilskud vedr. terapibassin	0,618	1,483	1,394	1,306
Udvalgets udfordringer i alt	0,618	1,483	1,394	1,306
Udvalgets øvrige prioriteter:				
- Aktiv Fritid	1,000	1,000	1,000	1,000
- Vojens Hallerne – Dækning af underskud for året 2024	2,320	-	-	-
- Vojens Hallerne – Forøgelse af nuværende driftstilskud	1,459	1,459	1,459	1,459
Udvalgets øvrige prioriteter i alt	4,779	2,459	2,459	2,459
Driftsudgifter i alt	5,397	3,942	3,853	3,765

5.3.1. Udvalgets øvrige prioriteter

Driftstilskud vedrørende terapibassin

Der er kommet en henvendelse fra bestyrelsen for Fonden for Vojens Sports- og Idrætshaller, om driftstilskud til terapibassinet. Vojens Hallerne noterer nedenstående i deres henvendelse:

Det forventes, at terapibassinet er klar til brug fra september 2026. Der forventes en indkøringsperiode over 5 år, inden det fulde indtjeningspotentiale er realiseret.

Driftsudgifter (el, vand og varme) er beregnet af Rambøll efter indhentede erfaringstal, mens driftsudgifter til service og vedligeholdelse m.m. er sammenligningstal fra Fjordskolen i Kruså. Lønudgifter er budgetteret af Vojens Hallerne. I alt ønskes der et driftstilskud til terapibassinet som følgende:

2026 - 5 måneders drift og 50% forventning til udlejning	0,618 mio. kr.
2027 - fuld drift og 50% forventning til udlejning	1,483 mio. kr.
2028 - fuld drift og 75% forventning til udlejning	1,394 mio. kr.
2029 - fuld drift og 100% forventning til udlejning	1,306 mio. kr.

Henvendelsen er ikke yderligere kvalificeret.

Udvalgets øvrige prioriteter

Aktiv Fritid

I forbindelse med vedtagelse af Budgetforlig 2025–2028, besluttede forligspartierne, at der udarbejdes et beslutningsgrundlag til budgetlægningen 2026-2029 med inspiration fra den islandske model, hvor stærke sociale fællesskaber i en aktiv fritid har styrket trivslen. Beslutningsgrundlaget, der skal tage højde for den lokale kontekst, skal bygge på tanken om at nedbryde barrierer mellem skoler og fritidsaktører og skabe en øget tilslutning til fritidsaktiviteter blandt børn og unge i lokalområdet.

Projektet er et samarbejde mellem Børne- og Familieudvalget. Social- og Handicapudvalget og Kultur- og Fritidsudvalget, og forankret i sidstnævnte.

Aktiv Fritid retter sig som udgangspunkt mod børn fra 3. klasse - 6. klasse. Aktiv Fritid skal være et eftermiddagstilbud, som er med til at danne et godt udgangspunkt for et sundt børneliv med stærke fællesskaber på tværs af skole, fritid og vennegrupper.

Drømmen er, at børn i Aktiv Fritid kan vælge sig ind på forskellige aktiviteter og projekter som idræt og leg, krea og design, MakerSpace, musik, teater, køkkenaktiviteter, brætspilscafé og meget mere. Ambitionen er at skabe en dynamisk tilbudsvifte i samarbejde med primært lokalsamfundets foreningsliv. Aktiviteterne kan derfor både foregå på skolen, i gymnastiksalen eller i en hal, på boldbanerne, skolens kreative lokaler, i lokalområdet eller hos kommunes kulturelle institutioner.

Opstart af tilbuddet vil kunne ske til 2026/2027. Omfang og udbredelse skaleres i overensstemmelse med den politiske beslutning i budgetforliget.

Den økonomiske beregning tager udgangspunkt i et eftermiddagstilbud på én skole med ét spor på hvert klassetrin. I Haderslev Kommune er der i gennemsnit 140 elever fordelt på 3.- 6. klassetrin. Som beregningsteknisk forudsætning er det forudsat, at der forventes, at 50% af børnene på de fire klassetrin deltager i Aktiv Fritid, hvilket svarer til ca. 70 deltagende børn. Det vurderes desuden, at der skal være tre voksne til 70 børn i forhold til det pædagogiske ansvar, der er i forbindelse med gennemførelse af Aktiv Fritid. Det betyder, at der er en normering på én voksen til ca. 23 børn. De voksne ressourcer skal agere koordinators og være til stede i Aktiv Fritids åbningstid kl. 14.00- 17.00. I økonomien er der afsat tid til forberedelse og koordinering med lokalsamfund og foreninger. Beregningen tager udgangspunkt i en gennemsnitligt pædagogløn. I beregningen er ikke forudsat forældrebetaling.

Det nedenstående eksempel skal anses som en byggekloids udvalget kan bygge videre på afhængigt af, politisk ønske om udbredelse af tilbuddet. Dermed kan der på en enkel måde nemt skaleres forskellige scenarier for Aktiv Fritid. Nedenfor er der vist økonomiske eksempler på fire forskellige scenarier.

- 1 skole med et spor en eftermiddag pr. uge = 0,260 mio. kr. årligt
- 1 skole med to spor en eftermiddag pr. uge = 0,520 mio. kr. årligt
- 2 skoler med et spor en eftermiddag pr. uge = 0,520 mio. kr. årligt
- 2 skoler med to spor to eftermiddage pr. uge = 1,040 mio. kr. årligt

[Vojens Hallerne - Dækning af underskud for året 2024](#)

Fonden ønsker at det oparbejdede regnskabsresultat for 2024 dækkes af kommunen. Underskuddet er på 1,300 mio. kr. før afskrivninger og efter afskrivninger og dækning af ekstraudgift fra Provas er beløbet på 2,320 mio. kr.

Henvendelsen er ikke yderligere kvalificeret.

[Vojens Hallerne - Forøgelse af nuværende driftstilskud](#)

Der er kommet en henvendelse fra bestyrelsen for Fonden for Vojens Sports- og Idrætshaller, som ønsker en forøgelse af det nuværende driftstilskud på 7,950 mio. kr. til 9,409 mio. kr., en stigning på 1,459 mio. kr.

Det skyldes, at regnskabet for 2024 viser et underskud på 1,300 mio. kr.

Henvendelsen er ikke yderligere kvalificeret.

5.4. Land- og Byudviklingsudvalget

Land- og Byudviklingsudvalget har fremført følgende prioriteter:

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
<i>Udvalgets øvrige prioriteter:</i>				
- Skrydstrup Kultur og Fritidscenter, drift	0,1	0,1	0,1	0,1
Udvalgets øvrige prioriteter i alt	0,1	0,1	0,1	0,1
Driftsudgifter i alt	0,1	0,1	0,1	0,1

5.4.1. Udvalgets øvrige prioriteter

Drift af multihallen i Skrydstrup

Der er i 2025 afsat 3,0 mio. kr. til en multihal i Skrydstrup.

Det nuværende driftstilskud til partnerskabspuljen forventes øget med ca. 0,1 mio. kr. årligt fra 2026 til el, vand, varme, rengøring og lovpligtig service.

5.5. Senior- og Sundhedsudvalget

Senior- og Sundhedsudvalget har fremført nedenstående udfordringer og prioriteter:

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Udvalgets udfordringer:				
- Ny driftsoverenskomst med Sommersted Plejehjem og Sillerup Plejekollegium	2,0	2,0	2,0	2,0
- Merudgifter til tomgangsleje af ældre- og plejeboliger	5,3	6,3	6,3	6,3
- Sundhedsfaglige indsatser – Handicapområdet	1,2	1,2	1,2	1,2
- Omlægning af den centrale refusionsordning	1,1	1,1	1,1	1,1
Udvalgets udfordringer i alt	9,6	10,6	10,6	10,6
Udvalgets øvrige prioriteter:				
- Demensindsatser	1,0	1,0	1,0	1,0
- Styrkelse af fagligheden i Hjemmeplejen	5,0	8,0	11,0	11,0
Udvalgets øvrige prioriteter i alt	6,0	9,0	12,0	12,0
Driftsudgifter i alt	15,6	19,6	22,6	22,6

5.5.1. Udvalgets udfordringer

Ny driftsoverenskomst med Sommersted Plejehjem og Sillerup Plejekollegium

I forbindelse med at Sommersted Plejehjem og Sillerup Plejekollegium overgår til en ny driftsoverenskomst vil der være en merudgift på 2,0 mio. kr. fra 2026 og frem. De nye driftsoverenskomster ligner Sommersted Plejehjem og Sillerup Plejekollegium med de kommunale plejehjem, og overgår derfor til samme afregningsmodel. Dog får Sommersted og Sillerup tildelt en overheadsats, som består af budgetmidler til løn- og økonomisk bistand og IT-systemer samt HR og juridisk bistand, da de to plejehjem ikke længere kan gøre brug af kommunens ressourcer.

Beløb: 2,0 mio. kr. i 2026 og frem.

Merudgifter til tomgangsleje af ældre- og plejeboliger

På trods af en budgettilførsel på 1 mio. kr. i 2026 i forbindelse med budgetforliget for 2024, vil Senior- og Sundhedsudvalget fortsat have en økonomisk udfordring med tomgangshuslejen i 2026 og frem, da der endnu ikke er en afklaring på de to tomme plejehjem – Hiort Lorenzen og Engparken.

Tomgangshuslejen vil udgøre henholdsvis 5,2 mio. kr. på Hiort Lorenzen og 1,4 mio. kr. på Engparken. Derudover forventes tomgangslejen til øvrige ældre- og plejeboliger at udgøre 2,3 mio. kr. Det indebærer bl.a. tomgangsleje ved Hjortebro, Øsby, Sommersted og Bakkebo.

Den samlede forventede udgift på tomgangsleje vil beløbe sig til 8,9 mio. kr.

Det vil sige, at den økonomiske udfordring i 2026 er 5,3 mio. kr. stigende til 6,3 mio. kr. i 2027 og frem, hvis de to tomme plejehjem ikke bliver afhændet.

Beløb: 5,3 mio. kr. i 2026 og 6,3 mio. kr. i 2027 og frem.

Sundhedsfaglige indsatser - Handicapområdet

Der er generelt i samfundet et øget fokus på ulighed i sundhed og dermed et øget fokus på sundhedsfaglige indsatser til borgere med funktionsnedsættelser. Dette ses også indenfor det specialiserede voksenområde.

Afledt af dette ses en stigning i borgernes behov for sundhedsfaglige indsatser for borgerne på de interne botilbud. Denne stigning forventes at fortsætte med en stigende kurve i de kommende år, da flere borgere lever med flere diagnoser, lever med livsstilssygdomme og generelt lever længere.

Beløb: 1,2 mio. kr. i 2026 og frem.

Omlægning af den centrale refusionsordning

I forbindelse med Regeringsaftalen 2025 blev bloktilskuddet til kommunerne reduceret, fordi statens udgifter til refusion af særligt dyre enkeltsager steg mere end forudsat. Det betyder, at de ekstra udgifter for staten bliver modregnet ved et lavere bloktilskud. Haderslev Kommunes bloktilskud blev reduceret med 16,0 mio. kr. Dette blev udmøntet på Senior- og Sundhedsudvalget med 1,0 mio. kr. og 15,0 mio. kr. på Social- og Handicapudvalget. I forbindelse med budgetforlig 2025 blev de 16,0 mio. kr. tilbageført til udvalgene og det blev besluttet at for 2026 og frem skal udvalgene søge konkret om midler til kompensation af refusion af særligt dyre enkeltsager.

I 2026-2029 (pl-25) er indtægtskravet 1,9 mio. kr. i refusion på Senior- og Sundhedsudvalget. Prognosen for faktuelle indtægter med den aktuelle borgersammensætning er på 0,8 mio. kr. Der mangler derfor 1,1 mio. kr. i 2026 og frem.

Følgende blev skrevet i budgetforliget 2025:

En særlig udfordring i årets økonomiaftale mellem regeringen og KL har været, at kommunernes krav til hjemtagelse af refusion er øget markant. I Haderslev Kommune drejer det sig om 16,0 mio. kr. fordelt med 15,0 mio. kr. til Social- og Handicapudvalget samt 1,0 mio. kr. til Senior- og Sundhedsudvalget. Det har været vigtigt for forligspartierne at sikre sig, at den udfordring ikke skal løses indenfor den eksisterende ramme. Derfor tilføres udvalgene forlods et tilsvarende beløb fra det økonomiske råderum som kompensation herfor. Da der er betydelig usikkerhed om beløbets reelle størrelse, tilføres beløbet til fagudvalgene alene i 2025, mens det for 2026 og frem afsættes som en pulje under økonomiudvalget til udmøntning i forbindelse med budgetforhandlingerne for 2026-2029.

Beløb: 1,1 mio. kr. i 2026 og frem.

5.5.2. Udvalgets øvrige prioriteter

Demensindsatser

Haderslev kommune oplever, ligesom mange andre kommuner, en stigning i borgere, der får stillet diagnosen demens. Der er evidens for, at en tidlig indsats udskyder tidspunktet for, hvornår demenssygdommen bliver invaliderende. Når en borger får stillet diagnosen demens, så har det også store konsekvenser for de pårørende, der i mange tilfælde, når at blive udbrændt i deres relation til den demensramte. Der er således både kvalitets- og økonomimæssige argumenter for at investere i en tidlig indsats for borgere, der rammes af demens.

Beløb: 1,0 mio. kr. i 2026 og frem.

Styrkelse af fagligheden i Hjemmeplejen

Der er et ønske om styrkelse af faglighed ved en ændret sammensætning af personalet over tid. I dag er personalesammensætningen 32 % SOSU- assistenter, 61 % SOSU-hjælpere og 7 % uuddannede. Ønsket er fremover at øge fagligheden og kompetencerne til 45 % SOSU-assistenter og 55 % SOSU-hjælpere.

Da indfasningen skal ske over tid, anbefales en indfasningstrappe.

Beløb: 5,0 mio. kr. i 2026, 8,0 mio. kr. i 2027 og 11,0 mio. kr. i 2028 og frem.

5.6. Social- og Handicapudvalget

Social- og Handicapudvalget har fremført nedenstående udfordringer og prioriteter:

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Udvalgets udfordringer:				
- Omlægning af refusionsordningen	15,0	15,0	15,0	15,0
- Udgifter til drift af DSI Odinsgaard	3,0	1,8	1,1	1,1
- Momsudgifter og lønsumsafgift DSI Odinsgaard	0,4	0,4	0,4	0,4
- Stigning i udgiften til det udenkommunale børneområde	16,0	16,0	16,0	16,0
- Stigning i udgiften til det udenkommunale voksenområde	6,6	6,6	6,6	6,6
- Stigning i udgifter til borgere i egne botilbud, grundet stigende kompleksitet	5,0	5,0	5,0	5,0
Udvalgets udfordringer i alt	46,0	44,8	44,1	44,1
Udvalgets øvrige prioriteter:				
- Udvidelse af det forebyggende tilbud; Vejviseren	1,3	1,3	1,3	1,3
- Kompetenceudvikling af medarbejdere på botilbud	0,2	0,2	0,2	0,2
- Styrke forebyggelse på børneområdet	2,0	2,0	2,0	2,0
- Busser på værkstedsområdet	1,1	1,1	-	-
Udvalgets øvrige prioriteter i alt	4,6	4,6	3,5	3,5
Driftsudgifter i alt	50,6	49,4	47,6	47,6

5.6.1. Udvalgets udfordringer

Omlægning af refusionsordningen, 15 mio. kr.

I forbindelse med Regeringsaftalen 2025 blev bloktilskuddet til kommunerne reduceret, fordi statens udgifter til refusion af særligt dyre enkeltsager steg mere end forudsat. Det betyder, at de ekstra udgifter for staten bliver modregnet ved et lavere bloktilskud. Haderslev kommunes bloktilskud blev reduceret med 16,0 mio. kr. Dette blev udmøntet på Social- og Seniorudvalget med 1,0 mio. kr. og 15,0 mio. kr. på Social- og Handicapudvalget. Fordelingen på Social- og Handicapudvalget er 4,9 mio. kr. for børneområdet og 10,1 mio. kr. på voksenområdet. I forbindelse med budgetforlig 2025 blev de 16,0 mio. kr. tilbageført til udvalgene og det blev besluttet at for 2026 og frem skal udvalgene søge konkret om midler til kompensation af refusion af særligt dyre enkeltsager.

I 2026-2029 (pl-25) er indtægtskravet 71,0 mio. kr. i refusion på Social- og Handicapudvalget. Prognosen for faktuelle indtægter er på 56,0 mio. kr. Der mangler derfor 15,0 mio. kr. i 2026.

Følgende blev skrevet i budgetforliget 2025:

En særlig udfordring i årets økonomiaftale mellem regeringen og KL har været, at kommunernes krav til hjemtagelse af refusion er øget markant. I Haderslev Kommune drejer det sig om 16,0 mio. kr. fordelt med 15,0

mio. kr. til Social- og Handicapudvalget samt 1,0 mio. kr. til Senior- og Sundhedsudvalget. Det har været vigtigt for forligspartierne at sikre sig, at den udfordring ikke skal løses indenfor den eksisterende ramme. Derfor tilføres udvalgene forlods et tilsvarende beløb fra det økonomiske råderum som kompensation herfor. Da der er betydelig usikkerhed om beløbets reelle størrelse, tilføres beløbet til fagudvalgene alene i 2025, mens det for 2026 og frem afsættes som en pulje under økonomiudvalget til udmøntning i forbindelse med budgetforhandlingerne for 2026-29.

Varige udgifter til drift af DSI Odinsgaard, 3,0 mio. kr.

For at komme med et bud på den økonomiske udfordring det er, at Odinsgaard er overgået til selveje, skal udgangspunktet for sammenligningen rettes til.

Budgettet til Odinsgaard, 19,895 mio. kr. – som det ville have set ud i kommunalt regi – er overført til indenkommunale indsatser "DSI Odinsgaard". Dette beløb bør ændres, idet der fra 1. januar er gennemført

re-visiteringer (re-visiteringer som vi må gå ud fra også ville være gennemført, hvis Odinsgaard var forblevet i kommunalt regi). Budgettet skal derfor øges med 1,628 mio. kr. til 21,523 mio. kr. Yderligere bør budgettet

forhøjes med 0,992 mio. kr. til 22,515 mio. kr. som følge af aftalen om også at finansiere ledige pladser. I budgetudkastet var der to ledige pladser. Midlerne til at forøge budgettet med 2,620 mio. kr. skal tages fra Bestillerbudgettet.

Permanent årlig merudgift som følge af selveje

Den permanente merudgift som følge af Odinsgaards overgang til selveje er 1,1 mio. kr. årligt, jf. nedenstående tabel:

Organisering – mio. kr.	Budget
Kommunal Odinsgaard	22,515
DSI Odinsgaard	23,583
Merudgift	-1,068

Merudgiften udgøres af udgifter til Bestyrelse (møder, kurser, konsulent etc.), Revision, Hardware/Software/Service, Huslejeudgifter, Løn til administration samt Bestyrelseshonorarer.

Merudgift som følge af indfasnings-bevillinger

For at sikre en god start for DSI Odinsgaard er der i en overgangsperiode på tre år givet ekstra midler til en række poster:

Mio. kr.	2025	2026	2027	2028	2029
DSI Odinsgaard - basis	23,583	23,583	23,583	23,583	23,583
Indfasningsmidler	4,044	1,963	0,731	0	0
DSI Odinsgaard - i alt	27,627	25,546	24,314	23,583	23,583

2025: vikarmidler: 1,9 mio. kr., efteruddannelse: 0,207 mio. kr., supervision: 0,672 mio. kr., rekruttering: 0,258 mio. kr., bestyrelse (møder, kurser, konsulent): 0,207 mio. kr., løn-ledelse: 0,6 mio. kr., bestyrelseshonorar: 0,2 mio. kr.

2026: vikarmidler: 0,8 mio. kr., efteruddannelse: 0,207 mio. kr., bestyrelse (møder, kurser, konsulent): 0,181 mio. kr., løn-ledelse: 0,6 mio. kr., bestyrelseshonorar: 0,175 mio. kr.

2027: efteruddannelse: 0,181 mio. kr., løn-ledelse: 0,55 mio. kr.

Momsudgifter og lønsumsafgift DSI Odinsgaard, 0,4 mio. kr.

I forbindelse med overdragelse af driften til DSI Odinsgaard har forvaltningen været i dialog med revisionen, og er i den forbindelse blevet opmærksom på, at der ved udarbejdelsen af budgettet for DSI Odinsgaard ikke er taget udgangspunkt i, at DSI Odinsgaard ikke er momsregistreret.

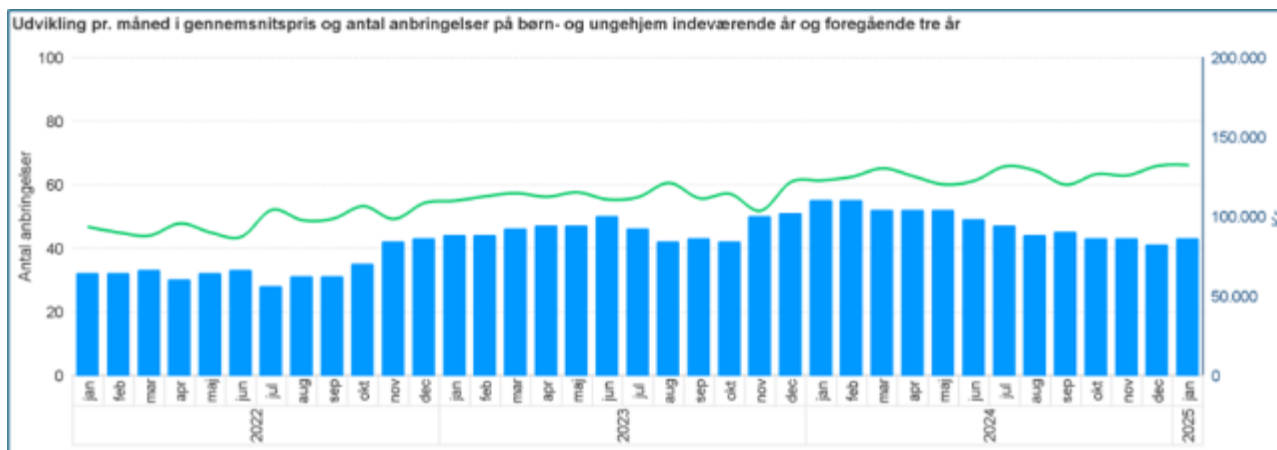
Fordi DSI Odinsgaard ikke kan trække moms fra, vil taksten for en plads være højere. For at kompensere kommuner for denne ekstra forhøjede udgift kan kommuner hjemtage såkaldt positivliste moms af den forhøjede takst. De økonomiske konsekvenser fremgår af nedenstående tabel:

Mio. kr.	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028->
Tillæg af moms (25 %)	0,390	0,327	0,273	0,226
Lønsumsafgift	1,438	1,367	1,311	1,311
Positivlistemoms	-1,387	-1,287	-1,221	-1,183
I alt	0,441	0,407	0,363	0,354

Stigning i udgiften til det udenkommunale børneområde, 16 mio. kr.

Den største udgiftspost på det børnespecialiserede område er anbringelser på børn- og ungehjem.

Af nedenstående tabel fremgår udviklingen i antallet af anbringelser på børn- og ungehjem over de seneste 3 år sammenholdt med udviklingen i gennemsnitsprisen pr. anbringelse på børn- og ungehjem i samme periode. Antallet af anbringelser ses i de blå søjler – gennemsnitsprisen ses i den grønne graf. Prisen er gennemsnitlig steget med 0,050 mio. kr. pr. anbringelse.

Siden 2022 har Haderslev kommune oplevet en stigning i gennemsnitspriser fra kommunale og private leverandører samtidigt med, at kommunen har oplevet en øget kompleksitet hos de børn og unge, der har skulle anbringes. Stigningen på anbringelser stemmer overens med områdets samlede merforbrug.

Stigningen i udgifter spænder bredt og gælder både private og kommunale tilbud. Vi har haft en stigning på 2 sager i børnehandicap, der tilsammen overstiger 8. mio.kr., og på det børnesociale område har vi ligeledes haft dyre enkeltsager.

Der er ansat en kontraktforhandler, som gennemgår eksisterende og nye kontrakter, med henblik på at sikre, at der er overensstemmelse med det behov vi har bestilt, og det vi betaler for.

I budgetforliget blev der afsat 16 mio. kr. 2025 til dækning af det forventede merforbrug i 2025. Med de aktuelle indsatser forventes der fortsat at være en merudgift i 2026 og fremover, som er 16 mio. kr. over den økonomiske ramme.

Stigning i udgiften til det uden-kommunale voksenområde, 6,6 mio. kr.

Udgifterne til det specialiserede voksenområde har erfaringsmæssigt udviklet sig mere end den fastsatte løn- og prisudvikling, som budgetterne årligt fremskrives med.

I ekspertudvalgets rapport: "Anbefalinger til en bæredygtig faglig og økonomisk udvikling på socialområdet" fremgår det, at udgiftsstigningen fra årene 2018 til 2021 samlet har været 16 %. Det er alene 5 % af disse, som kan forklares med overenskomstmæssige lønstigninger i perioden.

Aktuelt forventes budgettet for 2025 et merforbrug på 4 mio.kr.

Det forventes ikke, at fremtidige opfølgninger/revurderinger kan reducere udgifterne i tilstrækkelig grad til at imødegå fremtidige prisstigninger.

Der ses en stigning i andelen af borgersager over 2 mio.kr.

I 2022 var der 12 borgere, hvis indsatser kostede mere end 2 mio.kr. I 2025 er antallet steget til 18 borgere. Samtidig er udgiften til indsatser til disse 18 borgere steget med 20 mio. kr. fra 2022 til 2025.

En del af disse midler har Myndighedsafdelingen fundet ved grundig opfølgning i kontrakter og enkeltsager, men udgiften stiger på trods.

Der sker en øget visitering til botilbud ved, at Myndighedsafdelingen i langt højere grad følger op på borgere, der længe har opholdt sig på forsorgshjem. Flere af disse har vist sig at være i målgruppe for at blive visiteret til botilbud, hvilket har medført udgiftsstigning.

Der er fra årets start set en tilgang af borgere med behov for et uden-kommunalt botilbud (eks. borger udskrevet fra fængsel med massivt støttebehov også ift. kriminalitetsforebyggelse).

Det forventes, at der bliver behov for øget køb af pladser uden-kommunalt, og at den gennemsnitlige udgift pr. plads stiger. Samlet set forventes en årlig merudgift på 6,6 mio.kr.

Stigning i udgifter til borgere i egne botilbud, grundet stigende kompleksitet, 5,0 mio. kr.

Gennem de seneste år er der generelt sket en udvikling i omkostningerne til det specialiserede voksenområde, som ikke kan forklare i KL's løn- og prisudvikling. Der ses generelt en ændring i borgernes støttebehov, som også betyder en øget udgift til driften af kommunens egne tilbud.

Den nuværende økonomiske styringsmodel for interne botilbud består af 8 ydelsespakker og muligheden for at tildele pakke 8+, hvis den individuelle udmåling af tid til borgerens visiterede indsatser overskrider 28 timer pr. uge.

Ydelsespakkerne har følgende timespænd, og pakkerne afregnes med medianen til botilbuddet:

Ydelsespakke	Fra (timer)	Til (timer)	Median til afregning (timer)
1	0,00	0,50	0,25
2	0,50	1,00	0,75
3	1,00	2,00	1,50
4	2,00	4,00	3,00
5	4,00	7,00	5,50
6	7,00	14,00	10,50
7	14,00	21,00	17,50
8	21,00	28,00	24,50

Modellen blev indført 1. januar 2023. Forud for indførelse af modellen blev alle borgere på de interne botilbud screenet. På det tidspunkt fordelte ydelsespakkerne sig således:

Ydelsespakke	Antal borgere	Pct.fordeling	Årlig takst i kr.
5	4	2,3	100.880
6	51	30,4	192.590
7	68	40,5	320.983
8	35	20,8	449.376
8+	10	6,0	Individuel – gns. 898.752

Fordelingen betød en udgift til ydelsespakkerne på 56,8 mio.kr. i 2023.

I løbet af 2024 og 2025 sker der en opfølgning på alle borgere på de interne botilbud, således at der sker en konkret og individuel udmåling af indsatser og tid til for hver borger.

På nuværende tidspunkt fordeler ydelsespakkerne sig således:

Ydelsespakke	Antal borgere	Pct.fordeling	Årlig takst i kr.
5	4	2,3	106.296
6	49	29,2	202.930
7	64	38,1	338.216
8	29	17,3	473.502
8+	22	13,1	Individuel – gns. 947.004

Fordelingen betyder en forventet udgift til ydelsespakkerne på 66,8 mio.kr. i 2025.

Udviklingen viser en stigning i borgere med mere omfattende og komplekse behov, som har brug for flere indsatser og mere tid til at støtte borgeren, hvilket understøttes af udviklingen i fordelingen af ydelsespakkerne.

Den udvikling, der ses fra 2023 til 2025, forventes at fortsætte i de kommende år i lighed med den udvikling i kompleksitet og støttebehov, der generelt ses for området.

Udgiften til udviklingen forventes at være 5 mio.kr. pr. år.

5.6.2. Udvalgets øvrige prioriteter

Udvidelse af det forebyggende tilbud; Vejviseren, 1,3 mio. kr.

Der ønskes at styrke Vejviseren, da Vejviseren de seneste snart 6 år, har vist sig at være en succes i forhold til de forebyggende indsatser. Årligt kommer der over 400 henvendelser til Vejviseren- godt 300 af disse er direkte borgerhenvendelser, og de øvrige er fra samarbejdspartnere. Ud af disse gik i 2024 70 sager videre til en ansøgning om enten § 85 bostøtte eller ansøgning til botilbud til Myndighedsafdelingen.

Vejviseren har til huse i Haderslev, og borgere kan booke tid til en samtale her. Her finder man sammen med borger ud af, hvad det er der fylder, og hvad den videre vej kan være. Mange bliver hjulpet videre til andre kommunale tilbud, til regionale tilbud eller frivillige tilbud. Andre får et § 82 forebyggende forløb. Det kan være samtaler, eller det kan være gruppetilbud.

Vejviseren er i gang med et projekt med forebyggende telefonopkald, til borgere som udskrives fra behandlingspsykiatrien uden anden servicelovsydelse i kommunen. Medarbejderne er uddannede til at tage de mere svære telefonopkald, og vil gerne styrke dette også, selvom projektet udløber.

Ved at styrke Vejviseren med to ekstra medarbejdere på 37 timer, vil det være muligt at være mere fysisk til stede og mulighed for at give forebyggende §82 indsatser i Vojens, Arnum, Gram, Fole osv., samt at være mere opfølgende for borgere på telefonen. Der vil hermed også være muligt at oprette gruppetilbud i Gramområdet.

Der er en formodning om, at hvis Vejviseren kunne have 1 fast dag fx i Gram/Fole området, til de indledende samtaler, ville man kunne møde flere borgere med behov, som ikke har energi og overskud til at fremmøde i Vejviseren i Haderslev. Indsatsen i yderområderne ønskes skabt i samarbejde med civilsamfundet og frivillige organisationer.

En øget tilstedeværelse i yderområderne kan medføre, at der kommer flere borgere i Vejviseren end ellers, men vi har en hypotese om, at forebyggende indsatser kan betale sig på den lange bane, både på den menneskelige og økonomiske bundlinje. Derudover kan det være effekterne vil vise sig i, at færre skal have mere indgribende indsatser fra kommunen.

Hvis ovenstående skal kunne træde i kraft, vurderes der et behov for en udvidelse af personalenormeringen på 2 medarbejdere på 37 timer, samt leasing af en bil. Der ansøges derfor om en budgetudvidelse til Vejviseren på 1,3 mio. kr. i 2026 og i overslagsårene.

Kompetenceudvikling af medarbejdere på botilbud, 0,2 mio. kr.

På botilbuddene bor de mest sårbare borgere, og der opleves, at flere borgere på botilbuddene bliver ældre. Dette understøttes af kommunernes landsforening (Ældre borgere i botilbud 2024): ”Omkring 11 pct. af alle borgere i botilbud er 65 år eller ældre. Antallet af ældre borgere i botilbud er steget i perioden 2018-2022. Stigningen ses blandt de 65-79-årige, hvor antallet af borgere i botilbud er steget med 13 pct.” Samme undersøgelse viser ligeledes, at de 65+ årige på botilbud langt oftere modtager sundhedslovsydelser end øvrige ældre borgere.

Medarbejdersammensætningen på botilbuddene består hovedsageligt af medarbejdere med en pædagogisk baggrund, som i kraft af deres uddannelse ikke har sundhedsfaglige kompetencer. Som følge heraf, er der behov for at kompetenceudvikle medarbejderne hen imod øget sundhedsfaglig viden. De sundhedsfaglige kompetencer kan medvirke til, at den enkelte medarbejder i højere grad bliver i stand til at opdage ændringer i borgernes sundhedstilstand, og bedre kan medvirke til at følge op på iværksat behandling.

I tildelingsmodellen som bostederne overgik til i 2023, er der budgetteret med 1.813 kr. til efteruddannelse pr. fuldtidsmedarbejder (gælder også for DSI Odinsgaard). Samlet set betyder det, at budgettet til efteruddannelse for botilbud er 0,336 mio. kr.

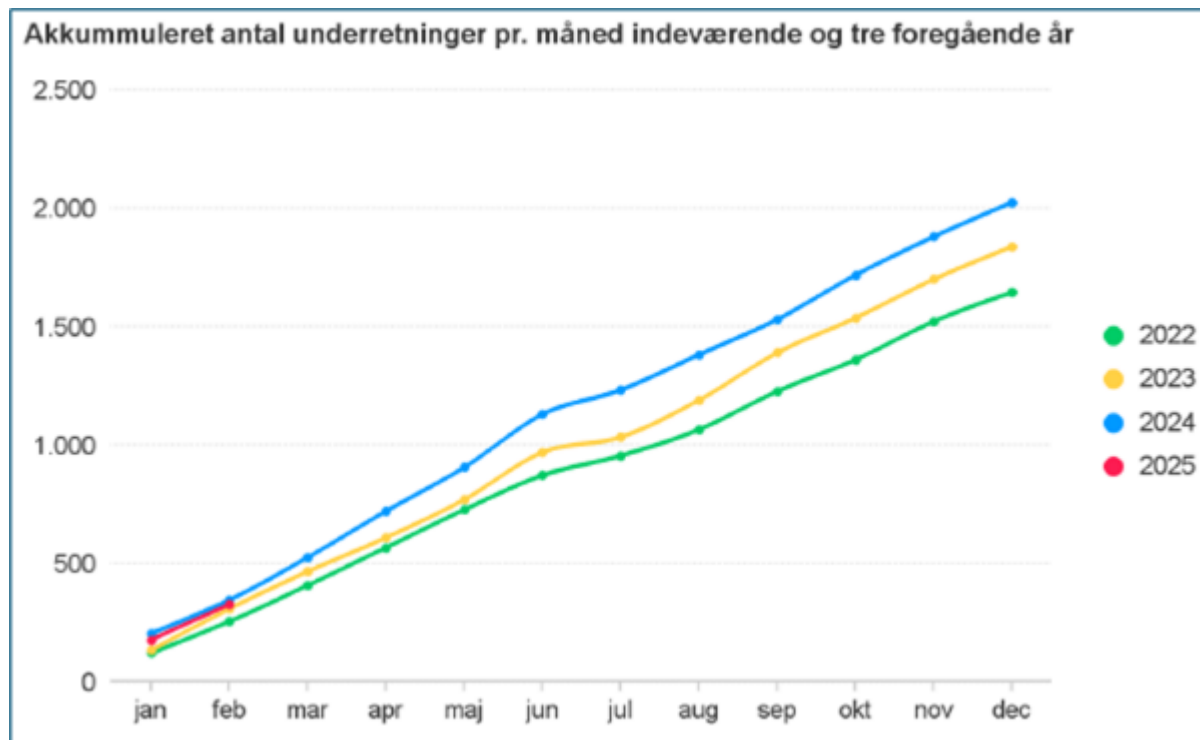
En forøgelse svarende til 50 % i budgettet til efteruddannelse, vil betyde at nøgletallet øges fra 1.813 kr. pr. fuldtidsmedarbejder til 2.719,50 kr. pr. fuldtidsmedarbejder. Det vil resultere i, at budgetbeløbet til bostederne samlet bliver 0,505 mio. Kr. (inkl. DSI Odinsgaard).

Budgettet til efteruddannelse til DSI Odinsgaard er i dag 0,064 mio. kr. og vil således stige til 0,096 kr.

Styrke forebyggelse på det børnesociale område, 2,0 mio. kr.

Haderslev kommune ligger 10. nederst i forbrug på forebyggende foranstaltninger i forhold til børn og unge i udsatte positioner. (Kilde KL-nøgletal 2025)

Set på grafen i udvikling af underretninger over de seneste 3 år ses en markant stigning. Årsagen til underretninger spænder bredt, men handler om dårlig trivsel som hovedårsag. Familieafdelingen ligger på ca. 1200 sager, hvilket også er højt i forhold til sammenlignelige kommuner. Dette er uden de sager der pr. 1. maj overdrages fra PPR/Det Rådgivende Team, hvilket vil føre til en yderligere stigning.

Der ønskes et øget fokus på forebyggelse, så vi får bremset problemudviklingen hos børn, unge og deres familier. Forvaltningen ønsker at gå strategisk til opgaven om at målrette indsatser ud fra de tendenser vi ser i trivselsproblematikker på dagtilbud, skoler og i de underretninger der tilgår afdelingen.

Investering vil bringe os tættere på landsgennemsnittet for forebyggende indsatser dvs. fra 27% til 36% og give en nedgang i antallet af mere indgivende sager.

Busser på værkstedsområdet, 1,1 mio. kr.

På Værkstederne på voksenområdet er der for nuværende 4 busser med lift, således at kørestolsbrugere også kan anvende busserne. Busserne er tilknyttet værkstederne, Damgård, Hjortebro og Kuglen og er fra 2007, 2009 og 2010.

Busserne anvendes til at transportere udvalgte borgere til og fra værkstederne, lige som de anvendes til borgerrettede aktiviteter uden for værkstederne. Det vil være muligt for de uvisiterede væresteder at låne busserne udenfor åbningstid og efter aftale.

De nuværende busser er nedslidte, og der er behov for snarlig udskiftning. Der foreslås således nyindkøb af 4 busser til 0,550 mio. kr. (uden afgifter) pr. stk. fordelt over to år.

Borgerne vil opleve at blive transporteret i mere tidssvarende køretøjer lige som driftssikkerheden vil øges betydeligt.

5.7. Teknik- og Klimaudvalget

Teknik- og Klimaudvalget har fremført følgende prioriteter:

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Udvalgets øvrige prioriteter:				
- Medarbejder til understøttelse af decentral energi- og teknisk styring	0,7	0,7	0,7	0,7
- Drift og vedligeholdelse af kommunens broer og bygværker	-	-	-	0,7
- Gennemgang og vedligeholdelse af byudstyr	0,3	0,3	0,3	0,3
- Gennemgang og vedligeholdelse af sikkerhedsudstyr, havne og strande	0,2	0,2	0,1	0,1
- Indtægter - betaling i f.m. aktindsigter	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Udvalgets øvrige prioriteter i alt	1,2	1,2	1,1	1,8
Afledt drift i alt	0,4	0,9	1,1	1,1
Driftsudgifter i alt	1,6	2,1	2,2	2,9

5.7.1. Udvalgets udfordringer

Teknik- og Klima har ingen kendte udfordringer i 2026-2029

5.7.2. Udvalgets øvrige prioriteter

Medarbejder til understøttelse af decentral energi- og teknikstyring

Haderslev Kommune har et decentralt ejerskab af bygningerne, hvilket betyder, at ansvaret for energistyring og teknisk service i det daglige ligger decentralt. Opgaven med energistyring er og bliver både vigtigere og mere kompliceret, og kravene hertil er blevet skærpet. Derfor anbefaler Teknik og Klima, at der ansættes en medarbejder, som kan understøtte arbejdet med at sikre at teknikken i kommunens egne bygninger bliver servicebet, vedligeholdt og justeret løbende, da det både forlænger levetiden og også medfører energibesparelser i nogle tilfælde.

Der er igangsat et arbejde med at samle et overblik over de tekniske installationer, som har et lovkrav om service. Med afsæt i et fagprogram kan de tekniske anlæg blive servicebet rettidigt af de servicefirmaer, som der er indgået kontrakt med. I programmet er der samtidig mulighed for at notere tilstanden på anlæggene, og hvis der er forhold, som de decentrale enheder bør være opmærksomme på. Med en medarbejder dedikeret til denne opgave, vil man kunne hjælpe de decentrale enheder i det daglige, ligesom der kan opnås et bedre opsyn med de forskellige udbudsaftaler på service af de forskellige anlæg. En teknisk faglig medarbejder vil kunne understøtte de decentrale enheder til at opnå en bedre styret og energieffektiv bygningsmasse.

Forslaget indebærer ansættelse af 1 årsværk til 0,7 mio. kr.

Bæredygtigt perspektiv: Driften af bygningerne bliver billigere og bedre drevet, og medfører derved et mindre CO₂ aftryk.

Drift og vedligeholdelse af kommunens broer og bygværker

I 2028 har kommunen indhentet efterslæbet på vedligeholdelse af kommunens broer og bygværker. Der er frem til 2028 investeret ca. 20 mio. kr. i at indhente efterslæbet. For at broer og bygværker ikke skal blive misligholdt igen, vurderer Teknik og Klima, at den årlige udgift til vedligeholdelse udgør 1,0 mio. kr. årligt. I kommunens budget er afsat 0,3 mio. kr. årligt, så fra 2029 bør budgettet for området justeres op med 0,7 mio. kr. årligt.

Gennemgang og drift og vedligeholdelse af byudstyr

Udvalget ønsker en gennemgang af byudstyr. Byudstyr består bl.a. af bænke, siddearrangementer, plantekasser, skraldespande og skilte. Hvis der opsættes ekstra byudstyr, kræver det løbende drift og vedligehold. F.eks. skal skraldespande tømmes med bestemte intervaller alt efter om det er højtrafikeret eller mindre trafikeret område, der færdes i. Der foreslås afsat 0,3 mio. kr. årligt fra 2026 til drift og eventuelle nyanskaffelser.

Gennemgang og drift og vedligeholdelse af sikkerhedsudstyr, havne og strande

Udvalget ønsker en gennemgang af sikkerhedsudstyr ved havne og strande. Udstyret er afgørende for at forhindre ulykker og sikre, at der er hjælp at hente, hvis der opstår en nødsituation. Typisk redningsudstyr på havne og strande er redningskranse, redningsstiger og redningshager. Der foreslås afsat 0,2 mio. kr. i 2 år faldende til 0,1 mio. kr. fra 2028 og frem.

Indtægter – forslag om betaling i forbindelse med aktindsigter generelt i kommunen

Kommuner kan opkræve 10 kr. for første side og 1 kr. for hver påbegyndt følgende side som betaling for dokumenter, der i papirkopi udleveres efter anmodning om aktindsigt i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen. Hvis dokumenterne udleveres elektronisk, kan kommunen opkræve 100 kr., hvis der udleveres mere end 100 sider.

Der kan ikke kræves betaling første gang, der udleveres dokumenter til den pågældende ansøger, hvis betalingen for udlevering af dokumenterne er mindre end 100 kr., eller den, der får udleveret dokumenterne, anmodes om en udtalelse til brug ved sagens behandling. Hvis udlevering af et dokument på grund af dets størrelse eller format forudsætter andet end sædvanlig udskrivning, fotokopiering eller scanning, kan kommunen opkræve betaling svarende til de faktiske omkostninger forbundet med udleveringen.

Udover at give kommunen en lille indtægt ved udlevering af dokumenter ved aktindsigter, kan det også have en afdæmpende effekt særligt i forhold til antallet af tilbagevendende aktindsigter i samme sager, og dermed administrationens forbrug af tid på dem. Da der kan søges om aktindsigt på tværs af hele kommunen, bør en beslutning om opkrævning af betaling i forbindelse med aktindsigter ske for hele kommunen.

5.8. Ungeudvalget

Ungeudvalget har fremført nedenstående prioriteter:

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
<i>Udvalgets øvrige prioriteter:</i>				
- Flere faglærte unge	0,6	0,6	0,6	0,6
Udvalgets øvrige prioriteter i alt	0,6	0,6	0,6	0,6
Driftsudgifter i alt	0,6	0,6	0,6	0,6

5.8.1. Udvalgets øvrige prioriteter

Styrkelse af indsatsen for at de unge søger ind på og bevarer tilknytningen til særligt erhvervsuddannelserne
19,3% af de unge mænd i Haderslev Kommune, der gik ud af 9. klasse i 2023 forventes at stå uden uddannelse efter otte år (kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd), og frafaldet på tværs af erhvervsuddannelser ligger på 36% (Vive, dec. 2023).

For at indfri ambitionerne i uddannelsespolitikken og vende dette billede, foreslås det at styrke ungeindsatsen med en fuldtids medarbejder, der skal arbejde fokuseret med denne målgruppe. Målet er, at søgningen til særligt erhvervsuddannelserne øges, og flere unge gennemfører uddannelsen.

Det foreslås at afsætte 0,6 mio. kr. årligt.

5.9. Vækst- og Udviklingsudvalget

Vækst- og Udviklingsudvalget har fremført nedenstående prioriteter:

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Udvalgets øvrige prioriteter:				
- Pulje til udmøntning af turismepolitikken	1,0	1,0	1,0	-
- Pulje til understøttelse af detailhandlen	1,0	1,0	1,0	-
Udvalgets øvrige prioriteter i alt	2,0	2,0	2,0	-
Driftsudgifter i alt	2,0	2,0	2,0	-

5.9.1. Udvalgets øvrige prioriteter

Pulje til udmøntning af turismepolitikken

Vækst- og Udviklingsudvalget har udviklet en turismepolitik for Haderslev Kommune. Turismepolitikken, der blev politisk godkendt på udvalgets møde den 8. april 2025, sætter retninger for kommende handlinger. Målet er at øge antal overnatninger, turismeindtægter og den turismeskabte beskæftigelse med 20% inden udgangen af 2030.

Det er i vid udstrækning aktørernes ansvar (eller medansvar) at omsætte turismepolitikken visioner og ønsker til konkrete handlinger. Det foreslås at afsætte 1,0 mio. kr. i hvert af årene 2026, 2027 og 2028 til formålet.

Med 825.000 overnattende gæster i 2024 og 1.200 turismerelaterede årsværk bidrager turismen allerede til vækst og til at opfylde kommunens 2030-ambitioner om at tiltrække flere arbejdspladser, tilflyttere og studerende. Der er imidlertid udviklings-potentialer - særligt i fire prioriterede områder: Lillebælt og Aarø, domkirkebyen Haderslev med fjord og dam, Hærvejen med knudepunkter ved Vedsted Sø, Tørning Mølle, Vojens by og Oksenvad Hede samt Gram Slot, Gram Lergrav og hadelandskabet. Potentialerne er beskrevet i den turismepolitiske redegørelse udarbejdet for Haderslev Kommune i 2023.

Visioner og ønsker for den fremtidige turismeudvikling er i turismepolitikken beskrevet med seks pejlemærker, som udvalget har udviklet i samarbejde med Destination Sønderjylland og turismeaktørerne i Haderslev Erhvervsråds advisory board for turisme. De seks visioner/pejlemærker er:

- Der skabes endnu bedre adgang til oplevelser i naturen
- Der skabes stærke lokalforankrede fortællinger med tydelige profiler for turismeområderne
- Udbuddet af overnatningskapacitet øges - med fokus på kvalitet
- Turistsæsonerne udvides
- Samarbejder skaber spændende turismetilbud – og styrker kultur- og foreningslivet og den lokale sammenhængskraft
- Bæredygtig turismeudvikling

Pulje til understøttelse af detailhandlen

Detailhandlen har i mange år været under pres, hvilket især har konsekvenser for byernes handelsgader og bymidter. I Haderslev og i kommunens øvrige byer er bymidterne udfordret af butikslukninger og affolkninger. Der er behov for målrettede tiltag, nye funktioner og investeringer, der kan fastholde og udvikle et levende butiks- og bymidtlev. Der er behov for at understøtte strategiske samarbejder med og mellem detailhandlere og andre aktører i handelsgader, byrum og torve for at skabe bedre indkøbsoplevelser og helhedsoplevelser og dermed gøre dem mere attraktive og relevante – også som beboelsesområde. Det kan for eksempel være understøttelse af:

- Samarbejder om fælles events og oplevelser
- Samarbejder om at udvikle det kulturelle hverdagsliv – fx sammenhængende indretninger i og omkring butikker, der generelt indbyder til aktiviteter, overraskelser og ophold
- Udvikling af digitale fællesskaber (sociale medier, Augmented Reality, mv.)
- Digitale dataindsamlinger og databaserede udviklingstiltag
- Undersøgelse af perspektiver ved at indgå i det privat-offentlig bysamarbejde BID (Business Improvement Districts).

Det foreslås at 1,0 mio. kr. i hvert af årene 2026, 2027 og 2028 til formålet.

5.10. Økonomiudvalget

Økonomiudvalget har fremført nedenstående udfordringer:

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Udvalgets udfordringer:				
- Budgetudfordring Brand og Redning Sønderjylland	0,3	0,3	0,3	0,3
Udvalgets udfordringer i alt	0,3	0,3	0,3	0,3
Driftsudgifter i alt	0,3	0,3	0,3	0,3

5.10.1. Udvalgets udfordringer

Budgetudfordring Brand og Redning Sønderjylland

Kommunen er som del af samarbejdet mellem Brand & Redning Sønderjylland og Haderslev, Tønder og Aabenraa Kommuner forpligtet til at bidrage til drifts- og anlægsbudgettet.

Beredskabskommissionen behandlede budget 2026-29 i mødet den 18. juni 2025. Her blev der præsenteret en ubalance på 3,3 mio. kr. på driftsbudgettet samt en ubalance på 1,0 mio. kr. på anlægsbudgettet, som skal dækkes af de tre kommuner.

Der lægges op til en løsningsmodel, så budget 2026-29 baseres på:

En årlig forhøjelse af kommunernes driftsbidrag i 2026 og overslagsårene 2027-2029 med 2,1 mio. kr. hvilket svarer til merudgiften afledt af den risikobaserede dimensionering. De resterende 1,2 mio. kr. finder Beredskabskommissionen indenfor budgetrammen, primært ved tilpasninger af taksterne på beredskabsområdet.

Merudgiften følger de vedtægtsbestemte fordelingsnøgler. Heraf er Haderslev Kommunes andel 0,8 mio. kr. Området er dog blevet fremskrevet mere end de faktiske omkostninger, hvorfor udfordringen på området kun udgør 0,3 mio. kr. årligt.

6. Anlæg - Udvalgenes forslag til anlægsprojekter

I dette afsnit vises nettooverblikket over de supplerende anlægsprojekter samt en beskrivelse af projekterne. Bruttoanlæg omfatter de skattefinansierede bruttoanlægsgudgifter ekskl. anlægsgudgifter til ældreboliger.

6.1. Nettooverblik supplerende budget

Nedenfor vises nettooverblikket over de supplerende anlægsprojekter fordelt pr. udvalg.

Netto overblik (Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget	-	-	-	-
Børne- og Familieudvalget	19,1	13,0	4,0	4,0
Kultur- og Fritidsudvalget	16,7	1,0	1,0	51,0
Land- og Byudviklingsudvalget	-	2,0	3,0	15,7
Senior- og Sundhedsudvalget	-	-	-	1,0
Social- og Handicapudvalget	1,5	19,0	-	-
Teknik- og Klimaudvalget	3,7	58,3	60,9	-32,4
Ungeudvalget	-	-	-	-
Vækst- og Udviklingsudvalget	-	-	3,0	3,0
Økonomiudvalget	0,5	0,2	0,2	20,2
Supplerende budget – nettoanlæg i alt	41,5	93,5	72,1	62,5
Supplerende budget – bruttoanlæg i alt	42,2	101,0	78,1	137,5

Der er afsat udmøntede anlægsmidler i det tekniske budget til disponering i forhandlingerne. Der er samlet afsat 212,2 mio. kr. fra 2026 til 2029.

Udmøntede anlægsmidler (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Udmøntet anlægspulje - Teknisk budget	10,0	20,0	40,0	142,2

Etablering af enkelte anlægsprojekter giver afledte driftsomkostninger efterfølgende, nedenfor præsenteres et overblik for de udvalg, som har søgt om afledt drift i forbindelse med deres projektbeskrivelser. Den afledte drift skal aktivt tilvælges, og gives ikke automatisk selvom et anlæg prioriteres.

Afledt drift	2026	2027	2028	2029
- Starup Ungdoms- og Idrætsforening - kunstgræsbaner	-	0,2	0,2	0,2
- Nye omklædningsfaciliteter v. klubhus på Kløvermarken	0,2	0,2	0,2	0,2
Kultur- og Fritidsudvalget	0,2	0,4	0,4	0,4
- Investeringspulje til velfærdsteknologi	0,8	0,8	-1,2	-1,2
Social- og Handicapudvalget	0,8	0,8	-1,2	-1,2
- Pulje til udmøntning af cykelstiplan	-	-	0,2	0,5
Teknik- og Klimaudvalget	-	-	0,2	0,5
Supplerende budget - afledt drift i alt	1,0	1,2	-0,6	-0,3

6.2. Børne- og Familieudvalget

Supplerende anlægsprojekter	U/I	2026	2027	2028	2029
Kvalitetsreform: Faglokaler	U	9,0	9,0	-	-
Etablering af 0-6 års institution – Den selvejende institution Børnehaven Sdr. Otting	U	1,5	-	-	-
Etablering af ekstra lokaler til Børneunivers Nord, afd. Suset	U	2,3	-	-	-
Ombygning af "Skovhuset"	U	5,5	-	-	-
Fjelstrup – udvidelse af 0-6 års tilbud	U	0,8	-	-	-
Vedligeholdelsespulje BFU	U	-	4,0	4,0	4,0
Børne- og Familieudvalget i alt		19,1	13,0	4,0	4,0

Projektbeskrivelser

Projekt: Kvalitetsreform på skoleområdet - Faglokaler				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	9,0	9,0	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: Kvalitetsreform på skoleområdet: faglokaler Som del af kvalitetsreformen har staten på landsplan afsat i alt 2,6 mia. kr. i perioden 2025-2027 til investeringer i bedre faglokaler i folkeskolerne. Der er ikke aftalt bindinger på midlerne ift. udmøntning eller anvendelse. Der gives frihed til, at midlerne anvendes ud fra en samlet lokal vurdering. Staten kompenserer kommunerne i bloktilskuddet. For Haderslev Kommune svarer compensationen i 2026 og 2027 til 9,0 mio. kr. i begge år. Hvis compensationen skal tilgå Børne-og Familieudvalget, kræver det en budgetudvidelse. Forvaltningen har i foråret foretaget en foreløbig screening af behovet for renovering af skolernes faglokaler. Screeningen viser, at skolerne har ca. 60 faglokaler som umiddelbart har behov for renovering. Et løst overslag over de samlede udgifter til disse behov er et udgiftsinterval i spændet 28-35 mio. kr.				
Bæredygtigt perspektiv: Ved at istandsætte de eksisterende faglokaler, sikres en bæredygtig anvendelse af kommunale ressourcer, idet faglokalerne fortsat kan være i drift i en årrække.				
Afledt drift: Den afledte drift vurderes at være begrænset, da lokalerne allerede er etablerede.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Etablering af 0-6 års institution – Den selvejende institution Børnehaven Sønder Otting				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	1,5	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,5 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen, på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.				
Beskrivelse: Forældrebestyrelsen i Børnehaven Sønder Otting har et ønske om at blive en 0 – 6 års institution med en vuggestuegruppe med 12 børn. Institutionen vil i den forbindelse lukke en børnehavegruppe, hvilket ikke vil give nogen problemer i forhold til pladser i området, da Sønder Otting i dag og i forhold til prognose mangler børn.				

Projekt: Etablering af 0-6 års institution – Den selvejende institution Børnehaven Sønder Otting

Forældrebestyrelsen har i forbindelse med fremsendelsen af anlægsønsket til det supplerende budget foretaget tilpasninger ud fra, hvad der som minimum er nødvendigt for at etablere en vuggestuegruppe. Herudover har institutionen selv bidraget økonomisk for at dække en del af omkostningerne.

Der er ikke aktuelt er kapacitetsudfordringer på 0-2 års området i Haderslev syd. Anlægsønsket handler således om at styrke institutionens bæredygtighed samt fleksibilitet ved optag af børn fremadrettet.

Etableringen af en vuggestuegruppe i eksisterende areal forudsætter

- Krybberum med plads til 12 barnevogne/krybber. Etablering af fundament/sokkel i niveauspring.
- Etablering af toiletrum til vuggestue og nyt fælleskøkken. Køkkenet kan placeres flere steder mod toiletrummet. Der tænkes ovenlys og vinduer.
- Ændring af vægge, tilretning af lofter, gulve, installationer og belysning.
- Etablering af legeplads og adgangsforhold for vuggestuen
- Inventar til vuggestue som krybber, legesager, målrettet de mindste, måtter til gulve, lave stole, borde m.m.
- ABA-anlæg inkl. varsling,

Der er afsat 10% til uforudseelige udgifter.

Alt i alt er ombygningsudgifterne beregnet til 1,5 mio.kr. i april-2025-index.

Bæredygtigt perspektiv:

Ønsket er at være mere selvforsynende med børn og på den måde sikre den nødvendige bæredygtighed i forhold til en stabil drift.

Afledt drift:

Udgifterne til afledt drift finansieres indenfor rammen til dagtilbud.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Etablering af ekstra lokaler til Børneunivers Nord, Afd. Suset

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	2,3	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 2,3 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen, på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.

Beskrivelse:

Baggrund og behov

Fra august 2025 bliver der ledige lokaler på Christiansfeldvej 6 som følge af musikskolens flytning. Disse lokaler ligger i direkte forlængelse af Susets eksisterende faciliteter. Det er ønsket at overtage og tilpasse disse lokaler til permanent brug. Der er tale om to klasselokaler med tilhørende toiletfaciliteter.

Nuværende kapacitet og udfordringer

Suset er i dag normeret til 37 børnehavebørn, 12 vuggestuebørn og 12 børn i ressourcegruppen. I 2025 forventes det gennemsnitlige børnetal at være 44 børnehavebørn, 8 vuggestuebørn og 12 børn i ressourcegruppen.

Vuggestuegruppen blev etableret i november 2024 i et mindre lokale. Vuggestuen er planlagt til en normering på 12 børn, og har allerede nu 8 indskrevne børn, hvilket skaber pladsmæssige udfordringer. Samtidig er adgangen til vuggestueafdelingen uhensigtsmæssig, da både børn, forældre og personale skal passere gennem en børnehavegruppe for at komme frem.

Projekt: Etablering af ekstra lokaler til Børneunivers Nord, Afd. SusetPlaner for anvendelse af lokalerne

Lokalerne på Christiansfeldvej 6 ønskes anvendt til midlertidig genhusning af Susets børn i forbindelse med den planlagte asbestrenovering fra august 2025 og året ud. Efter renoveringsperioden er det vores ønske, at lokalerne permanent indgår i Susets samlede rammer.

Udvidelse af ressourcegruppen

Der er endvidere et behov for at udvide Susets ressourcegruppe Nordstjernen med vuggestuepladser. Denne udvidelse vil kunne rumme op til 6 vuggestuebørn, og kræver yderligere plads for at kunne gennemføres forsvarligt og fagligt bæredygtigt.

Konsekvenser ved manglende gennemførelse

Hvis forslaget ikke imødekommes, vil det ikke være muligt at udvide vuggestuetilbuddet og ressourcegruppen, hvilket betyder, at institutionen ikke kan imødekomme det stigende behov for pladser. Det vil medføre øget pres på de nuværende lokaler, uhensigtsmæssige arbejdsgange og risiko for forringet kvalitet i det pædagogiske arbejde.

Bæredygtigt perspektiv:

Ved at udnytte de eksisterende lokaler på Christiansfeldvej 6 sikres en bæredygtig anvendelse af kommunale ressourcer, idet bygningerne bevares i aktiv drift frem for at stå tomme. Samtidig reduceres behovet for nybyggeri eller midlertidige pavillonløsninger.

Afledt drift:

Den afledte drift vurderes at være begrænset, da lokalerne allerede er etablerede og til dels udstyret. Der vil være behov for almindelig vedligeholdelse samt pædagogisk bemanding i takt med øget børnetal.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Ombygning af "Skovhuset"

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	5,5	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 5,5 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen, på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.

Beskrivelse:

Børne- og Familieudvalget har i mødet den 5. februar 2024, pkt. 7 besluttet at etablere en ressourcegruppe i Fællesinstitutionen Lagoni, afdeling "Skovreden" med henblik på at imødekomme ressourceudfordringen. Den mindre ombygning er finansieret indenfor udvalgets egen driftsbudget.

Projektbeskrivelsen lovgivgør "Skovhuset" til brug som institution, hvorved 2 af 3 børnehavegrupper kan flyttes til "Skovhuset". Forvaltningen og forældrebestyrelsen vurderer, at det er ønskeligt for at sikre mere fysisk plads til børnehalebørnene i "Skovreden", efter en del af "Skovreden" er indrettet til Ressourcegruppe for at imødekomme dette behov i den vestlige del af kommunen.

I løsningen er der sikring af lovgivgørelse af bygningen til institutionsbrug med fokus på:

- ABA-anlæg
- Brandkrav: Ned med træbeklædning indvendigt og udvendigt
- Ventilation
- Etablering af 1 ekstra toiletrum (1 toilet til cirka 10 børn)
- Garderober til begge børnehavegrupper.

Der er ikke afsat midler til fjernvarmeløsning, vej- og tilkørselsforhold/tilkørselsareal, udearealer/legeplads, legepladsskur, miljøstation mv.

Projekt: Ombygning af "Skovhuset"

Ombygningsudgifterne er i 2024 beregnet til 5,010 mio.kr. i indeks 127,0 for etageejendomme, boliger og enfamiliehuse. Beløbet er fremskrevet til 2026-priser med 10%.

En eventuel senere ombygning af "Skovredens" til 0-6 års institution vil kræve yderligere budget og anlægsbevilling.

Bæredygtigt perspektiv:

Ombygningen forlænger bygningens levetid og reducerer behovet for nybyggeri.
Der genbruges eksisterende faciliteter med fokus på sikkerhed og indeklima.
Løsningen mindsker ressourceforbrug og klimabelastning.

Afledt drift:

Udgifterne til afledt drift håndteres via tildelingsmodellen til dagtilbud.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Etablering af nyt krybberum til Fjelstrup Børnecenter

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	0,8	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 0,8 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen, på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.

Beskrivelse:

Ved Fjelstrup Børnecenter er der aktuelt et pres på de fysiske rammer til vuggestuebørn. Institutionens vuggestue er oprindeligt normeret til 12 børn, men på baggrund af en revurdering, er der for 2025 fastlagt en normering på 20 børn. På nuværende tidspunkt er 18 børn indskrevet. Denne udvikling har medført et betydeligt arealmæssigt pres, som udfordrer de eksisterende fysiske forhold.

For at imødekomme den aktuelle pladsudfordring er det blevet vurderet, at det eksisterende krybberum midlertidigt kan tages i anvendelse som grupperum. Dette forudsætter imidlertid, at der etableres et nyt krybberum.

Det pædagogiske personale oplever i stigende grad, at kvaliteten i det pædagogiske arbejde udfordres af de nuværende pladsforhold. Det vurderes, at etablering af et nyt krybberum vil bidrage til at fastholde og videreudvikle, det ønskede pædagogiske miljø.

Der er foretaget en afsøgning af mulige alternative lokale løsninger inden for de eksisterende rammer af børnecentret, dog uden at det har været muligt at identificere brugbare alternativer.

Fjelstrup Børnecenter har gennem en årrække haft et velfungerende og tæt samarbejde med den lokale dagpleje, herunder modtagelse af gæstebørn ved sygdom og ferie. Grundet den aktuelle kapacitetsudfordring er det i øjeblikket ikke muligt at varetage denne opgave. Det er dog et udtrykt ønske fra børnecentrets side at kunne genetablere denne understøttende funktion, hvilket forudsætter en udvidelse af de fysiske rammer.

Etableringsudgifterne er i 2025 beregnet til 0,8 mio.kr.

Der er afsat 15% til uforudseelige udgifter.

Bæredygtigt perspektiv:

Projektet tager afsæt i en bæredygtig udnyttelse af de eksisterende kvadratmeter.

Afledt drift:

Projekt: Etablering af nyt krybberum til Fjelstrup Børnecenter

Den afledte drift vurderes at være begrænset, da der alene er tale om et mindre nybyggeri i form af et krybberum. Rummet vil indgå som en integreret del af den eksisterende drift, uden behov for yderligere ressourcer.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Tillægsbevilling til vedligeholdspulje

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	4,0	4,0	4,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetlægningen

Beskrivelse:

Efterslæb på bygningsvedligehold er et fortsat tiltagende fokuspunkt på dagtilbuds- og skoleområdet. Der er afsat driftsbudget til almindelig indvendigt bygningsvedligehold lokalt i dagtilbud og skoler. Men disse budgetter er ikke tilstrækkelige store til, at der lokalt kan spares op til lidt større renoveringer, herunder løbende nedslidning af fx toiletfaciliteter, skolekøkkener og lignende. Der er i budgettet for 2025 afsat 2 mio. kr. og 4 mio. kr. i 2026 til puljen for bygningsvedligehold. Puljen ønskes videreført i 2027-2029 og udvidet til også at omfatte muligheden for at vedligeholde og investere i udendørs lærings- og legemiljøer.

Ved at afsætte et nyt budget til bygningsvedligehold og mindre anlæg på dagtilbud og skoler, bliver der i overslagsårene mulighed for at prioritere sådanne større renoveringsarbejder, hvor det er mest tiltrængt.

Bæredygtigt perspektiv:

Forlænget levetid på bygninger reducerer CO₂ og ressourceforbrug.
Energieffektive renoveringer støtter klimamål og bedre indeklima.

Afledt drift:

Ingen væsentlig afledt drift, da midlerne anvendes til vedligehold.
Forbedret bygningsstand kan dog give mindre energi- og driftsbesparelser.
Driftsudgifter afholdes inden for eksisterende rammer.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.3. Kultur- og Fritidsudvalget

Supplerende anlægsprojekter	U/I	2026	2027	2028	2029
Starup Ungdoms- og Idrætsforening - kunstgræsbaner	U	8,3	-	-	-
Vojens Speedway Center – udvidelse af tribunekapacitet – 960 sæder	U	3,1	-	-	-
Vojens Speedway Center – udvidelse af tribunekapacitet – 480 sæder	U	1,8	-	-	-
Bygninger på Skovbybanen	U	1,1	-	-	-
Svømmefaciliteter Haderslev By	U	-	-	-	50,0
Nye omklædningsfaciliteter v. klubhus på Kløvermarken	U	1,4	-	-	-
Fast investeringspulje – Vojens Hallerne	U	1,0	1,0	1,0	1,0
Kultur- og Fritidsudvalget i alt		16,7	1,0	1,0	51,0

Projektbeskrivelser

Projekt: Starup Ungdoms- og Idrætsforening - kunstgræsbaner				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	8,3	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Afledt drift:	-	0,2	0,2	0,2
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 8,3 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen, på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.				
Beskrivelse: Starup UIF har fremsendt et ønske om etablering af 11-mands-kunstgræsbane og 5 mands-kunstgræsbaner i Starup, som er 1. etape af "Vision & masterplan for fremtidig udvikling af fodboldfaciliteterne i Starup UIF". Idrætssamvirket anbefaler, at Kommunalbestyrelsen afsætter anlægsmidler til kunstgræsbaner i Starup. Klubben har det andet største antal medlemmer i kommunen, og har et stabilt og voksende medlemstal. Med nye kunstgræsbaner vil der kunne frigives tider i hallerne til andre idrætsgrene, da hallerne også benyttes til indendørs fodbold. Baseret på beregning fra Teknik og Klima i januar 2025 så forventes det, at den samlede anlægspris for kunstgræsbanerne (11-mandsbane + 5-mandsbane) inkl. hegn, lys og 15% afsat til uforudsete udgifter beløber sig til 8,8 mio. kr. Starup UIF vil gerne bidrage med et beløb i omegnen af 0,5 mio. kr. Starup UIF ønsker at overskudsjord opsamles i en jordvold omkring banen. Dette er både med til at holde prisen nede for at spare på bortkørsel af jord samt til at værne mod vind på banen. Starup UIF-fodbold bidrager med frivillig indsats i forbindelse med etablering af etape 1, det kan være hjælp med jordkørsel, rydning af træer til adgangsvej eller andre relevante opgaver.				

Starup UIF fodbold - Masterplan banefaciliteter

Starup UIF skriver i deres henvendelse, at de igennem årene har oplevet et stigende og presserende pres på deres udendørs baner/faciliteter, alt for mange medlemmer til den mængde baner der er til rådighed - faciliteter har ikke fulgt med den udvikling der er oplevet i klubben og omkring Starup.

Konsekvensen er derfor, at Starup UIF er tvunget til at flytte træningspas, hvilket på ingen måde er befordrende for en lokal klub, hvor sammenhængskraften er en vigtig ingrediens.

Der "lånes" nu baner hos andre klubber fra efteråret til foråret, og i sommerhalvåret er det nødvendigt at flytte træningspas.

Bæredygtigt perspektiv:

Se Haderslev Kommunes strategi for etablering af kunstgræsbaner.

Afledt drift:

Der forventes driftsudgifter til vedligeholdelse af kunstgræsbane på 0,2 mio. kr. årligt. Disse midler er ikke afsat i budgettet.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Vojens Speedway Center – udvidelse af tribunekapacitet – 960 sæder

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	3,1	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 3,1 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen, på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.

Beskrivelse:

I forbindelse med budgetvedtagelsen 2022-2025, blev der afsat 2,7 mio. kr. i 2022 til en mobiltribune, bestående af 3 moduler; hovedtribune med siddepladser, sidetribune med henholdsvis sidde- og ståpladser. Med den nye tribune, jf. ovennævnte vil den fremtidige kapacitet blive 3.232 siddepladser og 14.650 ståpladser.

Speed1Way har fremsendt et ønske om udvidelse af tribunekapacitet på Vojens Speedway Center.

Projekt: Vojens Speedway Center – udvidelse af tribunekapacitet – 960 sæder

Når der køres internationale løb, er der krav til, at den siddende kapacitet er højere end den nuværende kapacitet, som er på 2.520 sæder. Speed1Way oplyser, at ca. 4.000 sæder vil være det optimale. Det er en afgørende faktor for at tiltrække store events til Vojens Speedway Center.

Tribunen kan benyttes til speedwayligaen, koncerter og andre lignende arrangementer på Vojens Speedway Center.

Speed1Way har fremsendt et ønske på en udvidelse med 960 sæder. Denne udvidelse beløber sig til 3,1 mio. kr.

Speed1Way har oplyst, at de bidrager med mandetimer samt maskiner.

Hvis tribunekapaciteten ikke udvides på Vojens Speedway Center, kan konsekvensen være, at Speed1Way er nødsaget til fremover at trække sig fra internationale løb.

Det gøres opmærksom på, at forslaget ikke er efterregnet af forvaltningen.

Afledt drift:

Der er ingen afledt drift. Der er en øget lejeudgift for Vojens Speedwaycenter.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Vojens Speedway Center – udvidelse af tribunekapacitet – 480 sæder

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	1,8	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,8 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen, på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.

Beskrivelse:

I forbindelse med budgetvedtagelsen 2022-2025, blev der afsat 2,7 mio. kr. i 2022 til en mobiltribune, bestående af 3 moduler; hovedtribune med siddepladser, sidetribune med henholdsvis sidde- og ståpladser. Med den nye tribune, jf. ovennævnte vil den fremtidige kapacitet blive 3.232 siddepladser og 14.650 ståpladser.

Speed1Way har fremsendt et ønske om udvidelse af tribunekapacitet på Vojens Speedway Center.

Når der køres internationale løb, er der krav til, at den siddende kapacitet er højere end den nuværende kapacitet, som er på 2.520 sæder. Speed1Way oplyser, at ca. 4.000 sæder vil være det optimale. Det er en afgørende faktor for at tiltrække store events til Vojens Speedway Center.

Tribunen kan benyttes til speedwayligaen, koncerter og andre lignende arrangementer på Vojens Speedway Center.

Speed1Way har fremsendt et ønske på en udvidelse med 480 sæder. Denne udvidelse beløber sig til 1,8 mio. kr.

Speed1Way har oplyst, at de bidrager med mandetimer samt maskiner.

Hvis tribunekapaciteten ikke udvides på Vojens Speedway Center, kan konsekvensen være, at Speed1Way er nødsaget til fremover at trække sig fra internationale løb.

Det gøres opmærksom på, at forslaget ikke er efterregnet af forvaltningen.

Afledt drift:

Der er ingen afledt drift. Der er en øget lejeudgift for Vojens Speedwaycenter.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Bygninger på Skovbybanen

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	1,1	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,1 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen, på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.

Beskrivelse:

Som udgangspunkt er Skovbybanens bygninger i så dårlig forfatning at disse forholdsvis kortfristet bør nedrives.

Deres nuværende klublokale er delvis indbygget i gamle lader som er i en miserabel forfatning, og det vil ikke give mening at renovere på bygningens konstruktioner eller bibeholde nuværende klublokale og sekundære rum, da disse er helt integreret i de ældre ladebygningers konstruktioner.

En nedrivning af eksisterende bygninger (520 m²), hovedsageligt trækonstruktioner og stålpladetag vurderes til at koste i omegnen af 0,2 mio. kr.

Derefter vil der være behov for et klublokale, som evt. kunne være en sammenbyg af 2 (brugte) pavillonmoduler og en pavillon med bad/toilet og evt. en container/pavillon til opbevaring.

Derudover er der et behov for kold hal/garagebygning til tankbil og gravemaskine m.m. på ca. 200 m².

Samlet set vil disse ting inkl. nedrivning anslås til at løbe op i ca. 1,7 mio. kr.

Hvis ikke der opføres nye bygninger på Skovbybanen, vil konsekvenser være, at de nuværende bygninger sikkerhedsmæssigt ikke kan anvendes til de forskellige formål.

Det gøres opmærksom på, at forslaget ikke er efterregnet af forvaltningen.

Sagen kan ses i sammenhæng med de 0,6 mio. kr. som er afsat til airfence. Forudsætningen for ønsket om 1,1 mio. kr. er, at de tidligere afsatte midler til airfence konverteres til ovenstående udviklingsprojekt i stedet - også på skovbybanen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Svømmefaciliteter Haderslev By

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	50,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.**Beskrivelse:**

Der er igangsat en proces i 2024, hvor projektet defineres. I 2024-2025 skal projektet kvalificeres via en borgerinddragelsesproces og den endelige placering fastlægges.

Svømmefaciliteterne forventes at stå færdige i 2030.

Det samlede projekt vil koste i alt 170,0 mio. kr. og er fordelt med

- 5,0 mio. kr. i 2025,
- 9,5 mio. kr. i 2026,
- 25,0 mio. kr. i 2027,
- 55,0 mio. kr. i 2028,
- 50,0 mio. kr. i 2029 samt
- 30,0 mio. kr. i 2030.

Afledt drift:

Der er endnu ikke afsat driftsmidler til det færdige projekt, da det vil afhænge af indhold, driftsform og placering. Det skønnes, at de årlige driftsudgifter netto vil ligge på ca. 7-8 mio. kr. årligt.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Nye omklædningsfaciliteter v. klubhus på Kløvermarken

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	1,4	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Afledt drift:	0,2	0,2	0,2	0,2

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer**Anlægsbevilling:** Der meddeles anlægsbevilling på 1,4 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen, på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.**Beskrivelse:**

På Kultur- og Fritidsudvalgets møde den 6. marts 2025, præsenterede FCH6100 deres visionsplan "Sammen om 6100 – Sammen om Sydbyen".

Klubhuset KFUM samt FCH6100 i Sydbyen har fremsendt et budgetønske om midler til omklædningsfaciliteter Kløvermarken.

KFUM's Klubhus og FCH6100 i Sydbyen ønsker at skabe nogle omklædningsfaciliteter, som kan rumme FCH 6100's mange hold, ligesom andre klubber i kommunen også kan få mulighed for at benytte sig af faciliteterne.

Afledt drift:

Det vurderes at driftsudgifter vil blive 0,2 mio. kr. årligt

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Investeringspulje – Fonden for Vojens Sports- og Idrætshaller

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	1,0	1,0	1,0	1,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen, på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.

Beskrivelse:

Bestyrelsen for Fonden for Vojens Sports- og Idrætshaller har fremsendt et budgetønske om et årligt afsat kommunalt beløb til imødegåelse af løbende investeringer (vedligehold, svømmehalsteknik, bassindug, rutschebane, haller).

Afledt drift:

Ingen afledt drift

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.4. Land- og Byudviklingsudvalget

Supplerende anlægsprojekter	U/I	2026	2027	2028	2029
Pulje til område- og Landsbyfornyelse	U	-	-	-	2,6
Områdefornyelse Østergade/Vestergade	U	-	2,0	3,0	5,0
Forum Vojens og Vision Gram	U	-	-	-	1,0
Borgerbudgettering i landdistrikterne	U	-	-	-	1,4
Borgerbudgettering i Haderslev by og Starup	U	-	-	-	0,7
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	U	-	-	-	4,0
Landdistriktspuljen	U	-	-	-	1,0
Land- og Byudviklingsudvalget i alt		-	2,0	3,0	15,7

Projektbeskrivelser

Projekt: Område- og Landsbyfornyelse				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	2,6
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: Haderslev Kommune har stort fokus på landsbyfornyelse, herunder bl.a. områdefornyelser i landdistrikter. Landsbyfornyelse, som kan anvendes i byer med færre end 4.000 indbyggere og i det åbne land, kan anvendes til følgende tiltag: • Områdefornyelse • Istandsættelse af nedslidte private udlejningsboliger, ejer- og andelsboliger, forsamlingshuse og erhverv beliggende i bygninger, der indeholder både beboelse og erhverv • Nedrivning af nedslidte boliger og erhvervsbygninger • Fjernelse af skrot og affald på boligejendomme • Kommunalt opkøb af nedslidte ejendomme med henblik på istandsættelse eller nedrivning • Ombygning af tomme erhvervslokaler og tomme offentligt ejede bygninger til udlejningsboliger • Indretning af byrum på tomme grunde, hvor kommunalbestyrelsen giver - eller har givet - støtte til nedrivning efter byfornylesloven Historisk set er der som udgangspunkt ydet statslig refusion på 60 pct. af kommunens udgifter til de ovennævnte tiltag, dog inden for en statsramme som staten fastsætter årligt. Område- og landsbyfornylesmidlerne understøtter kommunens Landdistriktspolitik og det gode liv i landdistrikterne. Der er afsat et årligt budget på 2,6 mio. kr. i årene 2026-2028 Bæredygtigt perspektiv: Puljen understøtter bl.a. projekter vedr. energirenovering og energioptimering.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Områdefornyelse Østergade/Vestergade

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	2,0	3,0	5,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** *Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen*

Med afsæt i bl.a. udviklingsplanen for Vojens ("Levende bymidte Vojens") samt et forprojekt for Østergade/Vestergade besluttede Kommunalbestyrelsen den 27. maj 2025 at igangsætte udarbejdelsen af et områdefornyelsesprogram for Østergade/Vestergade i Vojens.

Formålet med områdefornyelsesprogrammet er at konkretisere tiltag med fokus på:

- at skabe en god sammenhæng i byen, både socialt og fysisk, som understøtter de mange igangværende projekter
- øget trafikssikkerhed med fokus på bløde trafikanter
- at skabe grønne byrum og rekreative elementer
- implementering af regnvandshåndtering
- forbedring af bygningsmassen, herunder potentialevurdering af den eksisterende bygningsmasse: kvalitet, bevaringsværdier, omdannelse, forskønnelse og fremtidige funktioner
- udvikling af halområdets udearealer som sportsfælleskab, herunder synliggørelse af aktivitet og liv.

Områdefornyelsesprogrammet forventes vedtaget i andet halvår 2026 eller primo 2027. Ved programmets vedtagelse forpligter Haderslev Kommune sig til at realisere de prioriterede tiltag inden for en periode på 5 år.

De samlede udgifter til realisering af områdefornyelsesprogrammet er endnu ukendt – de afhænger af hvilke tiltag der prioriteres. Der er i budget 2025-2028 årligt afsat 4 mio. kr. til strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram. Til realiseringen af områdefornyelsesprogrammet må der dog forventes udgifter, som ikke kan rummes indenfor de allerede budgetlagte midler.

Dette budgetforslag rummer derfor midler til realisering af områdefornyelsesprogrammet i Østergade/Vestergade i 2027-2029, der supplerer eksisterende budgetlagte midler. Ved kommende budgetlægninger skal der sandsynligvis også tilføjes midler i årene 2030 og 2031.

Afslutningsvist bemærkes, at kommunen har låneadgang til 95% af udgifterne til realisering områdefornyelsesprogrammet. Derudover vil realiseringen af programmet søges medfinansieret via eksterne puljer og fonde.

Bæredygtigt perspektiv:

Områdefornyelsesprogrammet vil bl.a. have fokus på lokal håndtering af regnvand, grønne byrum og omdannelse af eksisterende bygningsmasse.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Forum Vojens og Vision Gram

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	1,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i land og by**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen**Beskrivelse:**

Der er afsat 1,0 mio. kr. årligt fordelt med 0,6 mio. kr. til Forum Vojens og 0,4 mio. kr. til Vision Gram til og med år 2028.

Formålet er at understøtte borgerinitiativer i de 2 centerbyer.

Puljerne anvendes bl.a. til rekreative formål, sport, fritid, kultur, julebelysning, infrastruktur og diverse projekter. Tiltag under Forum Vojens og Vision Gram har nytteværdi for langt de fleste borgere i Vojens og Gram. Nogle af de allerede udførte tiltag fx lystunnel og shelters og byinventar i Vojens, Kleinbahn og cykelbane i Gram kommer derudover også turister og andre besøgende til gode.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Borgerbudgettering i landdistrikterne

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	1,4
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i land og by**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen**Beskrivelse:**

Der er afsat 1,4 mio. kr. pr. år frem til 2029 til borgerbudgettering i landdistrikterne.

Midlerne anvendes til udvikling af landdistrikterne.

Midlerne er fordelt med 1,3 mio.kr. til Borgerbudgettering, 0,02 mio.kr. til tilskud til LAG Småøerne og 0,08 mio. kr. til Land og Byudviklingsudvalgets udviklingspulje.

I tidligere år har hvert landdistrikt, efter anmodning, haft mulighed for at få tildelt et tilskud på 0,050 kr. fra puljen til rådighed for aktiviteter i det enkelte landdistrikt efter eget ønske, f.eks. mindre driftsopgaver, dog ikke løn. Alle borgere i det konkrete lokalsamfund skal have mulighed for at involvere sig, komme med projektforslag, samt indflydelse på hvilke projekter, der skal gennemføres ved en demokratisk proces.

Bæredygtigt perspektiv:

Udvalget prioriterer bl.a. projekter, der understøtter klima og bæredygtighed.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Borgerbudgettering i Haderslev by og Starup

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	0,7
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i land og by**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen**Beskrivelse:**

Der er afsat 0,7 mio. kr. pr. år frem til 2028 til Borgerbudgettering i Haderslev by og Starup.

Midlerne til borgerbudgettering i Haderslev by og Starup giver borgerne i de to byer mulighed for at få støtte til initiativer og dermed sætte deres aftryk på udviklingen i byerne.

Udover at fremme en lokal, demokratisk proces, kan midlerne målrettes formål, der understøtter særlige formål i byen, dette kan være bæredygtighed, fællesskaber, kulturhistorie, bosætning m.m. eller bestemte målgrupper.

Bæredygtigt perspektiv:

Udvalget prioriterer bl.a. projekter, der understøtter klima og bæredygtighed.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Landdistriktpuljen

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	1,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i land og by

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen

Beskrivelse:

Der er afsat 1,0 mio. kr. pr. år frem til 2028 til Landdistriktpuljen.

Puljen kan søges af foreninger og organisationer, der er hjemmehørende i kommunens landdistrikter ud fra de godkendte kriterier, som understøtter Land- og byudviklingsudvalgets strategiske arbejde med at understøtte og motivere udvalgte projekter i landdistrikterne.

Land- og Byudviklingsudvalget yder støtte til lokale projekter, der udvikler og styrker landdistrikterne i overensstemmelse med Landdistriktspolitikken.

Der er tale om støtte, der er for store til borgerbudgettering og for små til det generelle anlægsbudget. Ansøgningerne skal leve op til kriterier, som udvalget har vedtaget.

Kriterierne er blandt andet, at initiativerne skal øge bosætning, udvikle nye arbejdspladser, fremme turisme og udvikle kultur- og fritidsaktiviteter. Derudover skal det ansøgte beløb være på minimum 25.000 kr.

Bæredygtigt perspektiv:

Udvalget prioriterer bl.a. projekter, der understøtter bæredygtighed.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	4,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i land og by

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen

Beskrivelse:

Der er afsat 4,0 mio. kr. pr. år frem til 2028 til strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram.

For at indfri 2030 ambitionen om flere i uddannelse, flere indbyggere, og flere arbejdspladser, er der afsat midler til at gøre Vojens og Gram særligt attraktive at flytte til.

I de kommende år skal der som led i Haderslev Kommunes vækstdagsorden, arbejdes aktivt for at indfri 2030-ambitionen om +250 flere i uddannelse, +500 flere indbyggere og +1.000 flere arbejdspladser. For at indfri disse målsætninger, er det vigtigt med attraktive byer. De afsatte midler til at arbejde med strategisk udvikling i Gram og Vojens, skal ses i sammenhæng med de igangværende aktiviteter og planer i de to byer.

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram

Gram:

I Gram er bevaringsværdier og potentialer kortlagt som forarbejde til en ny lokalplan for den centrale del af byen. Derudover peger senest udarbejdede detailhandelsanalyse på et behov for mødesteder i det fysiske byrum, ligesom Vision Gram sammen med Haderslev Kommune arbejder målrettet med bosætnings tiltag – herunder ønsker til nye boligudstyknings. Der er desuden i 2024 vedtaget et områdefornyelsesprogram for Gram, som er delvist finansieret af landsbyfornyelsesmidler og forventeligt fondsmidler. Der arbejdes i den forbindelse også med at skabe et attraktivt miljø for unge i og omkring Gram Skole og Torvet.

Vojens:

Udviklingsplan Vojens – der bl.a. er udarbejdet i samarbejde med Forum Vojens i regi af projekt "Levende bymidter" - er netop vedtaget. Udviklingsplanen rummer et hovedgreb, hvor følgende områder søges udviklet og/eller omdannet:

Rådhuscenteret

Stationsområdet

Hal-området

Hovedforbindelse gennem byen (Østergade/Vestergade)

Udviklingen i Vojens er derfor nu i en fase med videreudvikling af tiltag, fondssøgning og realisering.

Fælles for de to byer er, at byudviklingen kræver et endnu tættere samarbejde med henholdsvis Vision Gram og Forum Vojens – og generelt øget borgerinddragelse. Derudover anvendes midlerne til projektledelse, planlægning og anlæg, således der sikres en strategisk og sammenhængende byudvikling fra plan til indsats.

Forum Vojens har oplyst, at de kan bidrage med 0,565 mio. kr. af opsparede midler fra tidligere år.

I videst muligt omfang søges byudviklingen i de to byer medfinansieret via fundraising.

Bæredygtigt perspektiv:

Ingen bemærkninger.

Afløst drift:

Ukendt på nuværende tidspunkt.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.5. Senior- og Sundhedsudvalget

Supplerende anlægsprojekter	U/I	2026	2027	2028	2029
Velfærdsteknologiske løsninger	U	-	-	-	1,0
Senior- og Sundhedsudvalget i alt		-	-	-	1,0

Projektbeskrivelser

Projekt: Velfærdsteknologiske løsninger				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	1,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: De behov, som kan dækkes af digitale løsninger, er meget forskellige. Utryghed i hverdagen kan for nogen reduceres gennem tryghedsopkald via skærm, hvor borgeren kan komme i kontakt med en medarbejder. For mennesker med fx kroniske lunge- og hjertesygdomme kan digitale løsninger hjælpe til, at besøg hos lægen undgås, fordi målingerne løbende kan foretages derhjemme, ligesom medicinrobotter kan bidrage til at sikre korrekt medicinindtagelse. Det er vigtigt at understrege, at digitale løsninger ikke er det rette for alle, og mange også i fremtiden vil have behov for hjemmehjælp, som vi kender det. Digitale løsninger vil dog være et supplement, som har potentiale til at give mange mennesker oplevelse af større frihed og mulighed for at klare mere selv i hverdagen. Ligesom det for nogen vil være det, som kan give større tryghed. I stedet for at skulle tilpasse hverdagen til et besøg fra en social- og sundhedsassistent eller sygeplejerske, som kun kan angive et tidsrum fremfor et tidspunkt, muliggør de digitale besøg, at det koordineres mere præcist, hvilket giver borgeren mere frihed. Tilbage meldingen fra flere mennesker der i dag modtager hjælp fra hjemmeplejen er, at det har en stor betydning, hvis der er mulighed for i højere grad at være med til at bestemme, hvornår og hvordan hjælpen gives. Dette vil digitale besøg i højere grad kunne bidrage til. Udvalget har tidligere fået bevilget 1 mio. kr. årligt til velfærdsteknologiske løsninger. Midlerne er blandt andet anvendt til medicinrobotter, Dosecan (medicinhusker), indkøb af iPads til borgere, censorbleer og Aquatime.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.6. Social- og Handicapudvalget

Supplerende anlægsprojekter	U/I	2026	2027	2028	2029
Investeringspulje til velfærdsteknologi	U	1,0	1,0	-	-
Fremtidsmulighederne for Hjortebro værkstedet	U	0,5	18,0	-	-
Senior- og Handicapudvalget i alt		1,5	19,0	-	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Investeringspulje til velfærdsteknologi				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	1,0	1,0	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Afledt drift:	0,8	0,8	-1,2	-1,2
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: På mange bosteder er der i dag en fysisk nattevagt, der foretager et antal runderinger, hvor de går rundt til en række beboere for at tilse dem. Nattevagterne kan enten være vågne eller sovende. I stedet for at gennemføre 3 eller 4 tryghedsbesøg per nat vil vi i stedet skabe et samspil mellem teknologi og beboere, der skal være med til at skabe fremtidens model for tryghed og støtte om natten. (Runderingerne i dag er ikke den mest optimale måde at levere tryghed på. Man kan være heldig og lige kigge ind til borgeren i det øjeblik, hvor de faktisk har brug for hjælp, men oftest er der tale om, at man som medarbejder kigger ind på et tidspunkt, hvor borgeren sover.) Vi går fra runderinger til at udvikle en løsning, hvor der er en sensorteknologi til stede i borgerens soverum, der sender en alarm til en operatør, hvis der er brug for hjælp hos den enkelte beboer. Hvis der er brug for hjælp, så skal hjælpen kunne komme frem med kort varsel. Derfor sender operatøren med det samme en besked til en App på nattevagtens telefon. Nattevagten går straks til beboerens hjem og hjælpen sættes ind nu og her. Der pågår en prøvehandling med 43 beboere på tre botilbud i Haderslev fra marts 25 frem til årets udgang. Denne prøvehandling har, vist at teknologien giver stor tryghed for beboere, pårørende og medarbejdere, da de oplever straks at kunne få hjælp ved behov. Beskrivelse af evt. konsekvenser for borgerne: Målet er at skabe bedre søvn ved ikke at forstyrre unødigt om natten og reelt samtidig forbedre trygheden og støtten til borgerne om natten. En effekt, som også kommer til at skabe mere overskud for borgerne til de aktiviteter, der kræver energi om dagen. Princippet for ændringen er, at bedre nætter skaber bedre dage. Investering: Sensorteknologien forudsætter pt. samtykke fra hver enkelt beboer på et botilbud, køb af sensor der skal installeres i hver bolig via kabler, ansættelse af operatører der sikrer bemanning af operatørrum hver nat hele året, en server og en telefon til hver nattevagt. Reduktion af udgifter: Hvis der er nok borgere, der giver samtykke til fremover at få hjælp af sensorteknologi og et nattevagtsteam, så er det muligt at lave to nattevagtshold. Et i Haderslev og et i Vojens. Dermed kan 4 nattevagter og en operatør på sigt varetage beboernes behov for hjælp og støtte om natten på botilbud. I dag er der 5 vågne / sovende nattevagter på i alt 5 matrikler i Haderslev og 4 vågne / sovende nattevagter på i alt 3 matrikler i Vojens.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Fremtidsmulighederne for Hjortebro Værkstedet

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	0,5	18,0	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen**Beskrivelse:****Målgruppen for værkstedet Hjortebro, Solsikkevej 3 i Haderslev**

Hjortebro er et beskæftigelses- og aktivitetstilbud på 1220 m² til mennesker med psykiske og fysiske handicap. Hjortebro har åbent mandag – torsdag fra kl. 8.00 til kl. 15.45. Der er ansat 17 medarbejdere (inkl. studerende), og der er for nuværende visiteret 79 borgere i tilbuddet.

Målgruppen har over tid ændret sig i retning af, at de fleste af brugerne har behov for et aktivitets- og samværstilbud frem for et beskæftigelsestilbud. Dette skyldes blandt andet arbejdsmarkedslovgivningen, hvor borgere der kan varetage arbejdsopgaver på ordinære vilkår bliver tilknyttet det ordinære arbejdsmarked.

Renovering af værkstedet Hjortebro:**Behov for fleksibilitet i bygningsmassen**

Brugerne af aktivitets- og samværstilbud har i stigende grad behov for særlig støtte. Flere brugere har udfordringer der ligger inden for autismspektret, og har som følge heraf brug for et roligt og forudsigeligt miljø, samt mulighed for at trække sig fra sociale sammenhænge. Derudover er der flere med svære fysiske handicaps, herunder svagtseende, som kræver særlig understøttelse. Brugernes forskelligartede behov sætter særlige krav til bygningens indretning.

Nedslidte bygninger:

Bygningerne på Hjortebro er i meget dårlig stand, blandt andet er der et utæt tag, der medfører indtrængende regn. Bygningerne er kolde om vinteren og varme om sommeren. Lokalerne er slidte og opfylder ikke lovkravene til arbejdsmiljø og brandsikring. Indretningen tilgodeser ikke nuværende og fremtidige målgrupper, som har behov for tilbagetrækningsrum, skærmning og hjælpemidler til at understøtte fysiske handicaps.

Ligeledes tilgodeser udenomsarealerne ikke, i tilstrækkeligt omfang, brugere med fysiske udfordringer.

Der er på Hjortebro således behov for omfattende forbedringer af blandt andet toiletforhold, installationer, indeklima, varmeisolering mv.

Bygningens tilstand

Der er tidligere udarbejdet en førsynsrapport på bygningen. Eftersom rapporten ikke er helt ny, kan der være behov for yderligere forbedringer på bygningen, derfor anbefales det, at der udarbejdes en ny førsynsrapport for derved at sikre at renoveringen forløber hensigtsmæssigt.

Den tidligere udarbejdede førsynsrapport viste på daværende tidspunkt følgende bygningsmæssige udfordringer:

- Vurdering af de samlede installationers egnethed til genbrug i de nye renoverede/ombyggede bygninger
- Vurdering af indeklimaet pga. manglende ventilationsanlæg, materialer m.v.
- Loftsbeklædninger herunder akustiske og miljømæssige forhold
- Vurdering af konstruktioner med evt. asbestindhold (loftsplader og gulvbelægninger)
- Energiforbrug til belysning og elinstallationer
- Varmeisolering, kan bygningen efterisoleres så konstruktionerne lever op til nyeste krav iht. BR18
- Der er arbejdsmiljømæssige problemer som står for at skulle løses bl.a., indeklima

Projekt: Fremtidsmulighederne for Hjortebro Værkstedet**Brandforhold:**

Det må forventes, at der skal investeres betydelig i brandopdeling, branddøre samt aktive og passive brandmæssige tiltag, for at bygningen kan leve op til de gældende krav. Når der iværksættes væsentlige ændringer, som kræver en byggetilladelse, skal der etableres ABA anlæg.

På baggrund af ovennævnte udfordringer med bygningsmassen vurderes det nødvendigt med en større ombygning af værkstedet Hjortebro.

Anlægsmidler til ombygning

Ombygningen skal sikre, at bygningen tilpasses gældende lovgivning og tilbyder moderne, fleksible rammer, der imødekommer målgruppens behov.

Brugerne skal genhuses under ombygningen, og udgifterne til dette skal indgå i budgettet.

Den tidligere estimerede budgetoverslag er ca. 15 mio. kr., inkl. arkitektbistand, totalentreprise og genhusningsudgifter. Estimatet er fremsat flere år tilbage og der er derfor behov for en ny forundersøgelse til at estimere den korrekte pris, hvis byggeriet påbegyndes i 2027. Det ansøgte budgetbeløb afspejler denne forøgelse. Til udarbejdelse af en opdateret forundersøgelse er der i 2026 afsat 0,5 mio. kr.

Afledt drift:

Når der udarbejdes et konkret forslag til renoveringen, vil det være muligt at beregne en afledt driftsudgift.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.7. Teknik- og Klimaudvalget

Supplerende anlægsprojekter	U/I	2026	2027	2028	2029
Pulje til oprensning af sejlrrende Haderslev Inderhavn og fjord	U	-	7,0	10,0	-
Pulje til prioritering af havne og færge	U	-	-	-	5,0
Vores kyst, anlæg med bidragsfordeling kystbeskyttelse ved Hejsager og Kelstrup	U	-	25,0	25,0	25,0
Vores kyst, anlæg med bidragsfordeling kystbeskyttelse ved Hejsager og Kelstrup - Indtægter	I	-	-	-	-75,0
Nedlæggelse af overflødige brandhaner	U	-	-	-	0,3
Pulje til kloakseparering af kommunale bygninger i Sydbyen i Haderslev	U	-	15,0	15,0	-
Pulje til etablering af nye afvandingsledninger	U	2,0	2,0	2,0	2,0
Pulje til cykelfaciliteter - udgifter	U	1,5	10,9	9,0	-
Pulje til cykelfaciliteter - Indtægter	I	-0,7	-7,5	-6,0	-
Pulje til trafiksikkerhed	U	-	-	-	1,0
Tilgængelighedspulje	U	-	-	-	0,4
Mobilitetsstrategi for Haderslev – pulje til realisering af indsatser	U	-	3,0	3,0	3,0
Klimaplan 2022-2050	U	-	-	-	3,0
Grøn omstillingspulje	U	-	1,0	1,0	1,0
Pulje til sund fjord og Dam	U	-	1,0	1,0	1,0
Gelså EU-life projekt	U	0,9	0,9	0,9	0,9
Teknik- og Klimaudvalget i alt		3,7	58,3	60,9	-32,4

Projektbeskrivelser

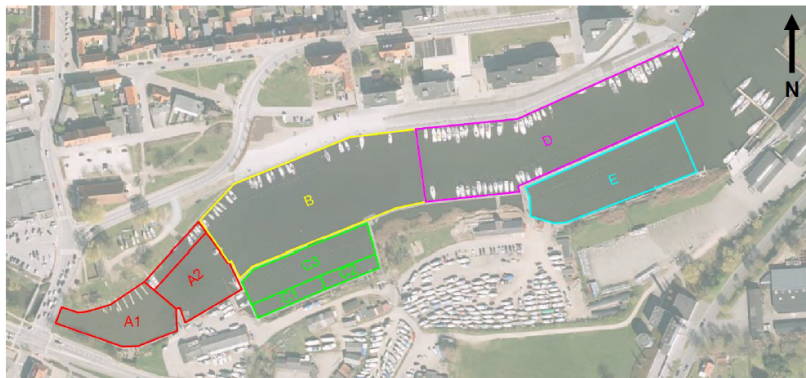
Projekt: Pulje til oprensning af sejlrrende Haderslev Inderhavn og fjord				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	7,0	10,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Kritisk infrastruktur				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: Fjordens sejlrrende er vigtig for, at adgangsvejen til Haderslev fra Lillebælt kan bibeholdes. Sejlrrenden skal oprenses cirka hver 10. år for at sikre vanddybden og sejlads ind og ud af Haderslev Havn og fjord. Forslaget sikrer aktivitet i havnen og i fjorden for erhverv, borgere, fastliggere og turister. I Teknisk budget er afsat i alt 12 mio. kr. fordelt med 3 mio. kr. årligt i årene 2025-2028. Puljen skal anvendes til oprensning af inderhavn og fjorden. Det er ikke en god ide at dele de enkelte oprensninger op over flere år, dels fordi en oprensning koster en del i anstillingsudgift, og dels fordi sediment flytter sig fra et ikke-oprenset område til oprenset område, hvis der kun oprenses områder lidt ad gangen. Derfor forslås puljen afsat i 2026 flyttet til 2027 som præsenteret i afsnit 2.4 Anlægsperiodiseringer, hvorfor dette forslag går på at der tilføres midler i årene 2027 og 2028. I 2024 er der foretaget sediments undersøgelser i sejlrrenden, som har vist sig, at sedimentet forventes at kunne klappes. Selvom der forventes at opnå en klappningstilladelse, vil der i projekteringen af projektet undersøges muligheder for anden nyttiggørelse af sedimentet på land. For eksempel som fyld i støjvolde, fyld bagved spunsvægge mv. Der afventes svar fra Miljøstyrelsen angående sedimentbehandling, inden der kan fremsendes klappansøgning. Teknik og Klima forventer at kunne søge om klaptilladelse ved Miljøstyrelsen i første halvår af 2025, forventet sagsbehandling 12 måneder. Miljøstyrelsen har i februar 2025 indledningsvist behandlet Haderslev Kommunes indsendt klappansøgning for Haderslev Inderhavn. Miljøstyrelsen har vurderet, at				

det kun er område E som kan klappes, resten skal bortskaffes til deponi. Overslaget for inderhavnen er derfor opjusteret til 14 mio. kr. i 2025 priser.

Oprensning af Haderslev Inderhavn overslag ca. 14 mio. kr. i 2024 priser:

I 2019 blev delområderne A1, A2, C1, C2, C3 og E delvis oprenset.

Delområderne B og D blev ikke en del af oprensningsprojektet. Som følge af den reducerede mængde oprenset sediment i 2019, opleves problemer med for lave vanddybder på pladserne især i områderne B og D. Især fordi turisterne kommer med større og større både.

Oprensning af hele inderhavnen, område A-E, til dybdekrav angivet på søkortet er skønnet til at koste 14 mio. kr. i 2024-priser inklusive rådgiverhonorar.

Løsningen sikrer, at der oprenses helt i bund, så koter i søkortet overholdes. Der er 133 bådpladser på nordsiden plus kajanlæg til skibe over 15 meter. På sydsiden forefindes Haderslev Sejlforening, Haderslev Sejl og X-Yacht. I 2024 er der derudover registreret indtægter fra 471 gæstesejlere.

Oprensning af Haderslev Fjord overslag 12 mio. kr. i 2024 priser

Det er mange år siden Haderslev fjord er blevet oprenset, hvilket er tydeligt på de nyeste søpmålinger af fjorden.

Hvis Haderslev havn skal kunne få besøg af for eksempel større skibe som Kongeskibet Dannebrog, der stikker 4,2 meter, så er der udfordringer nu. Fra Djævløen og 200-300 mod øst er der kun en vanddybde på 3,5-3,7 meter.

Sejlrenden er udfordret på flere delpunkter. Delpunkterne er markeret med rødt kryds.

Tidsplan i dette budgetforslag:

- Før 2026 Ansøgning om klaptilladelse
- 2026 Projektering, indhentning af tilladelser og udbud oprensning
- 2027 Oprensning nr. 1
- 2028 Oprensning nr. 2

Det er vigtigt, at der fremover afsættes midler til opretholdelse af tilstanden i Haderslev Havn og fjord.

Bæredygtigt perspektiv:

Oprensning af sejlrenden vil udover uddybning også bidrage med at fjerne noget forurenede sediment fra Haderslev Fjord.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til prioritering af havne og færge

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	5,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen

Beskrivelse:

På baggrund af en 10 års vedligeholdelsesplan for færgerne og på baggrund af en tilstandsrapport på kommunens 3 havne Haderslev, Aarøsund og Aarø afsættes en pulje til færge og havne til at imødekomme de presserende renoverings- og vedligeholdelsesopgaver.

I 2025 færdiggøres arbejdet på Aarøsund Havn, hvor fiskerihavn, nordre molehoved og hammer og anoder renoveres. Der er afsat 2,8 mio. kr. i 2027 og 5 mio. kr. i 2028. Disse forventes anvendt til stålarbejder på færgerne, anoder Aarø og renovering Honnørkajen.

For at indhente efterslæbet og få udbedret alle kritiske forhold for de 3 havne er der behov for videre indsatser i 2029. Fra 2030 forventes det, at puljen kan reduceres til et normalt niveau for vedligeholdelse af færge og havne.

Bæredygtigt perspektiv:

En god vedligeholdelse af havnene sparer ressourcer og energi, og mindsker den miljømæssige belastning ved at forlænge levetiden. Desuden skal en god vedligeholdelse være med til at sikre mod fremtidens klimatiske forhold.

Afløst drift:

Når efterslæbet er forventet indhentet i 2029, vurderer Teknik og Klima niveauet for driftsbudget i fremtidige år for at sikre kapitalapparatet af kommunens havne.

Afløst finans:

Projektet kan lånefinansieres.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Vores Kyst – anlæg med bidragsfordeling – kystbeskyttelse ved Hejsager og Kelstrup

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	25,0	25,0	25,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-75,0

Kategori: Kritisk infrastruktur**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen**Beskrivelse:**

Vores kyst projektet er et fælleskommunalt kystbeskyttelsesprojekt, og i Teknisk budget er afsat midler til projekteringsfasen, som er i gang. Når projekteringsfasen er overstået, er planen at etablere kystsikringsanlægget.

Kystsikring af området er nødvendigt, hvis oversvømmelser f.eks. skabt på grund af stormfloder skal undgås. Kommunalbestyrelse har besluttet, at området skal beskyttes med et sikringsniveau på 2,95 meter i øst stigende til 3,35 meter i vest.

Projektet indeholder installation af højvandslukker, forhøjning af diger og erosionsbeskyttelse. De samlede udgifter til projektet har Rambøll anslået til 102 mio. kr. Tidligere overslag fra Cowi var på 43 mio. kr. Årsagen til den store forskel i anlægsoverslag skal primært findes i en forøgelse af den nødvendige materiale-mængde, sikring af skrænten ved Blokhusskoven, sikring af Bramsensgårdvej og håndtering af overfladevand i Fredskovparken og Hejsager Strandby. I det oprindelige overslag har omkostninger til udløbsbygværker, porte og pumper mv. vist sig at være underestimeret.

Der er ansøgt og givet støtte fra statens kystpulje med 8,7 mio. kr. Teknik og Klima har søgt staten om yderligere finansiering, og vil fortsat undersøge mulighederne for anden ekstern finansiering.

Resten af udgiften til kystbeskyttelses anlægget betales via bidragsfordeling fra lodsejerne.

Om kystbeskyttelses anlægget eventuelt kan udføres i etaper, er endnu uklart. På grund af usikkerhed om hvornår projekt kan igangsættes, om der kan etapeopdeles, og om der kan findes besparelser eller yderligere støtte til projektet, forslår Teknik og Klima, at der i afsættes 25 mio. kr. i 4 år fra 2027-2030.

Når anlæg er færdigt, optager kystbeskyttelseslaget et lån ved Kommunekredit, og betaler kommunen det samlede udlæg til projektering og anlæg tilbage. Lånets ydelser betales tilbage over 25 år af lodsejere og infrastructurejere ud fra en bidragsfordeling. Bidragsfordelingen er endnu ikke på plads.

Hvis kommunen skal være bygherre på projektet, som det er blevet forelagt på borgermøder m.v. bl.a. på grund af projektets kompleksitet, skal der afsættes udgifts- og indtægtsbudget i kommunens budget til anlægget.

Forslag til budget i mio. kr.	2027	2028	2029	2030	I alt
Udgifter til kystbeskyttelses anlæg excl. projektering	25,0	25,0	25,0	25,0	100,0
Indtægt fra statens kystpulje				-8,7	-8,7
Bidragsfordeling fra lodsejere *)			-75,0	-18,3	-91,3
Netto for kommunen	25,0	25,0	-50,0	0,0	0,0

*) Ud over ovenstående bidragsfordeling vil rådgiver- og projekteringsomkostninger i Teknisk budget til anslået 6,5 mio. kr. også indgå i bidragsfordelingen.

Er kommunen bygherre, vil bruttoudgiften afsat i budget til projektet belaste anlægsrammen, som reglerne er lige nu, og det selv om kommunen får pengene retur. KL arbejder på, at fælleskommunale kystbeskyttelses anlæg udført af kommuner ikke skal indgå i anlægsrammen.

Hvis kommunen er bygherre, vil det være kommunen, som lægger pengene ud, og moms på regninger kan godtgøres, hvilket gør projektet 25% billigere for kystbeskyttelseslaget.

Hvis kystbeskyttelseslaget i stedet selv er bygherre på projektet, vil anlægget ikke belaste anlægsrammen, men til gengæld vil det blive 25% dyrere for kystbeskyttelseslaget. Og kystbeskyttelseslaget vil skulle finde finansiering til at udføre projektet selv, hvilket givetvis vil medføre en ansøgning om kommunal garanti.

Lovgivningen giver i øvrigt mulighed for, at kommunen kan yde et tilskud til fælleskommunale kystbeskyttelsesanlæg.

Til kommunens egen andel af bidragsfordelingen til anlægget er p.t. afsat 1,6 mio. kr. i Teknisk budget i år 2026. Kommunens egen andel til bidragsfordeling kendes dog ikke endeligt, og den falder sandsynligvis senere end 2026. Der kan forekomme udgifter, som ikke kan indeholdes indenfor de 1,6 mio. kr.

Bæredygtigt perspektiv:

Ved at etablere kystbeskyttelse beskyttes kommunens infrastruktur ved stormfloder. Det betyder, at indsatser ved stormfloder op til 2,75 meter ikke bliver nødvendige i fremtiden, og at kommunens infrastruktur i området ikke behøver akut sikring eller genopbygning efter stormfloder. Dette vil dels spare ressourcer både i en akut situation, hvor en indsats før var nødvendig, og dels spare ressourcer og materialer til genopbygning af skadede veje og stier.

Afledt drift:

Afledt drift på kommunens egen andel af det færdige kystbeskyttelsesanlæg er skønnet til 0,1 mio. kr. årligt, og fremgår af supplerende budgetforslag, drift. Der er søgt om 0,1 mio. kr. årligt fra 2027.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelse

Projekt: Nedlæggelse af overflødige brandhaner

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	0,3
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

Der er afsat 0,3 mio. kr. årligt i 2026-2028 til nedlæggelse af overflødige brandhaner. Der bør fortsat afsættes midler hertil i de kommende år.

Anlægsprojektet sikrer, at kommunen over en årrække kan nedlægge overflødige brandhaner, der alle kan udgøre en risiko overfor drikkevandsforsyningen.

Brand & Redning Sønderjylland har i 2021 vedtaget plan for vandforsyning til brandslukning. Med planen fastholdes et væsentligt mindre antal brandhaner i de tre ejerkommuner. Kun 36 af i alt 467 brandhaner ønskes bevaret i Haderslev Kommune. 431 brandhaner bør sløjfes. Vandværkerne er i forbindelse med f.eks. renovering af ledningsnettet tvunget til at afholde udgifter til enten at genetablere eller nedlægge de pågældende brandhaner.

En brandhane koster mellem 18.-25.000 kr. at nedlægge, afhængig af dens placering. Det er udgifter til opgravning af stikledning, afpropning af vandledning, reetablering af asfalt, fortov m.v.

Totalomkostning for nedlæggelse af 431 brandhaner er skønnet til ca. 9 mio. kr. i 2024-priser.

Nedlæggelse af brandhaner foreslås at ske over en længere årrække, hvor der kan ske refusion, hvis det sker i forbindelse med, at der alligevel foretages gravearbejde ved den enkelte brandhane. Alternativt kan nedlæggelse ske over en kort årrække, f.eks. over 2-4 år med dertil højere årlige udgifter.

Der er en række problemer ved de overflødige brandhaner:

- tapning fra hydranterne giver trykstød i ledningsnettet, som medfører urent vand hos forbrugerne
- hydranterne giver mulighed for vandtyveri, som kan føre til forurening af drikkevandet, hvis der anvendes snavset udstyr
- jo flere hydranter, des større risiko for forurening af drikkevandet og dermed af den kritiske infrastruktur som drikkevand udgør.

Der ønskes etableret en refusionsordning, hvor man i forbindelse med korrekt sløjfning af brandhaner, kan få refunderet udgiften. Udbetaling af refusion sker efter en puljeordning, og fordelingen sker, som udgangspunkt efter først til mølle-princippet.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til kloakseparering af kommunale ejendomme i sydbyen i Haderslev

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	15,0	15,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

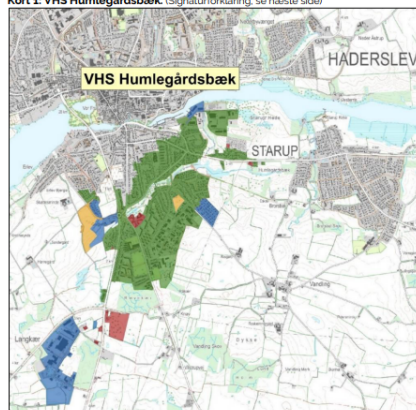
Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

I forbindelse med spildevandsplan 2021-2042 er tillæg nr. 7 vedr. vandhåndteringsstrategien for oplandet til Humlegårdsbæk, Haderslev Sydby blevet vedtaget. Dette medfører, at en række af kommunens bygninger i den forbindelse vil modtage et påbud om at separere kloakken på de forskellige ejendomme, som kommunen ejer i projektområdet.

Kort 1: VHS Humlegårdsbæk (Signaturforklaring, se næste side)

I områderne ligger følgende kommunale ejendomme:

- Kløvermarkskolen på Kløvermarken (er ikke separeret)
- Institution på Vilstrupvej (er ca. 75% separeret)
- Institution på Solsikkevej (er ikke separeret)
- Bosted på Klørvænget (er separeret)
- Historiens Hus, Haderslev Arkiv på Klørvvej (er ca. 50 % separeret)
- Børnehaven/vuggestue på Solsikkevej (er ikke separeret)
- Hjælpe-middeldepot på Solsikkevej (er ikke separeret)
- Udlejningsbygninger på Klørvvej (er ikke separeret)

Bæredygtigt perspektiv:

Kloakseparering understøtter klimaplanen og arbejdet for en ren fjord.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til etablering af nye afvandingsledninger

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	2,0	2,0	2,0	2,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 2,0 mio. kr. i forbindelse med budgetvedtagelse 2026-2029 vedrørende det afsatte beløb i 2026 på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.

Beskrivelse:

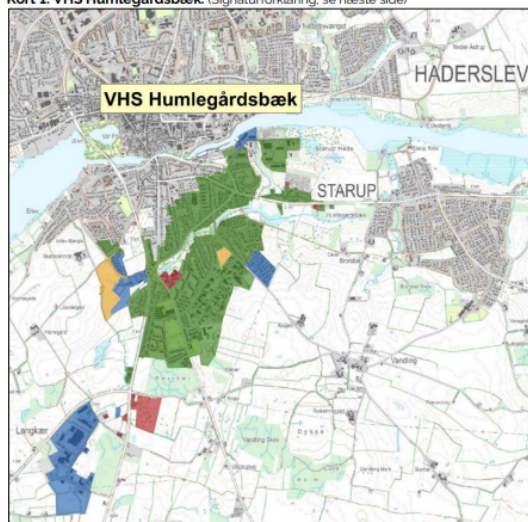
Teknik og Klimaudvalget godkendte den 25. juni 2024 Vandhåndterings Strategi for Humlegårdsbæk, Haderslev. Strategien involverer separat kloakering, samt i mindre grad lokal afledning af regnvand (LAR) af store dele af området over en plan periode til år 2042. Arbejdet med separat kloakering af området vil have en afledt effekt på, hvordan afledning af regnvand fra offentlige veje håndteres.

I forbindelse med separatkloakeringen er det nødvendigt at etablere nye afvandingsledninger i områder, hvor de eksisterende systemer ikke længere er tilstrækkelige. Dette indebærer omfattende gravearbejde, installation af nye rør og tilslutning til det eksisterende system. Disse omkostninger kan variere afhængigt af jordbundsforhold, tilgængelighed, andre ledninger i jorden og andre lokale faktorer.

Når vejene bliver gravet op for at installere de nye kloakledninger, er det nødvendigt at renovere og flytte vejbrønde og vejriste. Dette arbejde er nødvendigt for at sikre, at vejens overfladevand effektivt ledes væk og ikke skaber problemer for trafikken eller tilstødende grundejere. Renoveringen omfatter udskiftning af gamle og slidte komponenter samt tilpasning af brøndenes placering til det nye system.

Efter separatkloakeringen vil Haderslev Kommune overtage driften af nogle af de gamle fællesledninger. Disse ledninger vil kræve løbende vedligeholdelse for at sikre, at de fortsat fungerer optimalt. Dette inkluderer regelmæssig inspektion, rengøring og reparation af eventuelle skader. Vedligeholdelsesomkostningerne kan variere afhængigt af ledningernes alder og stand.

Kort 1: VHS Humlegårdsbæk. (Signaturforklaring, se næste side)

Den samlede udgift for ovenstående tiltag forventes at være ca. 21,1 mio. kr. i 2025 priser over de næste 10 år. Dette beløb dækker både de umiddelbare omkostninger ved etablering og renovering samt de løbende vedligeholdelsesudgifter.

Der er brug for en årlig tilførsel af 2 mio. kr. for at kunne følge med Provas' separatkloakeringsplaner.

Dette beløb er nødvendigt for at dække omkostningerne i de næste 10 år, med start i 2025.

Efter denne periode vil de sidste byer, herunder Sommersted m.fl., som endnu ikke er separatkloakeret, blive inkluderet i planen. Med en årlig tilførsel af 2 mio. kr. vurderer Teknik og Klima at være i stand til at følge med Provas og sikre, at kommunens kloakeringssystemer er

opdaterede og effektive.

Bæredygtigt perspektiv:

Kloakseparering understøtter klimaplanen og arbejdet for en ren fjord.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til udmøntning af cykelstiplan

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2028
Anlægsudgift	1,5	10,9	9,0	-
Anlægsindtægt	-0,7	-7,5	-6,0	-
Aflødt drift:	-	-	0,2	0,5

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen**Beskrivelse:**

Vejdirektoratet har meddelt tilsagn om 50% medfinansiering til to cykelstiprojekter Haderslev-Fjelstrup og Vojens-Jegerup. Vejdirektoratet og kommunen vil skulle finansiere projekterne med i alt 16,25 mio. kr. hver.

Formålet med de to cykelstiprojekter er at skabe en sikker og tryk forbindelse for cyklister. Begge veje er skoleveje for elever henholdsvis til Haderslev og Vojens. Undersøgelser viser, at god infrastruktur og attraktive cykelfaciliteter er en væsentlig parameter i forhold til at overflytte trafikanter fra bil til cykel, hvilket er godt for miljø, sundhed og samtidigt mindskes biltrængslen på vejene.

Projekt cykelsti Haderslev til Fjelstrup forventes at andrage 24,5 mio. kr. Heraf er Haderslev Kommunes andel 12,25 mio. kr. Projektet omfatter etablering af en 2,5 m bred dobbeltrettet cykelsti langs den østlige side af vejen mellem Haderslev og Fjelstrup. Cykelstien er ca. 6,6 km langs og afbrydes gennem Sillerup, hvor der er fartbump. Her vil cyklisterne blive ledt ud på kørebanen. Projektet omfatter også etablering af krydsningsheller i Sillerup og Fjelstrup. I 2026 udføres myndighedsbehandling, projektering og arealerhvervelser. Projektet forventes anlagt i 2027 og 2028.

Projekt cykelsti Vojens til Jegerup forventes at andrage 8,0 mio. kr. Heraf er Haderslev Kommunes andel 4,0 mio. kr. Projektet omfatter etablering af en 2,5 m bred dobbeltrettet cykelsti i den østlige vejside mellem Vojens og Jegerup langs Billundvej. Strækningen er ca. 2,2 km lang. I 2026 udføres myndighedsbehandling, projektering og arealerhvervelser. Projektet forventes anlagt i 2027.

Projekternes forventede økonomi pr. år i mio. kr.:

Projekt	2026	2027	2028	2029	I alt
Cykelsti Haderslev-Fjelstrup	1,0	7,5	16,0	0,0	24,5
Cykelsti Vojens – Jegerup	0,5	7,5	0,0	0,0	8,0
I alt udgifter, brutto	1,5	15,0	16,0	0,0	32,5
I alt indtægter fra staten	-0,7	-7,5	-8,0	0,0	-16,2
Kommunens finansiering – netto	0,8	7,5	8,0	0,0	16,3
Afsat i Teknisk budget – netto	0,0	4,1	5,0	0,0	9,1
Forslag til supplerende budget – netto	0,8	3,4	3,0	0,0	7,2

Bæredygtigt perspektiv:

Flere cykelstier er med til at fremme en mere grøn transportform, reducerer CO₂-udledningen og trængsel på vejene, samtidig med at det forbedrer folkesundheden ved at fremme motion.

Aflødt drift:

Udgiften til drift af cykelstier er vurderet til 1,5 % af anlægssummen gældende fra året efter projekter er udført.

Cykelstien Vojens-Jegerup vil cirka koste 0,2 mio. kr. årligt fra 2028 at drifte.

Cykelstien Haderslev-Fjelstrup vil koste ca. 0,3 mio. kr. at drifte fra 2029 og frem.

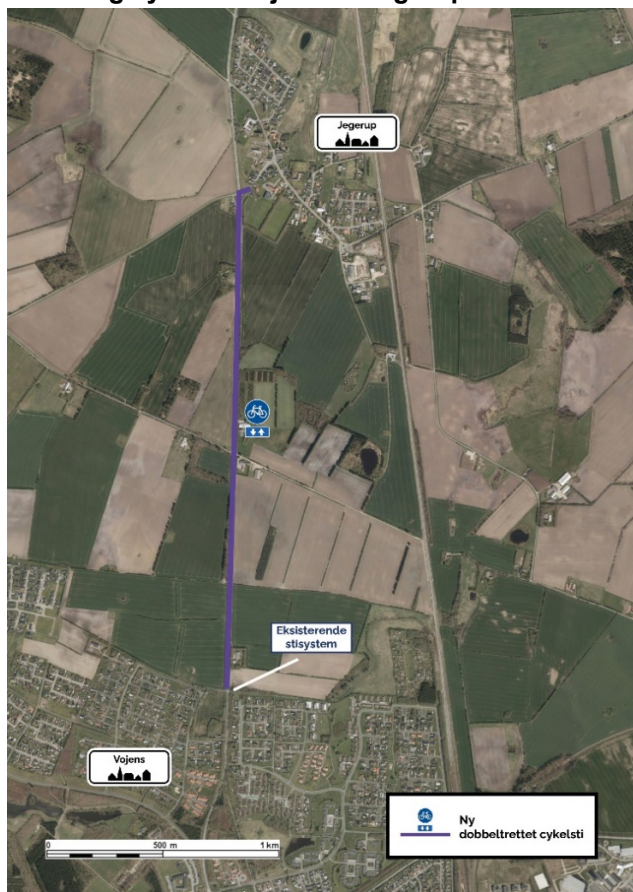
I alt bør der afsættes yderligere 0,5 mio. kr. til drift af cykelstier fra 2029.

Hvis der ikke afsættes ekstra midler til drift af de nye cykelstier i kommende budgetforlig, skal beløbet findes inden for udvalget eksisterende driftsramme til andre formål.

Kortbilag cykelsti Haderslev til Fjelstrup

Kortbilag cykelsti Vojens til Jegerup

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til trafikssikkerhed

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	1,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen**Beskrivelse:**

Haderslev Kommune har i 2020 vedtaget en ny trafikssikkerhedsplan, som udstikker retningslinjerne for trafikssikkerhedsarbejdet.

Trafikssikkerhedsplanen følger færdselssikkerhedskommissionens målsætning om at halvere antallet af dræbte og alvorligt tilskadekomne på kommunens veje, så der højst må være 1 trafikdræbt og 7 alvorligt tilskadekomne i 2030. Målsætningen er ambitiøs, men fokus på trafikssikkerhed har haft positiv effekt på antallet af personskader på kommunens veje. Således er der i perioden 2010-2020 sket et fald på 28 % i antal personskader på kommunens veje.

Trafikssikkerhedsindsatsen har fokus på at udpege, ændre eller ombygge uheldsbelastede lokaliteter og på at gøre eksisterende veje mere selvforklarende og sikre. Desuden er der fokus på at forbedre samarbejdet med skoler, større institutioner og virksomheder om trafikssikkerhed, lige som kommunen fortsat vil medvirke i nationale kampagner på trafikssikkerhedsområdet og udvikle lokale kampagner i samarbejde med de øvrige sønderjyske kommuner.

Realiseringen af trafikssikkerhedsplanen er afhængig af årlige investeringer i trafikssikkerheden.

Puljen understøtter kommunalbestyrelsens 2030 ambitioner ved at have fokus på sikre skoleveje for de ekstra i uddannelse, samt sikre at vejnettet bliver mere sikker, på trods af flere indbyggere og arbejdspladser.

Bæredygtigt perspektiv:

En god trafikssikkerhed er med til at reducere skader og ulykker og kan være med til at fremme alternative grønne transportformer.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Tilgængelighedspulje

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	0,4
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet ved budgetvedtagelsen.**Beskrivelse:**

Formålet med tilgængelighedspuljen er at gøre kommunens byer og naturområder mere tilgængelige for alle borgere, uanset om man er synshandicappet, kørestolsbruger, gangbesværet eller har andre fysiske handicaps.

Midlerne vil blive anvendt til udførelse af opgaver nævnt i Tilgængelighedsplan fra 2018 samt til mindre tilgængelighedstiltag generelt i hele kommunen, som f.eks. Handikaprådet kommer med ønsker om.

Af mindre tilgængelighedstiltag kan blandt andet nævnes jævn fortovs belægning, gelændere ved trapper, kørestolsramper, ledelinjer og taktilbelægning samt armlæn på bænke o. lign. Tiltag, som har den effekt, at det bliver nemmere for borgere med fysiske handicap at komme rundt i byerne/naturen på egne ben eller på eldrevne hjælpemidler.

Projekt: Tilgængelighedspulje**Bæredygtigt perspektiv:**

En øget tilgængelighed i byrummene vil gøre det lettere for gangbesværede og synshandicappede at bevæge sig rundt. En øget tilgængelighed sikrer desuden, at alle, uanset fysisk evne, har adgang til offentlige faciliteter og services, hvilket fremmer social inklusion og ligestilling.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Mobilitetsstrategi for Haderslev - pulje til realisering af indsatser

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	3,0	3,0	3,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen

Beskrivelse:

I 2025 har hele kommunalbestyrelsen på foranledning af Teknik og Klimaudvalget arbejdet på en Mobilitetsstrategi for hele kommunen. Strategien har til formål at gøre sammenhængskraften mellem bysamfund, landdistrikter og på tværs af landsdelen, endnu bedre.

Strategien kommer til at pege på 5 fokusområder, hvor kommunen efterfølgende kan igangsætte forskellige tiltag, med hver deres forventede forbedringer af mobiliteten til følge.

Det anbefales at afsætte en pulje, så kommunen senere kan vælge at igangsætte udvalgte tiltag fra mobilitetsstrategien.

Indsatserne for at sikre en bedre mobilitet for hele Haderslev vil være med til at imødekomme og understøtte Haderslev Kommunes vækststrategi frem mod 2030 med en målsætning om 1.000 flere arbejdspladser, 500 flere indbyggere og 250 flere uddannelsespladser i Haderslev Kommune.

Bæredygtigt perspektiv:

Mobilitetsstrategien skal sikre et bedre flow i trafikken, sikre den bløde trafik, så der kommer flere gående og cyklende, samt styrke den kollektive trafik.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Klimaplan 2022-2050

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	3,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

Kommunalbestyrelsen har vedtaget Haderslev Kommunes Klimaplan 2022-2050 og med målet, om at Haderslev Kommune skal have reduceret sin CO₂-udledning med 70 % i 2030 og være CO₂ neutral i 2050. Klimaplanen sætter også mål om, at kommunen er klimarobust i 2050. Det vil sige, at kommunen skal kunne modstå de udfordringer som klimaforandringerne giver, herunder blandt andet oversvømmelser og tørkeperioder.

Arbejdet med Klimaplanen sker bl.a. i samarbejde med Klimaalliancen med alle landets andre kommuner og skal løbende måles og vurderes ift. CO₂-reduktioner, afrapporteres og justeres. Et af planens væsentligste midler til at opnå målene er samarbejde med kommunens borgere, virksomheder og interesseorganisationer. Kommunens rolle som forbillede og facilitator i omstillingen til en mere bæredygtig virksomhed er væsentlig. De samlede tiltag kan ses i Klimaplanens tiltagskatalog.

Projekt: Klimaplan 2022-2050

Midlerne går til tiltag såsom workshops, arrangementer, analyser og formidling. Desuden finansierer midlerne blandt andet 3 årsværk til arbejdet med Klimaplanen, til at realisere tiltagene og det behov, der er for rådgivningsydelser i forbindelse hermed. Årsværkene fordeler sig på en fast klimakoordinator og ansættelser på projekter/projektområder som f.eks. varmeplanlægning, klimatilpasning og andre større projektområder.

I 2026 udmøntes midlerne til arbejdet med tiltagene i Klimaplanen, herunder til opfølgning og monitorering, beregning af CO₂-regnskab, samarbejde med diverse samarbejdspartnere og til den kommende revidering af Klimaplanen i 2026.

Bæredygtigt perspektiv:

Klimaplanen er grundstenen i kommunernes arbejde med den grønne omstilling. Det er vigtigt at have en god, relevant Klimaplan for Haderslev Kommune, at prioritere ressourcer til at realisere tiltag, og løbende vurdere på, hvad der giver klimamæssige gevinster.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Grøn omstillingspulje

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	-	1,0	1,0	1,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Klimapolitik				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.				
Beskrivelse: En omstilling til at Haderslev Kommune træffer mere klimavenlige valg kan være forbundet med ekstra omkostninger, særligt i forbindelse med en overgang til det klimavenlige valg. Oprettelsen af en intern Grøn Omstillingspulje i kommunen kan være det vigtige bidrag til, at konventionelle indkøb bliver erstattet af grønne indkøb. Nogle gange er det grønne indkøb billigere end det konventionelle indkøb, men oftest er der en merudgift, som betyder, at der bliver købt en ikke-klimavenlig service eller produkt. Her har en omstillingspulje sin store berettigelse og styrke, da den kan være katalysatoren til et skifte til klimaansvarlige indkøb. En Grøn Omstillingspulje vil være målrettet de meromkostninger, der kan være ved indkøb af klimavenlige produkter og services. Puljen skal understøtte, at forvaltningerne, institutionerne og borgerne ikke får en væsentlig ekstraregning ved at træffe det klimavenlige valg. Formålet med puljen er en reduktion af klimaaftrykket fra de indkøb, kommunen foretager. Puljen skal fremme den grønne omstilling i Haderslev Kommune på tværs af alle udvalg, reducere CO₂-udledningen, skabe forståelse for Klimaplanens mål og understøtte handlinger for et bedre klima. Puljen kan ligge i Økonomiudvalgets regi. Der foreslås afsat 1 mio. kr. til grøn omstillingspulje fra 2027. For at opnå bedst effekt af puljen skal indkøbere, udbudskonsulenter eller projektledere som udgangspunkt både rekvirere en konventionel pris og en grøn pris inden køb af produkter og services.				
Bæredygtigt perspektiv: Puljen vil støtte indkøb, som fremmer den grønne omstilling, reducerer CO₂-udledning, og skaber forståelse af klimaplanens mål. Puljen vil være et virkemiddel til at reducere Haderslev Kommunes klimaaftryk fra indkøb, være med til at skabe efterspørgsel efter klimavenlige produkter og services og kan være katalysatoren for at træffe mere klimavenlige valg.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelse

Projekt: Pulje til sund Fjord og Dam

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	1,0	1,0	1,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen**Beskrivelse:**

I Haderslev har der siden 2020 været et tillidsbaseret samarbejde mellem Haderslev Kommune, spildevandsselskabet Provas og Landboforeningen Spiras.

Den fælles målsætning har været at få et bedre vidensgrundlag om Haderslev Fjord, og de udfordringer, der giver iltsvind, algevækst og dårlig økologisk tilstand.

Det lokale samarbejde er i 2023 blevet udbygget med Danmarks Naturfredningsforening og Sønderjysk Sportsfiskerforening, og senere med Friluftsrådet og Erhvervsrådet i ansøgning til Kystvandråd i 2025.

I 2023 tildelte Promille Afgifts fonden SEGES Innovation penge til et i alt 12 mio. kr. projekt; "Lokalt baseret vej til godt vandmiljø og konkurrencedygtigt landbrug", som skal belyse de udfordringer Haderslev Fjord står overfor. Haderslev Kommune bidrager med en fjerdedel af midlerne. SEGES Innovation er ansvarlig for projektet som udføres sammen med blandt andre Aarhus Universitet, Syddansk Universitet, Longline Environment samt lokale aktører fra DN, Sønderjysk Sportsfiskerforening, Spiras, Provas og Haderslev Kommune.

I 2024 nedsatte Haderslev Kommune et § 17, stk. 4 udvalg for Fremtidens Vand og Klima, som har til formål at sikre, at arbejdet for et rent vandmiljø i fjord og dam løses agilt og fleksibelt, således der hurtigst muligt omsættes visioner og løsningsforslag til handling.

Tiltagene, der bliver nødvendige for at få fjord og dam i god tilstand, vil kræve betydelige midler. Det forventes for eksempel, at dammen skal oprensnes for fosfor, og det kan løbe op i et millionbeløb. Forventningen er at dette fortrinsvist realiseres via fondsmidler, som vil kræve medfinansiering.

Puljen understøtter Kommunalbestyrelsens ambitioner om ren fjord og dam, og vil skulle bruges til at medfinansiere af konkrete indsatser.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Gelså EU-Life projekt

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	0,9	0,9	0,9	0,9
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik**Anlægsbevilling:** Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen**Beskrivelse:**

Der arbejdes i øjeblikket på en EU-Life ansøgning med det overordnede formål at forbedre gyde- og opvækstområder for en række truede arter i de store vestvendte vandløb i Midt- og Syddjylland.

Projektet forventes at bidrage væsentligt til opfyldelsen af habitatdirektivets og Vandrammedirektivets målsætninger, forbedring af fiskebestand og dermed forbedre mulighederne for udvikling af turismepotentialet i forbindelse med lystfiskeri.

De 10 partnere i projektet er: Tønder Kommune (projektleder), Esbjerg Kommune, Varde Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Aabenraa Kommune, Haderslev Kommune, Dansk Center for Vildlaks, Nationalpark Vadehavet, Aarhus Universitet og Det Syddanske EU-Kontor. Ansøgningen forventes indsendt i september 2025.

I Haderslev Kommune vil projektet involvere Gelså, som er et større vandløb med udløb i Ribe Å.

Projekt: Gelså EU-Life projekt

Med baggrund i gode erfaringer fra tidligere projekter vurderes der gode muligheder for at opnå LIFE-finansiering til forbedring af fiskebestandene i flere af de større jyske vandløb.

LIFE4River projektet har til formål at forbedre de fysiske levevilkår i vestvendte vandløb, især i Natura 2000-områder. Vandløbene har historisk set været vigtige levesteder for en række truede arter, men som gennem tiden er blevet forringet. Projektet vil etablere brede gydestryg – en metode, der har vist sig effektiv til at fremme fiskeyngel og forbedre vandløbenes økologiske funktion. Projektet vil desuden have et stærkt vidensdelingsaspekt, hvor de deltagende kommuner kan udveksle erfaringer og samarbejde hen over kommunegrænse og derved også inddrage erfaringer fra andre LIFE-projekter i Sydjylland.

Udover de naturfaglige fordele ved projektet vil de forbedrede fiskebestande også være til gavn for lystfiskere og andre naturinteresserede fra nær og fjern. Dette gavner både kommunens borgere og turister. Desuden arbejder projektkonsortiet med planer om formidling af de forøgede naturværdier ved at etablere f.eks. "oplevelsesstryg"/pjaskeområder til skolebørn og andre interesserede, der på den og andre måder kan få gode oplevelser, faglig viden og information om projektet.

Projektet forventes at have et samlet budget på knap 86 mio. kr., og det forventes at projektet vil starte i 2. kvartal 2026 og vare i 7 år. Haderslev Kommunes medfinansiering forventes at være 6,3 mio. kr. over 7 år. Projektkonsortiet arbejder på at sikre komplementær finansiering fra danske naturfonde, såsom 15. juni fonden og Den Danske Naturfond, for at reducere kommunernes egenfinansiering.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.8. Vækst- og Udviklingsudvalget

Supplerende anlægsprojekter	U/I	2026	2027	2028	2029
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev	U	-	-	3,0	3,0
Vækst- og Udviklingsudvalget i alt		-	-	3,0	3,0

Projektbeskrivelser

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Haderslev				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	-	-	3,0	3,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: <u>Formål</u> I de kommende år skal der, som led i Haderslev Kommunes vækst dagsorden, arbejdes aktivt for at indfri 2030-ambitionen om +250 flere i uddannelse, +500 flere indbyggere og +1.000 flere arbejdspladser. For at indfri disse målsætninger er det vigtigt med attraktive byer. Der afsættes midler til at arbejde med strategiske udviklingsplaner, planlægning og -tiltag i Haderslev. Midlerne skal ses i sammenhæng med de igangværende aktiviteter og planer i byen og understøttes af Strategi for udvikling af Haderslev By. Der er afsat i 8,6 mio. i perioden 2024-2027 til at udarbejde strategiske udviklingsplaner for Haderslev by. Strategi for udvikling af Haderslev by – byen, der forbinder, sætter retning for, hvilke kvaliteter der skal fastholdes og hvilke nye kvaliteter der skal udvikles. Med Strategien for udvikling af Haderslev by i hånden kan det undersøges, hvordan aktuelle projekter vil komme til at understøtte og udvikle stærke lokale identiteter, sammenhængskraft og forbindelser mellem bydele, mellem grønne områder og mellem mennesker. Der er en lang række potentialer for den fremtidige udvikling af Haderslev, der understøtter ambitioner om vækst, levende forbindelser og attraktive byområder. I de kommende år vil der være et øget behov for at sikre sammenhæng og synergi imellem de igangværende, og i forhold til kommende, udviklingsprojekter. Der er fuld gang i en række større og definerende udviklingsprojekter, som fx Jomfrusti-projektet, helhedsplan for Hjort Lorentzenområdet og omdannelser af det tidligere rådhus og sygehusområdet med mere. Konkret kan den strategiske byudvikling de kommende år understøttes af: • Klargøring, salg af og planlægning for arealet på Haderslev Havn, hvor Driftsafdelingen i øjeblikket er placeret • Udviklingsplan for Haderslev Havn (sydsiden) • Udvikling af den historiske bymidtes kvaliteter, så den understøtter turisme, det gode liv og detailhandlen, som i øjeblikket er under forandring • Planlægning for Campus området • Understøtte private investorers omdannelsesprojekter i byen, fx boliger, erhverv og turisme • Realisering af allerede vedtagne planer, fx fysisk omdannelse afledt af helhedsplanen for Damparken Midlerne anvendes til projektledelse, borgerinddragelse, planlægning og anlæg, således der sikres en strategisk og sammenhængende byudvikling fra plan til indsats under hensyn til strategien for udvikling af Haderslev by og de deri beskrevne principper. I videst muligt omfang søges byudviklingen i Haderslev medfinansieret via fundraising. Den strategiske udvikling af Haderslev By understøtter bosætnings-, erhvervs- og uddannelsespolitikken, samt kultur og turisme. Afledt drift:				

Afhængig af hvilke initiativer, der iværksættes.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6.9. Økonomiudvalget

Supplerende anlægsprojekter	U/I	2026	2027	2028	2029
Erhvervsjord	U	-	-	-	5,0
Energibesparende foranstaltninger	U	-	-	-	5,0
Anlægstilskud til Brand og Redning	U	0,5	0,2	0,2	0,2
Strukturelle ændringer på borgernære områder BBU, SSU og SHU	U	-	-	-	10,0
Økonomiudvalget i alt		0,5	0,2	0,2	20,2

Projektbeskrivelser

Projekt: Erhvervsjord				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	5,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: Erhvervsudvikling herunder opkøb af erhvervsjord er et led i at sikre attraktive erhvervsarealer til virksomheder, som kan understøtte og fastholde arbejdspladser i kommunen, som led i kommunens Vækststrategi. Midlerne anvendes til bl.a. jordkøb, opkøb, byggemodning og baneinfrastruktur i forlængelse af erhvervspolitikken.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Energibesparende foranstaltninger				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	5,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Klimapolitik				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: Kommunalbestyrelsen vedtog i 2022 klimaplanen, som satte fart på den grønne omstilling i kommunens bygninger. For at nå i mål med klimaplanen, om at udfase opvarmning med fossile brændsler, løfte bygningernes energimærker, så ingen bygninger er under mærke E og konvertering til LED-belysning i kommunens bygninger, er de 5 mio. kr. som normalt afsættes til energibesparende foranstaltninger ikke tilstrækkeligt. Fra 2025 skal der afsættes 10,0 mio. af bygningsvedligeholdelsespuljen, for at indfri klimaplanen, hvilket medfører en løbende øgning af efterslæbet for vedligehold af kommunens bygninger. Udover kommunens egen klimaplan vedtog EU, i efteråret 2023, en revision af direktivet om energieffektivitet (EED), som stiller krav til at medlemsstaterne hvert år renoverer mindst 3 % af det samlede etageareal i bygninger, der ejes af offentlige organer. Dette direktiv lægger endnu et lag oven på klimaplanen, som Haderslev Kommune allerede har og stiller konkrete krav om, for Haderslev Kommunes vedkommende, at over 9.000 m2 bygningsmasse energirenoveres hvert år. Konvertering fra fossile brændsler til vedvarende energi berører i alt 44 af kommunens 188 ejendomme og forventes at koste i omegnen af 40 mio. kr. i alt. Konvertering forventes af medføre besparelser på forbrugsudgifterne, og i energistrategien for kommunale er det vedtaget, at disse overføres til bygningsvedligeholdelsespuljen, til at understøtte fremtidige projekter. De årlige besparelser forventes af ligge i et niveau på ca. 0,3 mio. kr.				
Bæredygtigt perspektiv:				

Projekt: Energibesparende foranstaltninger

Den ønskede tillægsbevilling skal dække det øgede finansieringsbehov, som opstår på baggrund af krav i klimaplanen og fra EU.

Afledt finans:

Udgift til energibesparende foranstaltninger kan lånefinansieres.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Anlægstilskud Brand og Redning

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	0,5	0,2	0,2	0,2
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 0,5 mio. kr. i forbindelse med budgetvedtagelse 2026-2029 vedrørende det afsatte beløb i 2026 på baggrund af nedenstående beskrivelse af de materielle forudsætninger.

Beskrivelse:

Kommunen er som del af samarbejdet mellem Brand & Redning Sønderjylland og Haderslev, Tønder og Aabenraa Kommuner forpligtet til at bidrage til drifts- og anlægsbudgettet.

Der er årligt afsat 1,4 mio. kr. i anlægsbidrag til Brand & Redning Sønderjylland.

Beredskabskommissionen behandlede budget 2026-29 i mødet den 18. juni 2025. Her blev der præsenteret en ubalance på 3,3 mio. kr. på driftsbudgettet samt en ubalance på 1,0 mio. kr. på anlægsbudgettet, som skal dækkes af de tre kommuner.

Løsningsforslaget er en étårig forhøjelse af anlægsbidraget med 1,0 mio. kr. i 2026. Merudgiften følger de vedtægtsbestemte fordelingsnøgler. Heraf er Haderslev Kommunes andel 0,4 mio. kr. Grundet prisfremskrivninger er det allerede afsatte budget til anlægstilskud til Brand og Redning for lavt, hvorfor der bør tilføres yderligere midler i 2026 og overslagsårene.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Strukturelle ændringer på borgernære områder – BBU, SSU og SHU

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Anlægsudgift	-	-	-	10,0
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen

Beskrivelse:

Omstillingspulje til lokalbyer med henblik på understøttelse af strukturelle ændringer for at afhjælpe konsekvensen af lokale ændringer i befolkningssammensætningen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

7. Grundkapitalindskud - Landsbyggefonden

Landsbyggefonden har til formål at støtte og udvikle alment boligbyggeri gennem forskellige tilskuds- og låneordninger.

Det kommunale grundkapitalindskud vil være mellem 8% og 12% for familieboliger afhængig af den gennemsnitlige boligstørrelse, så kommunerne skal indskyde færrest penge ved byggeri af små boliger og flest penge ved byggeri af store boliger. Det kommunale grundkapitalindskud for ungdomsboliger og ældreboliger er på 10%.

Nedenfor følger beskrivelser af forslag til indskud i Landsbyggefonden.

Grundkapitalindskud (Beløb i mio. kr.)	U/I	2026	2027	2028	2029
Kapitalindskud	U	-	-	-	0,9
Jomfrustien, Coop-grunden - seniorbofællesskab	U	7,9	-	-	-
Højmarken i Gram – tryghedsboliger/seniorbofællesskab	U	4,5	-	-	-
Engelparken etape 3	U	5,6	-	-	-
Bygnaf 2 – 6 – blandet privat/almen boligbebyggelse	U	-	6,9	-	-
Fortætningsprojekt på J. H. Schmidts Vej i Vojens	U	2,5	-	-	-
Nybyggeri på Vestergade i Vojens	U	10,0	-	-	-
Familieboliger til seniorer i Sommersted	U	4,7	-	-	-
Grundkapitalindskud i alt		35,2	6,9	-	0,9

Projektbeskrivelser

Projekt: Kapitalindskud				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Finansudgift	-	-	-	0,9
Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter				
Beskrivelse:				
Boligselskaberne har mulighed for at søge om godkendelse af ombygningsprojekter m.v. i henhold til reglerne om støttet boligbyggeri.				
På den baggrund foreslås der afsat 0,9 mio. kr. årligt til kapitalindskud.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Jomfrustien, Coop-grunden – seniorbofællesskab				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Finansudgift	7,9	-	-	-
Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter				
Beskrivelse:				
Alfabo har fremsendt et ønske om at bygge et seniorbofællesskab med 48 familie-/seniorboliger på Coop-grunden i det attraktive område ved Jomfrustien. Coop og Alfabo har indledt et samarbejde om gennemførelsen af seniorboligprojektet, og der er indgået købsaftale om erhvervelse af byggeretterne, betinget af kommunens godkendelse.				
Et seniorbofællesskab med den aktuelle placering kan medvirke til realiseringen af "Jomfrusti-projektet", idet projektet vil falde rigtig fint ind i helheden og vil kunne udfylde det tomrum, der er pt. på lokationen. Visuelt vil bebyggelsen medvirke fint til at realisere kommunens planer for hele området omkring Jomfrustien.				
Den estimerede pris for projektet medfører en kommunal grundkapital på 7,9 mio. kr. (2025-priser).				
Der er endnu ikke præsenteret enkeltsag med skema A til politisk behandling.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Højmarken i Gram – tryghedsboliger/seniorbofællesskab				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Finansudgift	4,5	-	-	-
Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter				
Beskrivelse: Gram Boligforening ønsker at bygge et seniorbofællesskab på Højmarken i Gram. Bebyggelsen vil bestå af 27 rækkehuse og et fælleshus på samlet 2.340 m ² . Seniorbofællesskabet vil få en attraktiv beliggenhed i Gram, tæt på plejecentret Højmarken og tæt på centrum i Gram, herunder indkøbsfaciliteter. Den estimerede pris for projektet medfører en kommunal grundkapital på 4,5 mio. kr. (2025-priser). Der er endnu ikke præsenteret enkeltsag med skema A til politisk behandling.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Engelparken etape 3				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Finansudgift	5,6	-	-	-
Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter				
Beskrivelse: I slutningen af 2018 blev der med vedtagelsen af lokalplan 10-40 banet vej for en omdannelse af erhvervsområdet ved Simmerstedvej, Bøndergårdene og Solsortevej til et boligområde. Familien Engel har tilbudt HAB at købe en grund på samlet 6.074 m ² . HAB ønsker på den tilbudte grund at opføre 24 almene familieboliger mellem 85 og 110 m ² med samlet ca. 2.400 etagekvadratmeter. Byggeriet vil fuldende omdannelsen fra erhvervsområde til boligområde. Den estimerede pris for projektet medfører en kommunal grundkapital på 5,6 mio. kr. (2025-priser). Der er endnu ikke præsenteret enkeltsag med skema A til politisk behandling. HAB vil i dialog med Haderslev Kommunalbestyrelse udforme det endelige projekt ud fra Kommunalbestyrelsens mål og ambitioner.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Bygnaft 2 – 6 – blandet privat/almene boligbebyggelse				
Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Finansudgift	-	6,9	-	-
Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter				
Beskrivelse: Kuben Management har på vegne af Haderslev Boligselskab og Bo Michelsen fremsendt projektforslag til udvikling af en blandet boligbebyggelse på Bygnaft 2 - 6 i Haderslev. Projektet udvikles efter den delegerede bygherremodel. Boligbebyggelsen forventes at rumme 25 private og 41 almene familieboliger, herunder etablering af et alment seniorbofællesskab, samt et fælleslokale, svarende til i alt 66 boliger på ca. 6.000 m ² . Projektet er med til at understøtte udviklingen af den blandede by og imødekomme den øgede efterspørgsel på seniorbofællesskaber. Den estimerede pris for projektet medfører en kommunal grundkapital på 6,9 mio. kr. (2025-priser). Der er endnu ikke præsenteret enkeltsag med skema A til politisk behandling.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Fortætningsprojekt på J. H. Schmidts Vej i Vojens

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Finansudgift	2,5	-	-	-

Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter**Beskrivelse:**

Boligselskabet af 1943 i Vojens ønsker at opføre 14 nye almene familieboliger som et fortætningsprojekt på J. H. Schmidts Vej i Vojens. Boligerne skal bygges på græsareal mellem boligselskabets egne ungdomsboliger i afdeling 14 og familieboliger i afdeling 12.

Der ønskes opført 1-plans boliger – 7 i stueetagen og 7 på 1. sal. Der etableres trappe- og elevatorbygning. Den estimerede pris for projektet medfører en kommunal grundkapital på 2,5 mio. kr. (2025-priser).

Der er endnu ikke præsenteret enkeltsag med skema A til politisk behandling.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Nybyggeri på Vestergade i Vojens

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Finansudgift	10,0	-	-	-

Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter**Beskrivelse:**

Boligselskabet af 1943 i Vojens ønsker at være medvirkende til forskønnelse af Vojens bymidte. Boligselskabet har udpeget flere mulige bygninger, som kunne nedrives/ombygges til almene familieboliger. På grund 1 kan opføres 26 boliger, på grund 2 kan opføres 20 boliger og på grund 3 kan opføres 8 boliger, i alt 54 boliger med et gennemsnit på 75 m². Andre grunde, antal boliger og boligstørrelser kan komme i spil.

Den estimerede pris for projektet medfører en kommunal grundkapital på 10,0 mio. kr. (2025-priser).

Der er endnu ikke præsenteret enkeltsag med skema A til politisk behandling.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Familieboliger til seniorer i Sommersted

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Finansudgift	4,7	-	-	-

Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter**Beskrivelse:**

Boligselskabet af 1943 i Vojens ønsker at opføre 24 moderne seniorboliger i rækkehusbebyggelse, suppleret af et fælleshus, i Sommersted. Der er tiltænkt flere mulige placeringer af boligerne i Sommersted. Boligerne har et gennemsnit på 80 m², men boligstørrelser kan tilpasses behov og ønsker.

Et projekt i mindre skala vil ikke kunne rumme et fælleshus. Netop fælleshuset er en prioritet, da det skaber liv og fællesskab i bebyggelsen.

Den estimerede pris for projektet medfører en kommunal grundkapital på 4,7 mio. kr. (2025-priser).

Der er endnu ikke præsenteret enkeltsag med skema A til politisk behandling.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

8. Budgetspørgsmål afledt af gruppeformændene

Den 19. august 2025 afholdte Økonomiudvalget og gruppeformændene et fællesmøde, hvor budget 2026-2029 og budgetanalyserne blev præsenteret. Økonomiudvalget og gruppeformændene fremlagde en række spørgsmål til forvaltningen, som de ønskede besvaret i forbindelse med budgetlægningen.

8.1. Børne- og Familieudvalget

Spørgsmål:

(SF) Hvad er den reelle normering i vores daginstitutioner, dvs. når der kun tælles voksne, der har reel daglig kontakt med børnene, dvs. at faggrupper, der ikke har direkte kontakt med barnet ikke tælles med (talepædagoger, ergoterapeuter, konsulenter, daglige ledere mm)

Hvad vil udgiften være, hvis vi indfører reelle minimumsnormeringer?

Svar:

I svaret er der taget udgangspunkt i endnu ikke endelig valideret opgørelse af normeringer til Danmarks Statistik (DST) for 2024. I opgørelsen tæller institutionsledere, pædagogiske ledere, praksisvejledere og centralt placerede pædagoger med. I nedenstående vises først opgørelsen med de nævnte grupper og derefter opgørelse, hvor de nævnte grupper, i alt 46,76 medarbejderårsværk, er fjernet fra personalesiden.

Tabel 1: Opgørelse inklusiv institutionsledere, pædagogiske ledere, praksisvejledere og centralt placerede pædagoger.

Børn		Personale		Normering	
VUG	BH	VUG	BH	VUG	BH
438,50	1.487,80	164,27	291,78	2,67	5,10

Tabel 2: Opgørelse eksklusiv institutionsledere, pædagogiske ledere, praksisvejledere og centralt placerede pædagoger.

Børn		Personale		Normering	
VUG	BH	VUG	BH	VUG	BH
438,50	1.487,80	148,50	260,79	2,95	5,71

Opgørelsen viser, at Haderslev Kommune overholder lovgivningen om minimumsnormeringer, også selvom de nævnte grupper ikke medtages i opgørelsen af personale. Der er derfor ikke regnet yderligere på, hvad udgiften vil være for at indføre reelle minimumsnormeringer.

I opgørelse af minimumsnormeringerne er der ikke taget højde for personalets fravær pga. sygdom og kompetenceudvikling. Der er ikke regnet på omkostning ved at vikardække dette fravær.

Spørgsmål:

(SF) To-voksenordning (1 lærer og 1 pædagog) på årgangene 1.-3. klasse i klasser, hvor der er mere end 15 elever?

Svar:

Der er i skoleåret 2025-2026 i alt 47 klasser fordelt på kommunens skoler, med mere end 15 elever på årgangene 1.-3. klasse. For at sikre en to-voksen ordning i disse klasser, skal der suppleres med gennemsnitligt 447.000 kr. i hver klasse. Den samlede omkostning vil derfor beløbe sig til ca. 21 mio. kr. Beregningen er lavet med den forudsætning, at der skal to-voksenordning i samtlige klasser.

Mange af klasserne med færre end 15 elever sammenlæser ofte lektioner med andre årgange og disse får dermed mulighed for co-teaching allerede.

Spørgsmål:

(A) Analyse af fremtidens behov for eleverne på Louiseskolen (se dagsorden til ØU 19/8 2025) Eleverne, som er sengeliggende – hvilke behov vil de have fremover?

Svar:

I skoleåret 2025/2026 er der én elev med multiple funktionsnedsættelser på Louiseskolen, og der forventes op mod 9 nye elever i løbet af de næste fem år, baseret på kendte overgange fra egne dagtilbud. Eleverne vil blive indplaceret efter tildelingsmodellens takst 2, som er den politiske godkendte takst for det pædagogiske arbejde omkring eleven.

Louiseskolen har før haft elever med multiple funktionsnedsættelse, dog ikke det antal elever, der forventes de kommende år, hvilket vil kræve ændrede fysiske rammer og flere m², som følge af flere sengeliggende elever, samt ændrede behov for såvel pædagogiske og sundhedsfagligt personale i det daglige. Kommunalbestyrelsen behandler i august mødet anlægssag vedr. kapacitetstilpasning på Louiseskolen, hvor denne udfordring på kort sigt løses.

Hvis der med spørgsmålet henvises til, hvorvidt skolen i de nuværende rammer har kapacitet til de kommende elever og deres særlige behov, kan der laves en kapacitetsanalyse for at belyse dette. Ligeledes hvis der henvises til hvilke pædagogiske og sundhedsmæssige behov de kommende elever har, kan der udarbejdes en pædagogisk og sundhedsfaglig beskrivelse af dette, hvor de afledte økonomiske udgifter vil være beregnet.

8.2. Senior- og Sundhedsudvalget

Spørgsmål:

(SF) En sygeplejerske mere i hvert team i hjemmeplejen? Vedr. spørgsmål 4, vil jeg gerne præcisere, at det er den basisgruppe hjemmesygeplejerskerne hører til, som jeg gerne vil udvide med en kollega mere, så det er måske mere korrekt at sige distrikt frem for team, samt jeg tænker på de basisgrupper af hjemmesygeplejersker, der varetager traditionel hjemmesygepleje opgaver, dvs. E-distrikt ikke er medregnet

Svar:

En sygeplejerske mere i hvert distrikt vil betyde ansættelse af i alt 6 sygeplejersker. (Gram, Vojens, Braine, Fjorden, Slivsø og Hjortebro) Løn- og pensionsudgiften vil være 3,2 mio. kr. årligt i 2026 priser. Dertil kommer eventuelle tillæg til søn- og helligdage, aftentillæg mm.

I beregningen er der ikke taget højde for eventuelle udgifter til leasing af ekstra biler til sygeplejerskerne.

På et møde i Senior- og Sundhedsudvalget blev udvalget orienteret om en benchmarkanalyse baseret på rapporten "Kend din kommune" udgivet i januar 2025. Analysen viser, at Haderslev Kommune ligger som nummer 84 ud af 98 kommuner, hvilket indikerer et relativt højt udgiftsniveau på sygeplejeområdet sammenlignet med andre kommuner.

8.3. Social- og Handicapudvalget

Spørgsmål:

(SF) Et værested i Gram, fx tilsvarende Regnbuen?

Svar:

Café Regnbuen drives primært med medarbejdere i flexjob. Et sammenligneligt tilbud i Gram vil kræve to pædagoger, som tilknyttes de øvrige tilbud i området. To pædagoger vil koste ca. 1,1 mio. kr. Dertil kommer den øvrige drift, som afhænger af hvilke lokaler, værestedet etableres i.

Spørgsmål:

A) Tomgangspladser på SHU (Voksen) omkring 26-27 pladser konstant. Kan der laves beregninger på potentialet ved omstrukturering?

Svar:

I 2023 indførte forvaltningen en model, hvor kommunens tilbud gik fra at være rammestyrret til at være aktivitetsstyret. Det økonomiske potentiale i en omstrukturering, vil kræve en budgetanalyse, samt en afklaring af hvordan de fremtidige rammer skal se ud for kommunens tilbud. En ledig plads medfører i dag en reduktion af tilbuddets budget. Reduktionen kan udfordre særligt de mindre tilbud, da det ikke er muligt at reducere bemanningen tilsvarende, da der skal opretholdes en minimumsbemanning.

Spørgsmål:

(A) Hvad er koblingen med fremtidens alarmsystem ift. vagtplanlægningsanalysen? Har fremtidens alarmsystem med AI-overvågning af borgernes behov positiv effekt på vagtplaningen og udgifterne til personale?

Svar:

Vagtplanlægningsanalysen omhandler, hvordan systemet anvendes, og ikke hvorvidt arbejdsgange, teknologier eller andet kan reducere i normeringen. Der er således ikke en kobling, da det er to forskellige ting.

Ser vi isoleret på AI overvågning, eller den akustiske assistent, som den hedder, så kan der på sigt være potentiale for en optimering. Dette er beskrevet i Social- og Handicapudvalgets anlægsbidrag i det supplerende budget.

8.4. Økonomiudvalget

Spørgsmål:

(SF) Hvad skønnes det at ville have af udgifter, hvis alle kommunale ansatte får ret til alle barnets sygedage, dvs. kan blive hjemme og passe deres barn, indtil barnet igen er raskt?

Svar:

En kommunalbestyrelse har ikke selvstændig ret til at give alle ansatte fri med løn på alle barnets sygedage. Det er KL, som har forhandlingsretten på spørgsmålet. Haderslev Kommune er underlagt KL's forhandlingsret.

Det skyldes at kommunerne er bundet af overenskomster, hvor kommunalt ansatte er omfattet af kollektive overenskomster, som forhandles centralt af Kommunernes Landsforening (KL). Kommunerne har overdraget deres forhandlingskompetence til KL, og ændringer i fx retten til barns sygedage skal derfor aftales centralt.

Ved en evt. indgåelse af overenskomst vedr. ret til alle barnets sygedage skal aftalen efterfølgende godkendes af Kommunernes Lønningsnævn som sikrer, at ændringer i løn- og ansættelsesvilkår er i overensstemmelse med gældende regler (jf. den Kommunale styrelseslov § 67).

Bilag 1: Lov- og cirkulæreprogram

Fordeling af lov- og cirkulæreprogram (Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget	-3,7	-1,3	-2,3	-2,3
Børne- og Familieudvalget	2,7	3,3	5,4	5,5
Senior- og Sundhedsudvalget	0,7	-	-	-
Social- og Handicapudvalget	0,0	-	-0,2	-
Teknik- og Klimaudvalget	2,1	0,9	0,6	0,1
Ungeudvalget	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Økonomiudvalget	0,6	1,1	0,5	0,4
Lov- og cirkulæreprogram i alt	-0,1	1,5	1,5	1,2

Afrundingsdifference kan forekomme

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Af tabellerne nedenfor udspecificeres de love og bekendtgørelser, der har effekt for Haderslev Kommune fordelt på udvalgsniveau. Beløbene kan ikke direkte henføres til tabellen ovenfor på grund af afrundinger.

Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Pkt. 24 (S) Forslag til lov om ændring af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om aktiv socialpolitik, integrationsloven, danskuddannelsesloven og ligningsloven (En ny arbejdspligt til borgere som ikke opfylder opholdskravet og beskæftigelseskravet i kontanthjælpssystemet)	0,656	0,654	0,654	0,654
Pkt. 25 (S) Lov om ændring af lov om sygedagpenge, lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og lov om organisering og understøttelse af beskæftigelsesindsatsen (Fleksibel brug og sammensætning af rehabiliteringsteams, forenkling af visitationskategorier, færre krav til sygemeldte fra beskæftigelse mv.)	-0,909	-0,909	-0,909	-0,909
Pkt. 26 (S) Forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik, lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og forskellige andre love (Reform af kontanthjælpssystemet, ophævelse af 225-timersreglen og kontanthjælpsloftet, fritidstillæg til børn, afklaring, rettighedsbaseret tilskud til medicin m.v.).	0,110	0,004	-0,001	-
Pkt. 78 (S) Skønnede administrative økonomiske konsekvenser i 2026 som følge af Aftale om reform af beskæftigelsesindsatsen	-3,549	-	-	-
Pkt. 79 (S) Nedjustering af den kommunale beskæftigelsesindsats som følge af Aftale om reform af beskæftigelsesindsatsen	-	-1,003	-2,015	-2,015

Uddybende beskrivelse:

- Pkt. 24:** I oktober 2023 blev der indgået aftale om en ny arbejdspligt for borgere i kontanthjælpssystemet, som ikke opfylder opholds- og beskæftigelseskrav. Arbejdspligten indebærer op til 37 timers ugentlig indsats i f.eks. nyttejob, virksomhedspraktik eller småjob for alle borgere i kontanthjælpssystemet, som ikke opfylder kravene om ophold i riget i mindst 9 ud af de seneste 10 år (opholdskravet) og fuldtidsbeskæftigelse i mindst 2½ år ud af de seneste 10 år (beskæftigelseskravet). Arbejdspligten medfører øgede omkostninger til administration for kommunerne, som følge af den betydelige meraktivitet. Det bemærkes, at kommunerne ikke reguleres for de administrative mindreudgifter til sagsbehandlingstid i forbindelse med nedskaleringen af tilbud om vejledning og opkvalificering som konsekvens af arbejdspligten.
- Pkt. 25:** Loven har til formål at give sygemeldte borgere en mere individuel indsats, og samtidig give kommunerne større frihed i tilrettelæggelsen. Loven indeholder ti initiativer fordelt på tre hovedområder: Større målretning mod den enkelte sygedagpengemodtager, større værdighed i mødet med systemet og smidigere lægesamarbejde.

Lovændringen er også en del af beskæftigelsesreformen fra 2026.

- **Pkt. 26:** Loven om et nyt kontanthjælpssystem er gældende fra 1. juli 2025. Systemet erstatter nuværende ydelser med tre satser: mindste sats, grund sats og forhøjet sats. Tillæg gives målrettet visse grupper,

f.eks. enlige forsørgere og unge. Der indføres lempeligere indkomstfradrag og et nyt boligstøtteloft, mens aktivitetstillæg, danskbonus, kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen afskaffes.

Midlerne er givet som kompensation for den nødvendige systemudvikling.

- **Pkt. 78:** Beskæftigelsesreformen medfører en række kommunal økonomiske konsekvenser for både overførselsudgifterne og serviceudgifterne.
- **Pkt. 79:** Regeringen og KL indgik den 21. maj 2025 en aftale om udmøntning og implementering af reformen af beskæftigelsesindsatsen. Aftalen mellem Regeringen og KL indeholder en række tiltag, som skal understøtte, at reformen forankres i kommunerne på en hensigtsmæssig måde. Aftalen indebærer endvidere, at aftalepartierne ønsker om uspecificerede besparelser flyttes fra 2026 til 2027.

Børne- og Familieudvalget

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Pkt. 33 (S) Ændring af lov om folkeskolen, lov om erhvervsuddannelser og forskellige andre love (Folkeskolens kvalitetsprogram m.v.)	2,734	3,260	5,444	5,506

Uddybende beskrivelse:

- **Pkt. 33:** Kvalitetsprogrammet indeholder ca. 33 initiativer herunder bl.a. styrket indsats i dansk og matematik, flere praktiske fag, øget aktivitet i fritidstilbud, juniormesterlære og erhvervspraktik.

Senior- og Sundhedsudvalget

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Pkt. 61 (Ø) Tilbageførsel af VEU-opsparring	0,206	-	-	-
Pkt. 76 (Ø) Finansieringen for 2026 vedr. styrke udbredelsen af behandling i eget hjem	0,494	-	-	-

Uddybende beskrivelse:

- **Pkt. 61:** Kommunerne får midler vedrørende VEU-opsparring retur som følge af, at der i en årrække har været ubalance mellem arbejdsgivernes indbetaling til VEU og de faktiske udbetalinger til VEU-godtgørelse.
- **Pkt. 76:** I 2023 indgik KL, Danske Regioner og Regeringen en aftale om en samlet udmøntning af 500 mio. kr. til understøttelse af bedre hjemmebehandling.

Social- og Handicapudvalget

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Pkt. 12 (Ø) Fastlæggelse af regulering for 2028 vedr. Lov nr. 1060 af 30. juni 2020 om ændring af lov om social service (Tilpasning af den centrale refusionsordning)	-	-	-0,213	-
Pkt. 21 (S) Lov om ændring af barnets lov (Oprettelse af en særlig enhed med ekspertise i grønlandske sproglige og kulturelle forhold, der skal anvendes i visse børnesager) (Fremsøgning og behandling af tidligere sager)	0,020	-	-	-

Uddybende beskrivelse:

- **Pkt. 12:** Jf. udligningsreformen fra 2020, blev det aftalt at tilpasse reglerne for refusion efter den centrale refusionsordning. Reguleringen for 2028 omfatter alene regulering af fastholdelse af refusion ved det 67. år på voksenområdet.
- **Pkt. 21:** Som følge af ændring af Barnets Lov, skal der oprettes en særlig enhed med ekspertise i grønlandske sproglige og kulturelle forhold, der skal anvendes i visse børnesager. Enheden skal bistå

kommunerne i arbejdet med sager, der omhandler børn og unge eller forældre, der har et særligt forhold til grønlandsk sprog og kultur, som kan have betydning for vurderingen af barnets sag.

Teknik- og Klimaudvalget

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Korrektion til aktstykke 2024	-	-	-0,325	-0,325
Pkt. 5 (S) Lov nr. 678 af 3. juni 2023 om ny ejendomsskattelov	-	-	-0,325	-0,325
Pkt. 39 (S) Lovændring og bekendtgørelser vedr. drikkevandsdirektivet	0,054	0,030	0,030	0,030
Pkt. 40 (S) Ændring af lov om miljøbeskyttelse (udvidet producentansvar for emballage og engangsplastprodukter mv. samt tilpasning af national ret som følge af batteriforordningen)	-0,187	-0,187	-0,187	-0,187
Pkt. 41 (S) Bekendtgørelse nr. 904 af 28/06/2024 om udvidet producentansvar på visse engangsplastprodukter	-0,350	-0,350	-0,350	-0,350
Pkt. 42 (S) Ændring af lov om miljøbeskyttelse (Styrket affaldstilsyn og håndhævelse af forbud mod destruktion af usolgte forbrugerprodukter mv.) og bekendtgørelser vedr. affald, affaldstilsyn og biomasseaffald samt vejledning herom	-0,289	-0,289	-0,289	-0,289
Pkt. 43 (S) Efterregulering af Indsatsplaner efter vandforsyningsloven - LCP 20/21 pkt. 290.	0,176	-	-	-
Pkt. 73 (S) Omlægningsindsats vedr. lavbundsarealer samt kvælstofreducerende indsats	2,679	1,681	1,681	1,236

Uddybende beskrivelse:

- **Korrektion til aktstykke 2024 - Pkt. 5: Punktet videreføres ud i 2028 og 2029.** Lovforslaget omfatter, at en antal opgaver på ejendomsskatteområdet overgår fra kommunerne til staten fra 2024. Det gælder opgaver forbundet med beregning mv. af grundskyld og dækningsafgift fra skatteåret 2024, administration af pensionistlån fsva. grundskyld fra skatteåret 2024 og tinglysningsudgifter fra 2024. Punktet er delt mellem Teknik- og Klimaudvalget og Økonomiudvalget.
- **Pkt. 39:** Med implementeringen af EU's drikkevandsdirektiv i dansk lovgivning, får kommunerne en række opgaver i relation til drikkevand, drikkevandsforsyninger og tilsyn.
- **Pkt. 40:** Kommunernes forpligtelse til at indsamle bærbare batterier bortfalder medio august 2025, men KL har aftalt med Miljøstyrelsen og de kollektive ordninger, at den kommunale indsamling fortsætter til udløbet af 2025. Opgaven er derfor skattefinansieret 2025 ud, mens skattefinansieringen bortfalder fra 2026, hvor ansvaret overgår til producenterne.
- **Pkt. 41:** Med ikrafttrædelsen af det udvidede producentansvar for visse engangsplastprodukter, er det fremover producenterne, der skal betale for opgaven med renhold i forhold til de omfattede produkter. Sagen er således en udvidelse af den ordning, der i forvejen eksisterer i forhold til cigaretskod.
- **Pkt. 42:** De økonomiske konsekvenser er opdelt på fire nuværende opgaver, hhv. klassificering, anmeldelser, anvisning og tilsyn. Med de nye regler overgår klassificeringsopgaven til staten, og tilsynsopgaven kan fremover gebyrfinansieres.
- **Pkt. 43:** Kommunerne har siden 2009 haft opgaven med indsatsplanlægning for grundvandet. Finansieringen af opgaven er flere gange blevet forlænget, og er med sagen forlænget til og med udgangen af 2026 uden ændringer i øvrigt.
- **Pkt. 73:** Med rammeaftale om kommunernes opgaver i omlægningsindsatsen i medfør af Aftale om et Grønt Danmark, og Aftale om Implementering af et Grønt Danmark fordeles en pulje i 2025-2032 til kommunerne efter en særlig nøgle. Midlerne skal anvendes til kommunernes arbejde med det aktive og opsøgende projektarbejde sammen med parterne i den lokale trepart med at finde egnede projekter, sikre tilslutning fra lodsejere og lokalsamfund, samt følge op på gennemførelsen af projekterne, fra den tidligste planlægning til projekterne er gennemført.

Ungeudvalget

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Pkt. 32 (S) Ændring af lov om forberedende grunduddannelse og lov om institutioner for forberedende grunduddannelse (Udmøntning af aftaler om løft af forberedende grunduddannelse)	-1,590	-1,590	-1,590	-1,590
Pkt. 32 (L) Ændring af lov om forberedende grunduddannelse og lov om institutioner for forberedende grunduddannelse (Udmøntning af aftaler om løft af forberedende grunduddannelse)	-0,946	-0,946	-0,946	-0,946

Uddybende beskrivelse:

- **Pkt. 32:** Med loven ændres bl.a. den kommunale medfinansiering af FGU fra ca. 65 pct. til ca. 45 pct. Lovforslaget vil have konsekvenser for antallet af elever, som forventes optaget på kommunale 10. klassetilbud, ligesom kommunernes udgifter til medfinansiering forventes at falde.

Økonomiudvalget

(Beløb i mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Korrektion til aktstykke 2024	-	-	-0,397	-0,397
Pkt. 5 (S) Lov nr. 678 af 3. juni 2023 om ny ejendomsskattelov	-	-	-0,397	-0,397
Korrektion til aktstykke 2024	-	-	-0,225	-0,225
Pkt. 6 (S) Lov nr. 679 af 3. juni 2023 følgelov til ny ejendomsskattelov	-	-	-0,225	-0,225
Pkt. 6 (S) Forslag til lov om foranstaltninger til sikring af et højt cybersikkerhedsniveau	1,519	1,519	1,519	1,519
Pkt. 17 (S) Ændring af børneloven, adoptionsloven og forskellige andre love (Børns ret til deres forældre ved surrogataftaler, medfaderskab som retligt forældreskab, forenkling af familiedannelse ved voksenadoption m.v.)	0,033	0,033	0,033	-
Pkt. 23 (S) Lov nr. 1541 af 12. december 2023 om ændring af lov om arbejdsskadesikring og forskellige andre love	0,107	0,124	0,141	0,030
Pkt. 48 (S) Kommunal medfinansiering af videreudvikling og robust drift af infrastruktur	-0,462	-	-	-
Pkt. 49 (S) Kommunal medfinansiering af den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi 2026-2029	-0,223	-0,223	-0,223	-0,223
Pkt. 50 (S) Kommunal medfinansiering af drift, advisering og support af digital infrastruktur	0,062	-	-	-
Pkt. 70 (S) Understøttelse af arbejde med etablering af it-serviceorganisationer	-0,098	-	-	-
Pkt. 77 (S) Den fælleskommunale digitaliseringsstrategi	-0,354	-0,354	-0,354	-0,354

Uddybende beskrivelse:

- **Korrektion til aktstykke 2024 - Pkt. 5: Punktet videreføres ud i 2028 og 2029.** Lovforslaget omfatter, at en antal opgaver på ejendomsskatteområdet overgår fra kommunerne til staten fra 2024. Det gælder opgaver forbundet med beregning mv. af grundskyld og dækningsafgift fra skatteåret 2024, administration af pensionistlån fsva. grundskyld fra skatteåret 2024 og tinglysningsudgifter fra 2024. Punktet er delt mellem Teknik- og Klimaudvalget og Økonomiudvalget.
- **Korrektion til aktstykke 2024 - Pkt. 6: Punktet videreføres ud i 2028 og 2029.** Lovforslaget medfører, at opgaver forbundet med inddrivelse af ejendomsskat og andre fortrinsberettigede bidrag fra 2024 overdrages fra kommunerne til staten. Opgaven svarer i omfang til den opgave, kommunerne overtog fra staten i 2017. Den fastsatte kompensation svarer til det aftalte beløb i 2017.

- **Pkt. 6:** Formålet med NIS2-loven er at styrke og ensarte cybersikkerheden og modstandsdygtigheden overfor cybertrusler på tværs af EU. Loven stiller krav til virksomheder og offentlige myndigheder, som anses for at være kritiske for økonomien og samfundet, om at gennemføre

cybersikkerhedsforanstaltninger og hændelsesrapportering. Derudover giver loven styrkede tilsyns- og håndhævelsesbeføjelser. Kommunerne er omfattet i deres helhed.

Kommunerne kompenseres herfor og midlerne skal ses i lyset af økonomien i den samlede økonomiaftale for 2026, da der er enighed om, at implementeringen af NIS2 forudsætter en væsentlig indsats både i den enkelte kommune og for kommunerne i fællesskab.

- **Pkt. 17:** Som følge af en række ændringer i barselsloven, herunder sikring af selvstændig ret til fravær og barselsdagpenge for forældre, der får et barn via surrogataftaler, indførelse af en forlængelse af forældreorlov ved barnets indlæggelse og indførelse af en ret til barselsdagpenge for forældre til flerlinge udover 52 uger, får kommunerne en række administrative opgaver.
- **Pkt. 23:** Loven har til formål at styrke tilskadekomnes tilknytning til arbejdsmarkedet og indeholder otte initiativer med økonomiske konsekvenser for både offentlige og private arbejdsgivere. Loven medfører økonomiske konsekvenser for kommunerne som følge af ændringerne vedr. uddannelsesgodtgørelse og voldsskadeforsikring.
- **Pkt. 48:** Regeringen, KL og Danske Regioner er med økonomiaftalen for 2026 enige om at sikre et højt sikkerhedsniveau og en fortsat stabil drift, vedligehold og videreudvikling af den fælles offentlige digitale infrastruktur.
- **Pkt. 49:** Med økonomiaftalen for 2026 har Regeringen, KL og Danske Regioner afsat midler til en nye fællesoffentlig digitaliseringsstrategi for 2026-2029.
- **Pkt. 50:** Økonomien for den fællesoffentlige digitale infrastruktur (NemID/MitID, Digital post, borger.dk, digitalt sundhedskort osv.) blev aftalt i forbindelse med økonomiaftalen for 2021. I forbindelse med økonomiaftalen for 2026 reduceres kommunernes medfinansiering.
- **Pkt. 70:** Kommunerne skal senest d. 1. januar 2027 etablere sig i nye, tværkommunale samarbejder i form af 4-5 kommunale it-serviceorganisationer med geografisk udgangspunkt i de fire regioner. Der nedsættes medio 2025 en arbejdsgruppe, som vil få til opgave at understøtte arbejdet med etableringen af enhederne.
- **Pkt. 77:** Det nuværende fælleskommunale digitaliseringsprogram udløber med udgangen af 205. Kommunernes digitaliseringsstrategi "Digitale forpligtelser til stærkere velfærd" 2026-2029 blev lanceret i maj 2025. Som følge heraf afsættes der 36 mio. kr. pr. år fra 2026-2029 fra det kommunale bloktilskud til nye fælleskommunale digitale initiativer.

Bilag 2: Anlæg – Investeringsoversigt fra teknisk budget inkl. korrektioner

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2026	2027	2028	2029
Børne- og Familieudvalget					
Bygningsvedligehold og mindre anlæg	U	4,0	-	-	-
Kultur- og Fritidsudvalget					
Svømmefaciliteter Haderslev by	U	3,5	25,0	61,0	-
Anlægs- og facilitetspulje	U	2,3	2,3	2,3	2,3
Svømmefaciliteter Vojens	U	14,9	-	-	-
Land- og Byudviklingsudvalget					
Borgerbudgettering i landdistrikterne	U	1,4	1,4	1,4	-
Landdistriktpulje	U	1,0	1,0	1,0	-
Område- og landsbyfornyelse	U	2,6	2,6	2,6	-
Forum Vojens og Vision Gram	U	1,0	1,0	1,0	-
Borgerbudgettering Haderslev/Starup	U	0,7	0,7	0,7	-
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	U	4,0	4,0	4,0	-
Senior- og Sundhedsudvalget					
Velfærdsteknologiske løsninger	U	1,0	1,0	1,0	-
Teknik- og Klimaudvalget					
Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer og pumpestation	U	-	1,2	-	-
Jomfrusti-projektet	U	35,6	29,0	-	-
Jomfrusti-projektet	I	-10,0	-27,0	-	-
Over Kestrup - sydlig vejstrækning udvides med vigelommer	U	0,3	-	-	-
Håndtering af klimavand, klimatilpasning og kyststrategi	U	-	2,0	-	-
Vores kyst, anlægsprojekt med bidragsfordeling	U	1,0	0,5	-	-
Vores kyst, anlægsprojekt med bidragsfordeling	I	-	-6,5	-	-
Klimaplan 2022-2050	U	3,0	3,0	3,0	-
Pulje til kystbeskyttelse og klimatilpasning 2028	U	-	-	2,0	-
Vores kyst - eget bidrag til kystbeskyttelse ved Hejsager og Kelstrup	U	1,6	-	-	-
Flytning af driftsafdelingen	U	4,5	-	-	-
Broer og bygværker	U	0,7	3,7	2,0	-
Nedlæggelse af overflødige brandhaner, ubenyttede borer og brønde	U	0,3	0,3	0,3	-
Tilgængelighedspulje	U	0,4	0,4	0,4	-
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	U	-	4,1	7,0	-
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	I	-	-	-2,0	-
Pulje til trafiksikkerhed	U	1,0	1,0	1,0	-
Oversvømmelsessikring af Fole	U	3,5	-	-	-
Haderslev Dam og Fjord	U	1,0	-	-	-
Pulje til prioritering af havne og færge	U	0,5	2,8	5,0	-
Pulje til oprensning af sejlrende Haderslev Inderhavn og fjord	U	-	6,0	3,0	-
Oprensning af sejlrende ved Aarø	U	1,2	-	-	-
Cykelsti Hejsager – Starup	U	16,0	0,5	-	-
Cykelsti Hejsager – Starup	I	-0,2	-6,6	-	-
Sikre skoleveje i Haderslev Sydby	U	0,1	-	-	-
Sikre skoleveje i Haderslev Sydby	I	-2,8	-	-	-
Krydsombygning Haderslev Nord ved Sønderjyske Motorvej	U	2,0	-	-	-
Krydsombygning Haderslev Nord ved Sønderjyske Motorvej	I	-1,0	-	-	-
Vækst- og Udviklingsudvalget					
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev	U	2,5	3,0	-	-
Basen – Et formidlingscenter ved Skrydstrup	U	-	4,0	-	-

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2026	2027	2028	2029
Aarø Turismeudvikling	U	1,0	-	-	-
Belysning i byrum	U	1,0	1,0	1,0	-
Legepladser i Vojens og Haderslev	U	2,0	4,0	4,0	-
Legepladser i Vojens og Haderslev	I	-	-2,0	-2,0	-
Projekt Aarø Naturø	U	8,3	8,3	-	-
Projekt Aarø Naturø	I	-4,0	-4,0	-	-
Økonomiudvalget					
Byudvikling	U	2,7	11,9	7,8	1,4
Erhvervsjord	U	-	4,9	5,0	-
Hammelev Erhvervsområde	U	9,0	-	-	-
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	U	1,9	1,9	1,9	1,9
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	I	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Anlægstilskud til Brand og Redning Sønderjylland	U	1,4	1,4	1,4	1,4
Bygningsvedligeholdelse m.v.	U	28,3	28,3	28,3	28,3
Energibesparende foranstaltninger	U	5,0	5,0	5,0	-
Strukturelle ændringer på borgerneare områder	U	2,0	13,5	13,5	-
Uudmøntet anlægspulje	U	10,0	20,0	40,0	142,2
Teknisk budget – Nettoanlæg i alt		164,6	153,0	201,1	176,0
Teknisk budget – Bruttoanlæg i alt		184,0	200,5	206,5	177,4

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Bilag 3: Supplerende budget Anlæg – Oversigt over forslag til anlægsprojekter

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2026	2027	2028	2029
Børne- og Familieudvalget					
Kvalitetsreform: Faglokaler	U	9,0	9,0	-	-
Etablering af 0-6 års institution – Den selvejende institution Børnehaven Sdr. Otting	U	1,5	-	-	-
Etablering af ekstra lokaler til Børneunivers Nord, afd. Suset	U	2,3	-	-	-
Ombygning af "Skovhuset"	U	5,5	-	-	-
Fjelstrup – udvidelse af 0-6 års tilbud	U	0,8	-	-	-
Vedligeholdelsespulje BFU	U	-	4,0	4,0	4,0
Kultur- og Fritidsudvalget					
Starup Ungdoms- og Idrætsforening - kunstgræsbaner	U	8,3	-	-	-
Vojens Speedway Center – udvidelse af tribunekapacitet – 960	U	3,1	-	-	-
Vojens Speedway Center – udvidelse af tribunekapacitet – 480	U	1,8	-	-	-
Bygninger på Skovbybanen	U	1,1	-	-	-
Svømmefaciliteter Haderslev By	U	-	-	-	50,0
Nye omklædningsfaciliteter v. klubhus på Kløvermarken	U	1,4	-	-	-
Fast investeringspulje – Vojens Hallerne	U	1,0	1,0	1,0	1,0
Land- og Byudviklingsudvalget					
Pulje til område- og Landsbyfornyelse	U	-	-	-	2,6
Områdefornyelse Østergade/Vestergade	U	-	2,0	3,0	5,0
Forum Vojens og Vision Gram	U	-	-	-	1,0
Borgerbudgettering i landdistrikterne	U	-	-	-	1,4
Borgerbudgettering i Haderslev by og Starup	U	-	-	-	0,7
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	U	-	-	-	4,0
Landdistriktspuljen	U	-	-	-	1,0
Senior- og Sundhedsudvalget					
Velfærdsteknologiske løsninger	U	-	-	-	1,0
Social- og Handicapudvalget					
Investeringspulje til velfærdsteknologi	U	1,0	1,0	-	-
Fremtidsmulighederne for Hjortebro værkstedet	U	0,5	18,0	-	-
Teknik- og Klimaudvalget					
Pulje til oprensning af sejlrende Haderslev Inderhavn og fjord	U	-	7,0	10,0	-
Pulje til prioritering af havne og færge	U	-	-	-	5,0
Vores kyst, anlæg med bidragsfordeling kystbeskyttelse ved Hejsager og Kelstrup	U	-	25,0	25,0	25,0
Vores kyst, anlæg med bidragsfordeling kystbeskyttelse ved Hejsager og Kelstrup	I	-	-	-	-75,0
Nedlæggelse af overflødige brandhaner	U	-	-	-	0,3
Pulje til kloakseparering af kommunale bygninger i Sydbyen i Haderslev	U	-	15,0	15,0	-
Pulje til etablering af nye afvandingsledninger	U	2,0	2,0	2,0	2,0
Pulje til cykelfaciliteter	U	1,5	10,9	9,0	-
Pulje til cykelfaciliteter	I	-0,7	-7,5	-6,0	-
Pulje til trafiksikkerhed	U	-	-	-	1,0
Tilgængelighedspulje	U	-	-	-	0,4
Mobilitetsstrategi for Haderslev – pulje til realisering af indsatser	U	-	3,0	3,0	3,0
Klimaplan 2022-2050	U	-	-	-	3,0
Grøn omstillingspulje	U	-	1,0	1,0	1,0
Pulje til sund fjord og Dam	U	-	1,0	1,0	1,0
Gelså EU-life projekt	U	0,9	0,9	0,9	0,9

Investeringsoversigt (mio. kr.)	U/I	2026	2027	2028	2029
Vækst- og Udviklingsudvalget					
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev	U	-	-	3,0	3,0
Økonomiudvalget					
Erhvervsjord	U	-	-	-	5,0
Energibesparende foranstaltninger.	U	-	-	-	5,0
Anlægstilskud til Brand og Redning	U	0,5	0,2	0,2	0,2
Strukturelle ændringer på borgernære områder	U	-	-	-	10,0
Supplerende budget - Nettoanlæg i alt		41,5	93,5	72,1	62,5
Supplerende budget - Bruttoanlæg i alt		42,2	101,0	78,1	137,5

Bruttoanlæg er de samlede anlægsudgifter uden udgifter til ældreboliger.

Afrundingsdifferencer kan forekomme